

Қазақстан Республикасында жоғары білімді және ғылымды дамытудың 2023 – 2029 жылдарға арналған тұжырымдамасын бекіту туралы

Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2023 жылғы 28 наурыздағы № 248 қаулысы

Қазақстан Республикасының Үкіметі **ҚАУЛЫ ЕТЕДІ:**

1. Қоса беріліп отырған Қазақстан Республикасында жоғары білімді және ғылымды дамытудың 2023 – 2029 жылдарға арналған тұжырымдамасы (бұдан әрі – Тұжырымдама) бекітілсін.

2. Тұжырымдаманы іске асыруға жауапты орталық мемлекеттік және жергілікті атқарушы органдар, өзге де ұйымдар (келісу бойынша):

1) Тұжырымдаманы іске асыру жөнінде қажетті шаралар қабылдасын;

2) Тұжырымдаманы іске асыру жөніндегі іс-қимыл жоспарының уақтылы орындалуын қамтамасыз етсін;

3) есепті жылдан кейінгі жылдың 15 сәуірінен кешіктірмей Қазақстан Республикасының Ғылым және жоғары білім министрлігіне Тұжырымдаманың іске асырылу барысы туралы ақпарат ұсынып тұрсын.

3. Қазақстан Республикасының Ғылым және жоғары білім министрлігі есепті жылдан кейінгі жылдың 1 мамырынан кешіктірмей Қазақстан Республикасының мемлекеттік және стратегиялық жоспарлау жөніндегі уәкілетті органдарына Тұжырымдаманың іске асырылуы туралы есеп ұсынып тұрсын, сондай-ақ оны бірінші басшының қолын қойғызып, интернет-ресурста (қолжетімділігі шектеулі ақпаратты қоспағанда) орналастырып тұрсын.

4. Осы қаулының орындалуын бақылау Қазақстан Республикасының Ғылым және жоғары білім министрлігіне жүктелсін.

5. Осы қаулыға қосымшаға сәйкес Қазақстан Республикасы Үкіметінің кейбір шешімдерінің күші жойылды деп танылсын.

6. Осы қаулы қол қойылған күнінен бастап қолданысқа енгізіледі.

Қазақстан Республикасының
Премьер-Министрі

Ә. Смайылов

Қазақстан Республикасы
Үкіметінің
2023 жылғы 28 наурыздағы
№ 248 қаулысымен
бекітілген

Қазақстан Республикасында жоғары білімді және ғылымды дамытудың 2023 – 2029 жылдарға арналған тұжырымдамасы

2-бөлім Ағымдағы жағдайды талдау

1-тарау. Жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім

2-тарау. Өмір бойы оқу

3-тарау. Ғылым

3-бөлім. Халықаралық тәжірибеге шолу

4-бөлім. Пайым

5-бөлім. Дамудың негізгі қағидаттары мен тәсілдері

1-тарау. Жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білімді дамыту

1-параграф. Жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білімнің қолжетімділігі

2-параграф. Озық кадрлық қамтамасыз ету

3-параграф. Жоғары білім берудің инфрақұрылымы мен цифрлық архитектурасын дамыту

4-параграф. Жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім беруді интернационалдандыру

5-параграф. Университеттің үшінші миссиясы

2-тарау. Өмір бойы оқуды дамыту

1-параграф. Үздіксіз білім беру жүйесін дамыту және формальды емес білім беру нәтижелерін тану

2-параграф. Сертификаттау жүйесін дамыту және халықты формальды емес біліммен қамтуды кеңейту

3-параграф. Азаматтардың цифрлық құзыреттерін арттыру

3-тарау. Ғылымды дамыту

1-параграф. Ғылымды әкімшілендірудің жаңа моделін енгізу

2-параграф. Ғылымның зияткерлік әлеуетін нығайту

3-параграф. Ғылыми инфрақұрылымды жаңғырту және цифрландыру

4-параграф. Университет ғылымы

5-параграф. Қолданбалы ғылымды және ғылыми және ғылыми-техникалық қызмет нәтижелерін коммерцияландырудың экожүйесін дамыту

6-бөлім. Нысаналы индикаторлар және күтілетін нәтижелер

Қосымша: Қазақстан Республикасында жоғары білімді және ғылымды дамытудың 2023 – 2029 жылдарға арналған тұжырымдамасын іске асыру жөніндегі іс-қимыл жоспары

1-бөлім. Паспорт

Атауы	Қазақстан Республикасында жоғары білімді және ғылымды дамытудың 2023 – 2029 жылдарға арналған тұжырымдамасы
	"Білім туралы", "Ғылым туралы" және "Ғылыми және (немесе) ғылыми техникалық қызмет

Әзірлеу негіздемесі	нәтижелерін коммерцияландыру туралы" Қазақстан Республикасының Заңдары; Мемлекет басшысының 2020 жылғы 1 қыркүйектегі "Жаңа жағдайдағы Қазақстан: іс-қимыл кезеңі" атты Қазақстан халқына Жолдауы; Мемлекет басшысының 2021 жылғы 1 қыркүйектегі "Халық бірлігі және жүйелі реформалар – ел өркендеуінің берік негізі" атты Қазақстан халқына Жолдауы; Мемлекет басшысының 2022 жылғы 1 қыркүйектегі "Әділетті мемлекет. Біртұтас ұлт. Берекелі қоғам" атты Қазақстан халқына Жолдауы; "Әділетті Қазақстан: бәріміз және әрқайсымыз үшін. Қазір және әрдайым" сайлауалды бағдарламасын іске асыру жөніндегі шаралар туралы ҚР Президентінің 2022 жылғы 26 қарашадағы №2 Жарлығы; "Қазақстан Республикасының 2025 жылға дейінгі Ұлттық даму жоспарын бекіту және Қазақстан Республикасы Президентінің кейбір жарлықтарының күші жойылды деп тану туралы" Қазақстан Республикасы Президентінің 2018 жылғы 15 ақпандағы № 636 Жарлығы; "Қазақстан Республикасындағы мемлекеттік жоспарлау жүйесін бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2017 жылғы 29 қарашадағы № 790 қаулысы; Қазақстан Республикасының Премьер-Министрінің 2022 жылғы 29 қарашадағы № 43 (1.2-т.), 2023 жылғы 9 қаңтардағы № 07-1213 (2.1-т) және 2023 жылғы 20 ақпандағы № 07-1230 (3.2-т.)
Бағдарламалық құжатты әзірлеуге және іске асыруға жауапты мемлекеттік органдар	Қазақстан Республикасының Ғылым және жоғары білім министрлігі; Қазақстан Республикасының Денсаулық сақтау министрлігі; Қазақстан Республикасының Оқу-ағарту министрлігі; Қазақстан Республикасының Цифрлық даму, инновациялар және аэроғарыш өнеркәсібі министрлігі; Қазақстан Республикасының Индустрия және инфрақұрылымдық даму министрлігі; Қазақстан Республикасының Мәдениет және спорт министрлігі; Қазақстан Республикасының Ұлттық экономика министрлігі; Қазақстан Республикасының Қаржы министрлігі; Қазақстан Республикасының Ауыл шаруашылығы министрлігі; Қазақстан Республикасының Сауда және интеграция министрлігі; Қазақстан Республикасының Энергетика министрлігі;

	Қазақстан Республикасының Ақпарат және қоғамдық даму министрлігі; Қазақстан Республикасының Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрлігі; Қазақстан Республикасының Экология, және табиғи ресурстар министрлігі; Қазақстан Республикасының Сыртқы істер министрлігі; Қазақстан Республикасының Төтенше жағдайлар министрлігі; Қазақстан Республикасының Қорғаныс министрлігі; Қазақстан Республикасының Стратегиялық жоспарлау және реформалар агенттігі; Жергілікті атқарушы органдар.
Іске асыру мерзімдері	2023 – 2029 жылдар

2-бөлім. Ағымдағы жағдайды талдау

1 тарау. Жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім

Әлемдегі алғашқы жоғары оқу орнының прототипі – "Да Сюэ" жоғары мектебі пайда болғаннан бері 3 мың жылға жуық уақыт өтті ¹. Осы уақыт ішінде жоғары білім адамзат өркениетінің дамуына баға жетпес үлес қосты. Қазір ² әлемнің 31 мыңнан астам университетінде 235 миллион студент оқиды ³. Әлемдегі студенттер саны жыл сайын өсіп келеді және алдағы онжылдықта тағы екі есе артады. Әлемнің ересек тұрғындарының шамамен 40 % - ы жоғары білім алды ⁴, бұл адамдар үшін жеке әлеуметтік әл-ауқат, жеке өсу және тұрақтылық факторы, сондай-ақ еңбек өнімділігін арттыру арқылы елдердің экономикалық даму деңгейін арттыру факторы болды ⁵.

Қазақстанның жоғары біліміне 2023 жылы 95 жыл толады. Бүгінде еліміздің 118 жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымында (бұдан әрі – ЖЖОКБҰ) 609 мың адам, оның ішінде мемлекеттік білім беру тапсырысы бойынша 228 мың адам оқиды. Жоғары біліммен жалпы қамту (орта мектепті бітіргеннен кейінгі бес жылдық тобындағы халықтың жалпы санынан жоғары білім алушылардың %-ы) 62 %-ды құрайды, бұл көптеген елдерден едәуір төмен (Ресей – 82 %, Оңтүстік Корея – 94 %, Ирландия – 78 %, Беларусь – 81 % ⁶).

Жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білімнің қолжетімділігін арттыру үшін 2019 жылдан бастап 2022 жылға дейін бакалавриат гранттарының саны 1,7 есе, магистратура – 1,8, докторантура – 3,7 есе өсті. Дайындықтың техникалық бағыттарына мемлекеттік тапсырыстың үлесі 60 %-ға дейін ұлғайтылды. Жыл сайын бакалаврларға стипендия мөлшері 20 %-ға, магистранттар мен докторанттарға 15 %-ға артады. Бұл ретте педагогикалық медициналық бағыттар бойынша бакалаврларға арналған стипендия қалған студенттерге қарағанда 62 %-ға жоғары.

Жалпы алғанда, мемлекеттің 2022 жылы білім беруге жұмсаған шығыстары 2010 жылғы деңгейге қарағанда 2 есеге жуық ұлғайып, 4,5 трлн теңгені құрады.

Мемлекеттік білім беру жинақтау жүйесі (бұдан әрі – МБЖЖ) білім беру жинақтау салымын ашуға және оны болашақта Қазақстанда және шетелде кәсіптік техникалық, жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі (магистратура) білім алуға ақы төлеу үшін пайдалануға мүмкіндік береді.

Халықтың әлеуметтік осал санаттарындағы адамдардың ЖЖОКБҰ қолжетімділігін қамтамасыз ету үшін гранттарды квоталау жүйесі қолданылады. Квоталардың үлесі мемлекеттік гранттардың жалпы санының 53,5%-ын құрайды, оның ішінде: 35% – ауылдың әлеуметтік-экономикалық дамуын айқындайтын білім беру бағдарламалары бойынша оқуға ауыл жастары қатарындағы азаматтарға; 5% – Қазақстан Республикасының Үкіметі айқындаған өңірлерге қоныс аударатын ауыл жастары қатарындағы Қазақстан Республикасының азаматтарына; 5% – төрт және одан да көп кәмелетке толмаған бала тәрбиелеп отырған отбасылардан шыққан балаларға; 4% – Қазақстан Республикасының азаматтары болып табылмайтын ұлты қазақ адамдарға; 1% – бірінші немесе екінші топтағы мүгедектер қатарындағы азаматтарға, бала кезінен мүгедектігі бар адамдарға, мүгедектігі бар балаларға; 1% – осы мәртебесі кемінде үш жыл толық емес отбасылар қатарындағы балаларға; 1% – бала кезінен мүгедектігі бар балаларды, бірінші немесе екінші топтағы мүгедек адамдарды тәрбиелеп отырған отбасылардан шыққан балаларға; 1% – жетім балалар мен ата – анасының қамқорлығынсыз қалған балаларға, сондай-ақ кәмелетке толғанға дейін ата-анасынан айырылған немесе ата-анасының қамқорлығынсыз қалған жастар қатарындағы Қазақстан Республикасының азаматтарына; 0,5% – жеңілдіктері бойынша Ұлы Отан соғысының ардагерлеріне теңестірілген басқа мемлекеттер аумағындағы соғыс іс-қимылдарының ардагерлеріне.

2022 жылы халықтың әлеуметтік осал топтарынан 2267 студент "Қазақстан халқына" қоғамдық қорының білім беру гранттарының иегерлері атанды. Қызметтік міндеттерін атқару кезінде қаза тапқан мамандандырылған және әскерилендірілген ұйымдар қызметкерлерінің балалары үшін ЖЖОКБҰ-да тегін оқуға гранттар беріледі. Талапкерлердің білім беру жетістіктерінің деңгейі мен әлеуметтік санатын ескере отырып, мемлекеттік гранттар беру моделін жетілдіру мәселесі пысықталды.

Ұлттық бірыңғай тестілеудің (бұдан әрі - ҰБТ) бірнеше форматы және ЖЖОКБҰ-ға шартты түрде қабылдау енгізілді. Қазақстандық азаматтарды шетелдік жоғары оқу орындарынан ауыстыру кезінде тестілеу талабы алынып тасталды.

Дарынды жастарды қолдау және әлемнің үздік жоғары оқу орындарына қолжетімділікті қамтамасыз ету үшін 30 жылдан бері "Болашақ" халықаралық стипендиясы жұмыс істеп келеді. Бағдарламаның 12 мың түлегінің 55 %-ы гуманитарлық мамандықтар бойынша, 36 %-ы инженерлік - техникалық, 7 %-ы медициналық, 2 %-ы мәдениет және өнер бойынша білім алды. Мемлекет басшысының

тапсырмасы бойынша "Болашақ" халықаралық стипендиясы техникалық, инженерлік, медициналық және педагогикалық мамандықтарға бағытталды.

Еңбек нарығындағы өзгерістерді болжау және мамандарды даярлау бағыттарын анықтау үшін жаңа кәсіптер атласы құрылды. Атлас экономика салаларын дамытудың әлемдік трендтерінің, салалық сарапшылардың, қауымдастықтардың, өндіріс өкілдерінің, мемлекеттік органдардың қатысуымен рапид форсайт (rapid foresight) технологиясы бойынша пәндік жүктемемен болжамды сессиялар өткізуді ескере отырып, халықаралық тәжірибе негізінде әзірленді. Атласта экономиканың 9 басым саласы: тау-кен металлургия кешені, мұнай-газ саласы, ауыл шаруашылығы, көлік және логистика, машина жасау, АКТ, энергетика, туризм және құрылыс бойынша еңбек нарығын сыни түрде өзгертетін негізгі технологиялық трендтердің талдауы қамтылған. Ол алдағы 5-10 жылдағы кәсіптердегі өзгерістерді болжайды, сондай-ақ 239 жаңа, 95 өзгертін және 129 жойылып бара жатқан кәсіптерді анықтайды.

Жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім беруді дамытудың негізгі нәтижелері:

1. ЖЖОКБҰ-ның академиялық және басқарушылық дербестігін кеңейту туралы Қазақстан Республикасының Заңын қабылдау жоғары оқу орындарына еңбек нарығының сұраныстарын ескере отырып, білім беру бағдарламаларын дербес әзірлеуге құқық берді. 2022 жылы білім беру бағдарламаларының 73,3 %-ы ұлттық сапаны қамтамасыз ету провайдерлерімен аккредиттелген. Білім бағдарламаларының 8,2%-ы халықаралық аккредиттеуден өткен.

ЖЖОКБҰ-лардың басқарушылық, кадрлық және қаржылық дербестікке көшуіне байланысты сайлау қағидаты бойынша ректорларды тағайындаудың жаңа ережелері енгізілді. ҒЖБМ 29 ведомстволық бағынысты ЖЖОКБҰ-да директорлар кеңесінің құрамы қайта қаралып, Корпоративтік басқару кодексіне өзгерістер енгізу пысықталуда.

2. ЖЖОКБҰ топ-менеджментінің дағдарыстық жағдайларында басқару дағдыларын дамыту үшін Директорлар кеңесі мүшелерінің, корпоративтік хатшылардың біліктілігін арттыру ұйымдастырылды. Тәуелсіз директорлар институтын дамыту, сарапшыларды жекелеген корпоративтік мәселелерді шешуге тарту үшін "Qazaqstan Independent Directors" қауымдастығымен Меморандумға қол қойылды.

3. Академиялық адалдықтың негізгі қағидаттары айқындалды. Қазақстанда академиялық адалдық лиганы 16 ЖЖОКБҰ ұсынады. Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл мәселелері бойынша уәкілдер тағайындалды, жоғары оқу орындарында комплаенс-офицер лауазымы енгізілді.

4. Жоғары білім беруді интернационалдыру стратегиясы шеңберінде 2025 жылға дейін шетел азаматтары үшін, оның ішінде Қазақстан Республикасының азаматтары болып табылмайтын қазақ диаспорасының тұлғалары үшін стипендиялық бағдарлама іске қосылды. 2021-2022 оқу жылында осы бағдарлама бойынша Қазақстанның 16

ЖЖОКБҰ-да 550 білім алушы қабылданды (бакалавриат – 490, магистратура – 50, докторантура – 10).

2022 жылы ЖЖОКБҰ контингентіндегі шетелдік студенттердің үлесі 7 % құрады, әлемнің 23 елінен 97 әріптес ЖЖОКБҰ-мен 195 қос диплом бағдарламасы іске асырылды. Осындай бағдарламалар бойынша оқитын студенттер контингенті 1281 адамды құрады (бакалавриат – 650, магистратура – 625, докторантура – 6).

Қазақстанның ЖЖОКБҰ-да оқытушылық қызметке 200 шетелдік сарапшы тартылды. Қазақстан Республикасының қалаларында шетелдік жоғары оқу орындарының 3 филиалы ашылды.

2022 жылы жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру жүйесіне қанағаттану деңгейі – 70% құрады.

Қабылданып жатқан шаралар нәтижесінде қазақстандық ЖЖОКБҰ-ның жаһандық рейтингтердегі өкілдігі артып келеді. 2020 жылдан 2022 жылға дейін QS-WUR рейтингінде белгіленген ЖЖОКБҰ саны 8-ден 16-ға дейін өсті. Еліміздің үш ұлттық жоғары оқу орны Times Higher Education рейтингтік басылымымен танылды.

Сонымен қатар Қазақстанның жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру жүйесі алдағы 7 жылда күшті демографиялық жүктемелерді бастан кешіретін болады. Егер 2021 жылы елдегі халық саны 18,8 млн адамды, 2022 жылы - 19,5 млн адамды құраса, 2030 жылға қарай 21,5 млн адамды, ал 2050 жылға қарай 27,7 млн адамды құрайды деген болжам бар. 2029 жылға қарай мектеп бітірушілер санының екі есе өсуі күтілуде, бұл ЖЖОКБҰ-ның шамадан тыс жүктелуіне, білікті профессорлық-оқытушылық құрамның (бұдан әрі – ПОҚ) жетіспеушілігіне, жоғары оқу орындары мен жатақханалардағы орындардың тапшылығына, заманауи инфрақұрылымды қалыптастырудың өзектілігінің артуына, ЖЖОКБҰ-ның зертханалық базасын жаңартуға әкеледі. Осы үрдіс болашақта да сақталатын болса, жоғары білім беруді жыл сайынғы қаржыландыру 2030 жылға қарай 1,3 трлн. теңге, ал 2040 жылға қарай 3,1 трлн. теңгені құрайтын болады. Яғни, 18 жыл ішінде студенттің бірінші мамандық алуына мемлекеттік бюджет шығыстары 29,1 трлн. теңгені құрайды. Осыған байланысты ЖЖОКБҰ-да оқуға қаражатты бірлесіп шоғырландырудың барлық нысандарын интеграциялау жөніндегі шаралар кешенін іске асыру талап етіледі.

Жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім беруді дамыту бойынша жүргізілген SWOT талдауының қорытындысы бойынша қолданыстағы жүйенің күшті және әлсіз жақтары анықталды.

Күшті жақтары

1. Гранттар санын көбейту арқылы жоғары білімге қолжетімділікті кеңейту;
2. Білімге қолжетімділікті кеңейту үшін МБЖЖ тетігін заңнамалық реттеу;
3. Халықтың әлеуметтік осал топтарынан шыққан жастарға арналған гранттарды квоталау (гранттардың жалпы санының 53,5%-ы)
4. ҰБТ-ны бірнеше рет өткізу тетігі;

5. Дарынды жастардың "Болашақ" халықаралық стипендиясы бойынша әлемнің үздік жоғары оқу орындарында білім алуға қол жеткізуі;

6. Еңбек нарығындағы өзгерістерді болжау және мамандарды даярлау бағыттарын айқындау үшін жаңа кәсіптер атласы құрылды;

7. Болон процесінің қағидаттарына сәйкес академиялық және басқарушылық дербестікті, интернацияландыруды, академиялық адалдықты кеңейту;

8. Қазақстандық ЖЖОКБҰ-ның әлемдік университеттер рейтингтерінде ұсынылуы. Әлсіз жақтары

1. ҰБТ тапсырмаларының нақты болмауы.

2. Грант мөлшерін саралау жүйесінің болмауы;

3. Инклюзивті біліммен толық қамтылмауы;

4. Жоғары білім беру жүйесінің өңірлік және салалық бөлінісіндегі еңбек нарығының ағымдағы қажеттіліктерімен әлсіз үндестірілуі;

5. ЖЖОКБҰ жатақханаларында орын тапшылығы;

6. Жоғары оқу орындарының инфрақұрылымы мен зертханалық базасының жеткіліксіз дамуы.

7. Импакт-факторы жоғары халықаралық басылымдарда ЖЖОКБҰ-ның ПОҚ жарияланымдарының жеткіліксіздігі;

8. Жаңа сын-қатерлермен жұмыс істеуге бейімделген ЖЖОКБҰ-лардың топ-менеджментін даярлау жүйесінің кадрлық резерві жасалмаған;

9. Әлеуетті шетелдік студенттер үшін Қазақстанның жоғары білім беру жүйесі туралы онлайн қолжетімділікте жүйеленген ақпарат жоқ.

Мүмкіндіктер

1. Үндістан, Пәкістан, Орталық Азия елдері, Мағриб азаматтары үшін білім беру көші-қоны бағытының өзгеруі;

2. Шетелдік жоғары оқу орындарының филиалдарын құру тәжірибесі;

3. Шет елдер мен университеттердің жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру саласындағы ынтымақтастықты кеңейтуге мүдделілігі;

4. Қазақстандағы демографиялық өсу;

5. Білім берудегі цифрлық технологияларды дамыту;

6. Өңірлер мен кәсіпорындар тарапынан университеттермен ынтымақтастықты кеңейтуге сұраныс;

7. Бірегей географиялық орналасуы; саяси тұрақтылық, мәдени әртүрлілік;

8. Халықаралық тәжірибесі бар өсіп келе жатқан жас халық.

Қауіп-қатерлер

1. Жоғары білім беру жүйесіне өсіп келе жатқан демографиялық жүктеме;

2. Қазақстандық ғылымның әлемдік рейтингтердегі позицияларының құлдырауы;

3. "Ақыл ойдың жылыстауының" арта түсуі және жас оқытушылар мен өзге де салалардағы ғылыми кадрлардың кетуі;

Осыған байланысты мемлекеттік қолдаудың барлық шараларын бірыңғай жүйеге шоғырландыруға және мемлекеттің толық қамтамасыз етуінен мемлекеттік-жекешелік әріптестік қағидаттарына негізделген тетікке, сапалы мамандар шығару мен балаларды оқытуға мүдделі ата-аналар болуының мемлекет мүдделерінің симбиозына көшуді жүзеге асыруға мүмкіндік беретін жоғары білім беру саласын дамыту үшін жағдайлар жасауға бағытталған шаралар кешенін жүзеге асыру ұсынылады.

2 тарау. Өмір бойы оқыту

Әлемге қазірдің өзінде орташа өмір сүру ұзақтығы 100 жыл болады деп күтілетін ұрпақ келді. Сондықтан адамның белсенді экономикалық қызмет кезеңі 35-40 жастан 50-60 жасқа дейін өсті. Еңбек мансабының мұндай ұзақтығы еңбек нарығының үнемі өзгеруі, таныс мамандықтардың жоғалуы және жаңа кәсіптердің пайда болуы жағдайында бір негізгі білімге негізделе алмайды.

Соңғы онжылдықтарда өзекті трендке айналған өмір бойы оқыту интеллекті, құрылымдық ойлау, бейімделу және өзін-өзі ұйымдастыру қабілеттерін дамыту, танысу шеңберін кеңейту, әлем туралы мүмкіндіктер мен идеялар, психикалық денсаулықты жақсарту арқылы адамдардың бәсекеге қабілеттілігін арттырады.

Сондықтан Жаңа Зеландия және Финляндия сияқты дамыған елдерде ересек халықтың (16-65 жас) бейресми білім беруге қатысуы сәйкесінше 67% және 65%-ды құрайды. Қазақстанда бұл көрсеткіш небары 17%-ды құрайды (әйелдер 20%, ерлер 13,85%). Бұл ЭЫДҰ орташа деңгейінен үш есе аз (47%).

Жалпы, әлемдегі үздіксіз білім беруді дамытудың негізгі үрдістері:

1) формальды және формальды емес білім беруді біріктіру. Формалды емес білім беру нәтижелерін тану азаматтарға академиялық кредиттерді жинақтау арқылы ресми білімге қол жеткізуге мүмкіндік береді;

2) формальды емес түрде алынған техникалық дағдыларға қойылатын талаптарды арттыратын жаңа технологиялар. Жаңа технологияларды қолдануға тәуелді секторларда ресми оқыту технологиялық өзгерістерге және біліктілікті арттыру қажеттілігіне ілесе алмауы мүмкін. Тиісінше ересектерге формальды емес білім берудің өзектілігі артып келеді;

3) формальды емес білім беру нәтижелерін тану жолымен еңбек нарығына кіріктіруге мүмкіндік беру.

Қазақстанда Нәтижелі жұмыспен қамтуды және жаппай кәсіпкерлікті дамытудың 2017-2021 жылдарға арналған "Еңбек" мемлекеттік бағдарламасы шеңберінде техникалық және кәсіптік білім беру бойынша кадрлар даярлау жүзеге асырылды. Оқыту кәсіптік білімі жоқ адамдар, жұмыссыздар мен аз қамтылғандар немесе көп балалы отбасы мүшелері үшін жүргізілді.

ЖЖОКБҰ-лар оқытудың жеке траекториясын қалыптастыру кезінде оқыту нәтижелерін тану арқылы формальды емес білім беруді жүзеге асырады. 72

ЖЖОКБҰ-да "Күміс университет" бағдарламасын іске асыру басталды. Құрылымдық бөлімшелер құрылып, егде жастағы адамдарды оқыту процесін реттейтін ішкі құжаттар бекітілді. Көптеген ЖЖОКБҰ-да авторлық курстар әзірленіп, оқу-әдістемелік құралдар дайындалды. Тыңдаушылардың жалпы саны шамамен 2000 адамды құрайды. Халықтың қызметтер спектріне және бейресми білім беру сапасына қанағаттану деңгейі 2022 жылы 48%-ды құрады.

2022 жылдан бастап жұмыссыз азаматтарды кәсіптік оқыту үш бағыт бойынша ұйымдастырылады.

- оқудан өткен адамдарды жұмысқа орналастыруға кепілдік беретін жұмыс берушілердің сұранысы бойынша оқу ұйымдарында оқыту. Ол үшін тараптардың (жұмыспен қамту орталығы, жұмыссыз, жұмыс беруші және оқу ұйымы) арасында тараптардың құқықтары мен міндеттерін көздейтін 4 жақты әлеуметтік келісімшарт жасалады. 2023 жылғы 1 қаңтарда жұмыс берушілердің сұранысы бойынша оқуға 11,4 мың адам жіберілді.

- жұмыс берушінің жұмыс орнында оқыту білікті тәлімгерді бекіте отырып, кәсіпорындар базасында ұйымдастырылады. Оқу кезеңінде жұмыс беруші жұмыссыздармен еңбек шартын жасасады және оны уақытша жұмысқа орналастырады. 2023 жылғы 1 қаңтарға оқытудың осы түрімен 2,5 мың адам қамтылды.

- электронды еңбек биржасында онлайн оқыту. Қазақстанда сұранысқа ие кәсіптер мен дағдылар бойынша кадрларды даярлау және қайта даярлау үшін 2021 жылы онлайн-оқыту платформасы – Skills Enbek құрылды, ол маркетплейс қағидаты бойынша онлайн-курстарға қолжетімділікті ұсынатын халықаралық оқыту алаңдарының қазақстандық баламасы болып табылады.

Платформада 162 курс, оның ішінде 73 тегін және 56 ақылы, сондай-ақ 33 промо-курс бар, олар ЭЕБ негізіндегі анықтамалықта қолданылатын 8 мыңнан астам дағдылардың 230-ын қамтиды. 2023 жылғы 1 қаңтарға 25,9 мың жұмыссыз адам skills.enbek.kz платформасында сұранысқа ие дағдыларға онлайн-оқытудан өтуге жіберілді, оның 23,4 мыңы курсты аяқтағаны туралы сертификат алды.

Өмір бойы оқыту шеңберінде формальды емес білім беруді дамыту үшін сертификаттау жүйесін заңнамалық тұрғыдан бекіту және жұмыс берушілердің формальды емес және ақпараттық білім беру нәтижелері бойынша ұсынылатын құжаттарды тануы маңызды болып табылады.

"Кәсіптік біліктілік туралы" және "Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне кәсіптік біліктіліктің кейбір мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы" Қазақстан Республикасы Заңдарының жобалары әзірленіп, Қазақстан Республикасы Парламентінің қарауына енгізілді. Бұл құжаттар формальды емес және ақпараттық білім берудің дамуына серпін береді.

Жекелеген кәсіптерге біліктілік беру мен растауға қойылатын талаптар әзірленіп, пайдаланылады. Ұлттық біліктілік жүйесі енгізілді. Білім берудің 8 деңгейі ұсынылған

Ұлттық біліктілік шеңбері бекітілді. Салалық біліктілік шеңбері жаңартылды және белгілі бір кәсіптің білімі мен дағдыларын айқындайтын 623 кәсіби стандарт бекітілді.

Қазақстан Республикасының "Атамекен" Ұлттық кәсіпкерлер палатасы реттелетін және реттелмейтін қызмет түрлері үшін техникалық және кәсіптік білім беру мамандарының біліктілігін әртүрлі тәсілдермен тәуелсіз сертификаттауды жүзеге асырады.

Қазақстан Республикасының Еңбек Кодексі шеңберінде қызметкерлерді кәсіптік даярлау, қайта даярлау және олардың біліктілігін арттыру және жұмыс берушінің бұл үшін жағдай жасау міндеті көзделген.

Сондай-ақ, SWOT талдауының қорытындысы бойынша күшті және әлсіз жақтары, сондай-ақ формальды емес білім беру саласындағы бар мүмкіндіктер мен қауіп-қатерлер анықталды.

Күшті жақтары

1. Жұмыссыз халықты кәсіптік даярлау/қайта даярлау жүйесі жұмыс істейді.
2. "Күміс университет" бағдарламасын іске асыру;
3. Ұлттық біліктілік жүйесі енгізілді.

4. Қазақстан Республикасы "Атамекен" Ұлттық кәсіпкерлер палатасының ТжКБ мамандарының біліктілігін тәуелсіз сертификаттау;

5. Жұмыс берушілердің жұмыскерлерді кәсіптік даярлау, қайта даярлау және олардың біліктілігін арттыру үшін жағдайлар жасау міндетін заңнамалық бекіту

Әлсіз жақтары

1. Халықтың формальды емес білім беруге қатысуы төмен;
2. Жаңа күнделікті білімнің тапшылығы (қаржы, құқықтық, цифрлық, медициналық салаларда);
3. Цифрлық дағдылардың жетіспеушілігі;
4. формальды емес білім беру сапасының төмендігі;
5. Үздіксіз білім алуға ынталандырудың төмендігі;
6. Формальды емес білім беру қызметтері бағасының үлкен диапазоны.

Мүмкіндіктер

1. Бірінші жұмыс кәсібі тегін.
2. қажет біліктілікті және құзыреттілікті алу үшін әлемнің кез келген цифрлық білім беру ресурстарына қол жетімділік.

Қауіп-қатерлер

1. Қазақстан азаматтарының 50%-ның білімін жай жаңғырту, инновациялық әлеуеті жоқ (функционалдық сауаттылықтың 2 деңгейі);
2. Дағдылардың төмен деңгейі (10% - ға төмендеу);
3. Дағдыларды пайдалану индексінің төмен көрсеткіші (0,40);
4. PISA білім беру сапасын халықаралық салыстырмалы зерттеудегі Қазақстанның төмен нәтижелері;

5. Білімді, іскерлікті және дағдыларды валидациялау тетігінің болмауы (ЗУН);

6. Ересектерге формальды емес білім беру қызметтерін ұсынатын ұйымдардың ресми статистикасы жоқ;

7. Жұмыссыздықтың өсуі.

Осылайша, функционалдық сауаттылық пен цифрлық дағдылардың төмен деңгейімен бірге формальды емес білім беруге ересек халықтың қатысуының төмен үлесі біліктілігі төмен мамандар санының өсуіне әкелуі мүмкін.

3-тарау. Ғылым

Жаһандық саясаттағы ғылымның басымдығы ЖІӨ өсу қарқынымен салыстырғанда оны қаржыландырудың озық өсуімен дәлелденді. ЮНЕСКО-ның "Уақытпен жарыс: неғұрлым ақылды даму үшін" ғылым жөніндегі баяндамасының деректеріне сәйкес 2014-2018 жылдар кезеңінде жаһандық ЖІӨ-нің өсуі 14,9 %-ды құрады, бірақ бұл ретте ғылыми зерттеулерге арналған жаһандық шығыстардың өсуі сол кезеңде 19,2 %-ды құрады. Ал зерттеушілердің бүкіләлемдік санының өсуі планета халқының өсуінен үш есеге асты (тиісінше 13,7 % және 4,6 %).

Жаһандық аспектіде әлемдегі ең көп жарияланымдар саны бар 10 негізгі ғылыми бағыт айқындалды (2019 ж.): жасанды интеллект және робототехника (257,5 мың), энергетика (215,8), материалтану (193,6), нанотехнология (87,1), опто- және фото-электроника (56,7), биотехнология (35,3), қорғаныс және қауіпсіздік (25,9), биоинформатика (19,1), заттар интернеті (6,9), блокчейн технологиясы (0,29).

Қазақстанда ғылым саласындағы қатынастарды реттеудің қажетті құқықтық негіздері құрылды. Ол 2 негізгі Заң, бірқатар ілеспе заңдар, Президенттің 3 Жарлығы, Үкіметтің 12 қаулысы, бірқатар ведомстволық бұйрықтар. Заңнамадағы барлық өзгерістердің басты мақсаттары ғалымдардың өз идеяларын іске асыруы үшін қолайлы орта құру және отандық ғылымның нәтижелілігін арттыру болып табылады.

Қазақстандағы ғылымды басқару жүйесі негізінен жетекші мемлекеттермен (Қазақстан Республикасы Президентінің жанындағы Ғылым және технологиялар жөніндегі ұлттық кеңес, Жоғары ғылыми техникалық комиссия (бұдан әрі – ЖҒТК), Ұлттық ғылыми кеңес (бұдан әрі – ҰҒК), Мемлекеттік ғылыми-техникалық сараптама (бұдан әрі – МҒТС), Ғылым комитеті) ұқсастығы бойынша құрылған. Ғылыми-техникалық және инновациялық қызмет саласындағы мемлекеттік саясатты іске асыруды және ведомстволық салалық ғылымды әкімшілендіруді 11 министрлік жүзеге асырады.

2021 жылы ғылым саласында 21617 ғылыми қызметкер жұмыс істеді, оның ішінде 17092 зерттеуші маман. Зерттеушілердің 35 %-ы ғылыми немесе академиялық дәрежеге ие (1 652 – ғылым докторы, 3 843 – ғылым кандидаты, 1 952 – философия докторы (

бұдан әрі – PhD) және 55 – бейіні бойынша доктор). ғалымдардың 35 %-ын 35 жасқа дейін; 42 %-ын – 35 пен 54 жас аралығындағылар; 23 %-ын – 55 жастан асқандар құрайды. Әйелдердің үлесі – 54 %, ерлер – 46 %-ды құрайды.

Соңғы жылдары жас ғалымдарды қолдау және оларды ғылымға тарту шаралары артты. Жалпы сомасы 19,1 млрд теңгеге 631 ғылыми жобада мыңнан астам жас ғалымдар мен зерттеушілер жұмыс істейді. Конкурстық құжаттаманың талаптарына сәйкес Ғылым және жоғары білім министрлігімен (бұдан әрі – ҒЖБМ) қаржыландыратын әрбір жобада жас ғалымдар мен зерттеушілердің үлесі кемінде 40%-ды құрауы тиіс.

ғылыми және (немесе) ғылыми-техникалық қызметті іске асыратын 650 кәсіпорын мен 485 жеке тұлға аккредиттелген. Бірақ олардың тек 438-і ғана ғылыми зерттеулер мен тәжірибелік - конструкторлық жұмыстарды (бұдан әрі – ҒЗТКЖ) жүзеге асырады. Олардың 101-і – мемлекеттік секторға, 95-і – жоғары білім беру секторына, 202-сі - кәсіпкерлік және 40-ы - коммерциялық емес секторға жатады.

Ғылыми ұйымдардың желісі 11 өңірде артты. Оның ішінде Астана қаласында – 14, Қарағанды қаласында – 9 және Шығыс Қазақстан облыстарында – 7 белсенді жұмыс істейтін ұйымдар қосылды.

Қазіргі уақытта ғылыми әлеует 11 салалық министрлік пен ведомстволарда орналыстырылған. ҒЗТКЖ жүзеге асыратын ведомстволық бағынысты мемлекеттік ұйымдардың (оның ішінде базалық қаржыландыру субъектілері) Денсаулық сақтау министрлігіне (бұдан әрі – ДСМ) – 17, Ауыл шаруашылығы министрлігіне (бұдан әрі – АШМ) – 34, Индустрия және инфрақұрылымдық даму министрлігіне – 5, Экология және табиғи ресурстар министрлігіне – 3, Энергетика министрлігіне – 2, Цифрлық даму, инновациялар және аэроғарыш өнеркәсібі министрлігіне – 6, Төтенше жағдайлар, Қорғаныс, Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрліктері – бір ұйымнан. Салалық мемлекеттік органдардың қарамағында ғылыммен айналысатын 12 жоғары оқу орны бар (АШМ–3, ДСМ–5, МСМ – 4).

ҒЖБМ-ге бағынысты барлығы 26 ғылыми зерттеу институты (бұдан әрі – ҒЗИ) бар, бұл ҒЗИ жалпы санының 24 %-ын құрайды.

ЖҒТК-ның 2023 – 2025 жылдарға арналған ғылымды дамытудың 10 басым бағыты бекітілді: Су ресурстарын, жануарлар мен өсімдіктер әлемін ұтымды пайдалану, экология; Геология, минералды және көмірсутекті шикізатты өндіру және қайта өңдеу, жаңа материалдар, технологиялар, қауіпсіз бұйымдар мен конструкциялар; Энергетика және машина жасау; Ақпараттық, коммуникациялық және ғарыштық технологиялар; Жаратылыстану ғылымдары саласындағы ғылыми зерттеулер; Өмір және денсаулық туралы ғылым; Білім және ғылым саласындағы зерттеулер; Әлеуметтік және гуманитарлық ғылымдар саласындағы зерттеулер; Агроөнеркәсіптік кешенді орнықты дамыту және ауыл шаруашылығы өнімдерінің қауіпсіздігі; Ұлттық қауіпсіздік және қорғаныс.

Мемлекет басшысының тапсырмасына сәйкес 2020 жылдан бастап Ғылым комитетінің ғылыми ұйымдарын жаңғырту және институционалдық дамыту басталды: қазіргі заманғы жабдықтардың 850-ден астам атауы сатып алынды.

2021 жылы Қазақстан Республикасында жүргізілетін ғылыми зерттеулер мен тәжірибелік-конструкторлық жұмыстарға шығыстар 109,0 млрд теңгені құрады (2019 жылы – 82,3 млрд теңге, 2020 жылы – 89,0 млрд теңге). Алайда, бұл өсім жалпы ішкі өнімнің (бұдан әрі – ЖІӨ) ғылымды қажетсінуіне айтарлықтай әсер еткен жоқ, ол есепті жылы 0,13 %-ды құрады. Бұл орташа әлемдік көрсеткіштерден (1,79 %) 14 есе аз. 2021 жылы ҒЗТҚЖ шығындарының өсу индексі 2020 жылғы деңгейден төмен болып, 2019 жылмен салыстырғанда 5,9 % - ға және инфляция деңгейінен төмен болды.

Республикалық бюджеттен ғылымды қаржыландыру 2021-2023 жылдары екі есеге жуық өсіп, 2021 жылы –71,6 млрд теңгені құрады, оның ішінде ҒЖБМ бойынша – 48,6 млрд теңге, 2022 жылы – 70,2 млрд теңге, оның ішінде ҒЖБМ бойынша –53,8 млрд теңге, 2023 жылы –149,4 млрд теңге, оның ішінде ҒЖБМ бойынша –145,3 млрд теңге.

Қаржыландыру көздері бөлінісінде ҒЗТҚЖ-ға ішкі шығындарды талдау мемлекет үлесіне –58,2 %, кәсіпорындар – 33,5 % және басқа көздер – 8,3 % тиесілі екенін көрсетеді. Инженерлік әзірлемелер мен технологиялар саласындағы ішкі ҒЗТҚЖ шығындарының жалпы сомасындағы зерттеулерге жұмсалған шығындар – 40 %-ды, жаратылыстану ғылымдары саласындағы зерттеулер 29 %-ды, ауыл шаруашылығы ғылымдары – 13,4 %-ды, гуманитарлық ғылымдар – 6,7%-ды, әлеуметтік ғылымдар – 2,8 %-ды және медицина ғылымдары 8,1 %-ды құрайды.

2021 жылы бір қызметкерге жұмсалатын шығындар көлемі республика бойынша орташа есеппен 5,1 млн теңгені құрайды. Маңғыстау, Атырау және Жамбыл облыстарында, сондай-ақ Астана қаласында осы көрсеткіштің ең көп көлемі 17,1; 15,0; 15,0 және 5,3 млн теңгені құрайды. Қызылорда, Қостанай және Павлодар облыстарында бір қызметкерге 1,4-1,9 млн теңге шығын келеді.

Қазіргі ғылым қоғамда болып жатқан өзгерістерді ескереді. Осындай өзгерістердің бірі қоғамның соңғы уақытта ақпараттық сипатқа ие болуынан көрініс табады. Қазіргі ғылымның даму үрдістері осыдан туындайды, олардың бірі ғалымдардың қоғам алдындағы әлеуметтік және моральдық жауапкершілігінің артуы болып табылады.

Барлық процестердің нақты өлшемшарттары енгізілді: ҰҒК құрамдарын қалыптастыру, гранттық және бағдарламалық-нысаналы қаржыландыруға арналған конкурстар өткізу, ғалымдарға сыйлықтар мен стипендиялар тағайындау процестерінің нақты өлшемшарттары енгізілді, барлық кезеңдердің ашықтығы мен айқындылығы артты, конкурстық рәсімдердің мерзімдері екі есе қысқарды, конкурсқа өтінімдер мен есептілікке қойылатын талаптар оңайлатылды, грант алушылардың қаражатты пайдалану бөлігіндегі дербестігі мен құқықтары едәуір кеңейтілді, ҰҒК мүшелеріне

қойылатын талаптар күшейтілді, ҰҒК қызметін жетілдіру бойынша жүйелі шаралар қабылданды, барлық отырыстар тікелей эфирде көрсетіледі, ал шешімдер ашық дауыс беру арқылы қабылданады.

ҰҒК мүшелерінің Әдеп кодексі қабылданды; ғылыми және ғылыми-техникалық ақпаратты жинау мен өңдеудің автоматтандырылған жүйесі енгізілді, ақпараттық портал құрылды (www.ncste.kz), көптеген бюрократиялық кедергілер алып тасталды және т.б. ҰҒК шешімдерін Апелляциялау институты енгізілді.

Базалық қаржыландыруға жетекші ғалымдардың еңбегіне ақы төлеу енгізілді; ғылымды қаржыландырудың жаңа түрі іргелі ғылыми зерттеулерді жүзеге асыратын ғылыми ұйымдарды қаржыландыру енгізілді; ғылыми, ғылыми-техникалық жобалар мен бағдарламаларды мемлекеттік қаржыландыру ұзақтығы 5 жылға дейін ұлғайтылды, ғылыми тағылымдамадан өтудің нормативтік базасы көзделген.

Ғылымның нәтижелілігін арттыру және бюджет қаражатын тиімді пайдалану мақсатында барлық конкурстық құжаттамада ғылыми жетекшілердің құзыретіне қойылатын нақты талаптар белгіленді, олар халықаралық ғылыми-метрикалық көрсеткіштерге, сол сияқты ғылыми зерттеулердің нәтижелеріне негізделген. Сондай-ақ академиялық адалдық (антиплагиат) және ғылыми әдеп мәселелеріне тұңғыш рет үлкен назар аударылды.

Ұлттық жазылым аясында Қазақстанның ғылыми ұйымдары мен ЖЖОКБҰ-ның халықаралық дерекқорларға тегін қолжетімділігі қамтамасыз етілген. 2022 жылы 250 ғылыми ұйым мен ЖЖОКБҰ Web of Science, Scopus және Science Direct дерекқорларын пайдаланды. Бір айда кірудің орташа саны 100000-нан асады. Сондай-ақ 88 отандық ғылыми журналды қолдау жүзеге асырылуда.

Web of Science Core Collection дерекқорының талдамалық құралы InCites деректері бойынша 2019-2021 жылдары Қазақстанның жарияланымдар саны 12200 құжатты құрады. Ал олардың үлесі Web of Science Core Collection басылымдарының жалпы санының 0,12 %-ын (Ресей – 2,59 %, Беларусь – 0,07 %, Армения – 0,04 %, Қырғызстан – 0,01 %) құрады. Бұл елге әлемдік рейтингте 213 елдің ішінде 76 орынды иеленуге мүмкіндік берді. Салыстыру үшін: Ресей – 15; Беларусь – 87; Армения – 98; Қырғызстан – 133 орын.

Қазақстандық жарияланымдардан қалыпқа келтірілген орташа дәйексөз келтіру 0,76 -ны құрады (бұл көрсеткіш орташа әлемдік деңгейден төмен). Салыстыру үшін: бұл көрсеткіштің ең жоғары деңгейі Ұлыбританияда – 1,52. Қазақстанның 2019-2021 жылдардағы ғылыми еңбектері 3708 халықаралық басылымда, оның ішінде 3123 журналда ұсынылған, олардың 2252-де (72,1 %) импакт-факторы бар.

Ғалымдардың ғылыми-техникалық қызметі нәтижелілігінің маңызды көрсеткіштерінің бірі зияткерлік меншік объектілері болып табылады. Ұлттық зияткерлік меншік институтының деректеріне сәйкес 2021 жылы қорғау құжаттарын беруге барлығы 14 421 өтінім берілді.

2022 жылғы ғылыми және ғылыми-техникалық жобалар мен бағдарламалардың нәтижелілігін бағалау қорытындысы бойынша 2003 (493 – қорытынды есептер, 1468 – жалғасып жатқан зерттеулер) гранттық қаржыландырудың іске асырылған және жалғасып жатқан ғылыми зерттеулері шеңберінде 3610 ғылыми жұмыс жарияланды, 224 қорғау құжаттары алынды және 194 әзірleme жүзеге асырылды. Бағдарламалық-нысаналы қаржыландыру шеңберінде 2022 жылы іске асырылған 132 ғылыми-техникалық бағдарлама бойынша 2132 ғылыми жұмыс жарияланды, 100 қорғау құжаттары алынды, 200 әзірleme жүзеге асырылды.

2022 жылы ғылыми мектептердің зерттеу әлеуетін дамытуға тартымдылығын арттыру, сондай-ақ олардың қатысушыларының бәсекеге қабілеттілігін арттыру үшін 11 университет пен ғылыми-зерттеу институттары арасында кадрлар даярлаудың әртүрлі бағыттары бойынша ынтымақтастық туралы ғылыми-білім беру ынтымақтастығы туралы шарттарға қол қойылды. Ғылыми-зерттеу ұйымдарының өкілдері жетекші ретінде тартылады және бірлескен ғылыми-зерттеу қызметін жүргізеді. ҒЗИ жоғары оқу орындарының магистранттары мен докторанттарын ғылыми тағылымдамаға қабылдай бастады, жоғары оқу орындарының магистранттары мен докторанттары үшін ғылыми зерттеулер жүргізу үшін өздерінің ғылыми жабдықтарын ұсына бастады.

2021 – 2022 жылдары ғылыми зерттеулерді орындауға барлығы 23 конкурс өткізілді, оның ішінде 10-ы ҒЖБМ бойынша (7 гранттық конкурс және 3 бағдарламалық-нысаналы қаржыландыруға), 13-і – салалық мемлекеттік органдар. Конкурстардың нәтижесінде ҒЖБМ гранттық қаржыландыру бойынша 1507 жобаны, бағдарламалық-нысаналы қаржыландыру бойынша 103 ғылыми-техникалық бағдарламаны жүзеге асыруда.

"Ғылыми және (немесе) ғылыми-техникалық қызмет нәтижелерін коммерцияландыру туралы" Қазақстан Республикасының Заңына (бұдан әрі – Коммерцияландыру туралы заң) сәйкес ғылыми және білім беру қызметімен қатар ғылыми және (немесе) ғылыми-техникалық қызмет нәтижелерін коммерцияландыру (бұдан әрі – ҒҒТҚН) ғылыми ұйымдар мен ЖЖОКБҰ қызметінің басым бағыты болып табылады. Осы Заң қабылданған сәттен бастап 3 конкурс өткізілді, 150-ден астам жобаға қолдау көрсетілді, 140-тан астам өндіріс құрылды, оның ішінде 15 жоба экспортқа шықты. 2022 жылдың соңында сатудан түскен табыс 26,5 млрд. теңгені құрады, оның ішінде 465,5 млн.теңгеге өнім экспортталды. Бюджетке салық төлемдері түрінде 6 млрд. теңгеден астам төленді. Жеке қаржыландыру көлемі шамамен 6,8 млрд. теңгені құрады. 1400-ден астам жұмыс орны құрылды.

2022 жылы жаңа конкурс өткізілді, оның шеңберінде 152 өтінім берілді, оның 134-і сараптамадан өтті. 72 жоба ҒҒТҚН коммерцияландыру бойынша мамандандырылған ҰҒК шешімі бойынша қаржыландыруға мақұлданды және грант алушылармен 68 шарт жасалды.

Бүгінгі таңда Қазақстанда жер қойнауын пайдалануға арналған барлығы 820 келісімшарт тіркелген (оның ішінде 278-і көмірсутектерді барлау және/немесе өндіру және уран өндіру бойынша және 542-сі қатты пайдалы қазбалар бойынша), оның ішінде 398 келісімшарт ҒЗТҚЖ-ны қаржыландыру бойынша міндеттемелерді қамтиды (көмірсутек және уран өндіру бойынша 184 келісімшарт және қатты пайдалы қазбаларды өндіру бойынша 214 келісімшарт).

"Самұрық-Қазына" ҰАҚ" акционерлік қоғамы тобында жер қойнауын пайдаланушы төрт компанияда (ҚазМұнайГаз, Самұрық-Энерго, Таукен-Самұрық, Қазатомөнеркәсіп) өндіру жөніндегі операцияларға жұмсалатын жыл сайынғы шығындардың 1 %-ы мөлшерінде ғылыми-зерттеу, ғылыми-техникалық және (немесе) тәжірибелік-конструкторлық жұмыстарды қаржыландыру бойынша міндеттемелер бар.

Ғылымның дамуы бойынша SWOT талдауында күшті және әлсіз жақтар, сондай-ақ ғылым саласындағы бар мүмкіндіктер мен қауіптер айқындалды.

Күшті жақтары

1. Терең тарихы және күшті ғылыми әлеуеті бар ғылыми мектептердің болуы;
2. ҒЗТҚЖ-ны қолдау үшін көптеген жаңа құқықтық және стратегиялық бастамалар мен реформалар;

3. Ғылымды әкімшілендіру процестерін автоматтандыру, оның ішінде қаржыландыруға конкурстық өтінімдерді қабылдау;

4. Ғылыми зерттеулердің нәтижелерін коммерцияландыруға мемлекеттік қолдау шараларын ұсыну.

Әлсіз жақтары:

1. Ғылымды басқарудың тиімсіз моделі;
2. Экономика салаларында технологиялық бағдарлар мен басымдықтарды айқындау жүйесінің болмауы;

3. ЖАО-да ҒЗТҚЖ-ны қаржыландыруға құзырет жоқ, сондай-ақ ғылымды дамыту бойынша өңірлік бөлімшелер жоқ;

4. Төмен кадрлық әлеует;

5. Жариялау белсенділігінің төмен деңгейі;

6. Әлсіз патенттік белсенділік;

7. Бәсекеге қабілетсіз ғылыми инфрақұрылым;

8. Ғылым мен білімнің әлсіз интеграциясы;

9. ҒЗТҚЖ-ды коммерцияландырудың төмен деңгейі;

10. Ғылымның экономикаға қосқан үлесінің төмендігі (ЖІӨ-ге 0,13%).

Мүмкіндіктер:

1. Бай табиғи ресурстар;

2. Ғалымдарды ұлттық жазылым арқылы халықаралық дерекқорларға тегін қолжетімділікпен қамтамасыз ету;

3. Өңірлер мен кәсіпорындар тарапынан университеттермен ынтымақтастықты кеңейтуге сұраныс;

4. Халықаралық тәжірибесі бар жастар.

Қауіп-қатерлер:

1. Қазақстандық ғылымның әлемдік рейтингтердегі позицияларының құлдырауы;

2. Ғалымдар санының азаюы;

3. Ғалымдар еңбекақысының тұрақсыз және төмен деңгейі және ғылым саласы тартымдылығының төмендігі;

4. Ғылыми кадрлардың қартаюы;

5. Ғылыми кадрларды даярлау сапасының төмендігі;

6. Елдің технологиялық, қазақстандық ғылыми әзірлемелердің әлемдік технологиялардан артта қалуы.

Аталған факторлар ғылыми экожүйенің жеке және мемлекеттік секторлардың тапсырыстарымен қамтамасыз етілмеген индустрия мен ұлттық міндеттердің нақты қажеттіліктерінен оқшаулануына әкелді. Зияткерлік меншік объектілеріне құқықтарды беруден, келісімшарттық зерттеулер жүргізуден, инновациялық жобаларды іске асырудан түсетін кірістер қаржылық тұрақтылықты қамтамасыз етпейді және инфрақұрылым мен адами капиталға қайта инвестициялау үшін жеткіліксіз.

Нәтижесінде мемлекеттік органдар, ғылыми қоғамдастық және ірі салалық кәсіпорындар сияқты инновациялық дамудың негізгі стейкхолдерлерінің қабылданатын шаралары мен жұмсалатын ресурстары синхрондалмайды, бұл әлемнің ең инновациялық елдерінде орын алатындай бірыңғай ғылыми-технологиялық платформаларды қалыптастыруға мүмкіндік бермейді.

Қазақстан ғылым мен инновация саласындағы әлемдік рейтингтерде әлсіз позицияларға ие. Мысалы, 2022 жылы инновациялар индексінде (Global Innovation Index, GII) 27 индекс бар, Қазақстан 132 елдің ішінде 83-ші орында. Бұл индекс әлем елдерінің инновациялық дамуын сипаттайтын 82 түрлі айнымалылардан тұрады және саяси ортаны, білім беруді, инфрақұрылымды және бизнестің даму деңгейін қоса алғанда, инновациялардың кең көзқарасын көрсетеді.

3-бөлім. Халықаралық тәжірибеге шолу

Жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім

Жоғары білім берудің негізгі трендтері: массивикация, университеттер мен бизнестің мемлекетпен өзара іс-қимылы (үштік спираль), цифрландыру, интернационалдандыру, академиялық артықшылық бастамалары, жоғары оқу орындарының білім беру қызметтері мен ғылыми зерттеулерінің сапасына қойылатын талаптарды арттыру, қоғамға қызмет етуге бағдарлану, университеттердің корпоративтік басқаруы мен академиялық еркіндігін дамыту болып табылады.

Массификация адамдардың жоғары білім бере алатын тұрақтылық пен игілікке деген ұмтылысына байланысты. 2021 жылы ЭЫДҰ елдерінде жоғары білімі бар адамдар үшін жұмыссыздықтың орташа деңгейі 4 %-ды құрады, ал толық орта білімі бар адамдар үшін бұл толық орта білімнен төмен адамдар үшін 6 % және 11 %-ды құрады. Толық жұмыс күні қызмет көрсетумен айналысатын жұмысшылар толық орта білімі бар жұмысшыларға қарағанда орта есеппен шамамен 50 % - ға көп жалақы алады.

ЭЫДҰ елдерінде жоғары білімі бар 25-34 жастағы балалардың орташа үлесі 2000 жылғы 27 %-дан 2021 жылы 48 %-ға дейін өсті. Жоғары білім 25-34 жас аралығындағы анағұрлым көп таралған деңгей болып табылады және болашақта ЭЫДҰ елдеріндегі еңбекке қабілетті жастағы барлық ересектер арасында кең таралатын болады.

Массификация әлемдік тәжірибеде оқу ақысын қаржыландырудың әртүрлі тетіктерінің болуына ықпал етеді: толық гранттық қаржыландыру (Солтүстік және Шығыс Еуропа, Солтүстік Африка және Орталық Азия; ішінара гранттар (Франция, Испания, Италия, Португалия); студенттік несие жүйесі (Колумбия, Аустралия, Канада, АҚШ, Англия және Жапония); аралас тип (бұрынғы Кеңес Одағының көптеген елдерінде, социалистік лагерь елдерінде).

Қазақстан да осы трендте. Студенттер саны артып келеді және жоғары білім беру жүйесіне демографиялық қысым жасайды. Осыған байланысты мемлекеттік бюджетке жүктемені төмендетудің қолданыстағы тетіктеріне осы тұжырымдамада гранттарды саралау, жеңілдікпен кредиттеу, массификациялау тәуекелдерін барынша азайтуға мүмкіндік беретін бірыңғай ынтымақты білім беру жүйесін енгізу көзделген.

Үштік спираль моделі – инновацияларды, жаңа жұмыс орындарын құруды және әлемдік экономикада бәсекеге қабілеттілікті арттыруды ынталандыратын университеттердің, бизнес пен мемлекеттің өзара іс-қимыл жүйесі. Мемлекеттің зерттеулерді қаржылай қолдауына, салықтық жеңілдіктерге, инновациялар саясатын бірлесіп әзірлеуге негізделген бұл модель Финляндия, Германия, Оңтүстік Корея, Сингапур, Қытай және т.б. елдерде технологиялық прогресс пен инновацияларды коммерцияландырудағы табыстың негізгі факторына айналды. Үштік спиральдің қазақстандық моделін дамыту үшін осы тұжырымдамада бизнес пен жұмыс берушілерді білім беру бағдарламаларын әзірлеуге, білім беру мен зерттеулерді интеграциялауға, жоғары оқу орындарында технопарктер, инжинирингтік орталықтар құруға, зерттеуге тартылған бизнес үшін салықтық преференцияларға тарту көзделген.

Жоғары білім беруді цифрландыру виртуалды университеттердің (Оңтүстік Корея – Airand Correspondence High School; Ewha Womans University, Hanyang Cyber University and International Cyber University) пайда болуымен; оқыту сапасын арттыру үшін цифрлық платформаларды, курстарды басқарудың онлайн жүйелерін, виртуалды сыныптар мен электрондық кітаптарды қоса алғанда, әкімшілік процестерді енгізумен; оқуды жекелендіру және студенттерге жеке қолдау көрсету үшін жасанды интеллект

пен машиналық оқытуды пайдаланумен; Онлайн және аралас оқыту, геймификацияны, интерактивтілікті қолданумен сүйемелденеді.

Цифрландырудың әлемдік императивтеріне сүйене отырып, қазақстандық ЖЖОКБҰ цифрлық экожүйесі бар "smart-университеттер" моделіне көшуі тиіс.

Интернационалдандыру. ЮНЕСКО мәліметтері бойынша 2021 жылы әлемде 6 361 963 1 шетелдік студент болған (2016 – 5,1 млн). Болжам бойынша 2025 жылға қарай олардың саны – 8 млн. Жоғары оқу орындарындағы шетелдік студенттер санының өсуі елдің жоғары білімінің тартымдылығы мен сапасының көрсеткіші болып табылады. Сонымен қатар көптеген мемлекеттер жергілікті студенттердің үздік бағдарламалар мен ресурстарға қолжетімділігін кеңейту үшін жетекші шетелдік жоғары оқу орындарының кампустарын ашуға жағдай жасайды. 2020 жылы әлемде 306 халықаралық кампус болды (Әбу-Дабидегі Нью-Йорк университеті, БАӘ, Куньшаньдағы Дьюк Университеті, Қытай, Катардағы Карнеги Меллон университеті, Дохадағы Лондон империялық колледжі, Катар және т.б.). Шетелде оқуға мүмкіндігі жоқ студенттердің шетелдік жоғары біліміне қолжетімділікті кеңейтумен қатар, шетелдік жоғары оқу орындарының филиалдары қабылдаушы мемлекеттің халықаралық беделін арттырып, оны инвестициялар, туризм және жоғары білікті кадрлар үшін тартымды етеді және жергілікті университеттермен бәсекелестік тудырады. Интернационалдандыру тұрғысынан қазақстандық жоғары білім беру жүйесінде шетелдік студенттердің, оқытушылардың үлесін ұлғайту, шетелдік жоғары оқу орындарының кемінде 12 кампусын ашу міндеті тұр.

Университеттердің академиялық басымдығына қол жеткізу үш негізгі стратегиялық мақсатты қояды: әлемдік университеттердің жетекші рейтингтеріне қатысу; ірі бизнеске бағдарлану және бірінші дәрежелі ғылым орталықтарды құру және ҒЗТҚЖ-ны қаржыландыру; еңбек нарығының қажеттіліктеріне кадрлар даярлау, оның ішінде болашақ және жаңа білімді абсорбциялау.

2000 жылдан бастап әлемнің 30-дан астам елінде 40-қа жуық академиялық артықшылық бастамалары жүзеге асырылуда. Олар жылына шамамен 60 миллиард АҚШ долларын инвестициялайды. Мысалы: 2012 және 2014 жылдардағы Польшаның KNOWs ұлттық жетекші ғылыми орталықтарының бағдарламалары; 2009 жылы Испаниядағы International Campus of Excellence бастамасы; Аустралияның 2014 жылы "Жаһандық рейтинг жарысына" кіруі (бір аустралиялық университет топ-20 және мүмкіндігінше ТОП – 100-ге кіруі керек болды); Канадалық зерттеу үстемдігі бастамасы (CERC); Қытайдың 2017 жылдан бастау алған Double First Class жобасы, оның құрамына 42 ЖОО кіреді; рейтингтерде жоғары нәтижелер көрсететін университеттер үшін қосымша мемлекеттік қаржыландыруды көздейтін 5-100 ресейлік жобасы; Жапонияның Top Global University Program (2014-2023) жоғары оқу орындарының әлемдік рейтингтерінде жоғары позицияларға ие болу және жапон қоғамын жаһандануға баулу жоспарларын қамтиды; Корейлік BK21 PLUS

бағдарламалар кешені (жетекші университеттер мен студенттерге арналған 21 бағдарлама) университеттердің ғылыми-зерттеу әлеуетін арттыру және "Әлемдік деңгейдегі университет жобасы" ел мен өңірдің әлеуметтік-экономикалық дамуының драйвері ретінде университеттердің үшінші миссиясына шоғырлады.

Академиялық артықшылықты іске асыру шеңберінде Қазақстанның 15 ЖЖОКБҰ QS-WUR, ТОП-700 рейтингісінде белгіленеді деп жоспарлануда.

ЖЖОКБҰ жұмысының сапасы түлектердің нарықтағы бәсекеге қабілеттілігімен өлшенеді. Әлемдік тәжірибеде сапаны қамтамасыз ету құралдары университеттің өзінің сапа менеджменті жүйесі, институционалдық және мамандандырылған аккредиттеу, бітірушілерді сертификаттау болып табылады.

Ұлыбританияда Жоғары білім сапасын қамтамасыз ету агенттігі (QAA) Жоғары білім сапасының кодексі академиялық сапа мен стандарттарды басқаруға, университеттердің білім беру қызметін өзін-өзі бағалауға, білім беру бағдарламалары мен берілген ғылыми дәрежелердің сапасын қамтамасыз етуге арналған нұсқаулық болып табылады. АҚШ-та білім сапасын бағалау жүйесі институционалдық аккредиттеуге (жалпы ЖЖОКБҰ қызметін бағалау), мамандандырылған аккредиттеуге (білім беру бағдарламаларына), рейтингтік бағалауға, білім мен қабілеттерді тестілік бағалау жүйесіне негізделген. АҚШ-та жоғары оқу орындарын бақылайтын орталық мемлекеттік орган болмаған жағдайда сапа көрсеткіштерін бағалауды аккредиттеу кеңестері жүзеге асырады, олардың жұмысына штаттардың басқару органдары және үздік жоғары оқу орындарының өңірлік қауымдастықтары (бірлестіктері) қатысады. Еуропалық университеттерде сапаны қолдау жоғары білім сапасын қамтамасыз етудің еуропалық стандарттары мен нұсқаулықтарына (ESG) негізделген. Әлемдегі жоғары білім сапасын бағалау жүйелері көп жағынан ұқсас. Білім беру сапасын қамтамасыз етудегі негізгі рөл жоғары оқу орындарының өздеріне, ішкі бағалаудың сыртқы бағалау стандарттарына сәйкестігіне, университеттерді және олардың білім беру бағдарламаларын аккредиттеуді жүргізуге, білім беру сапасын бағалаудағы студентке бағытталған тәсілге беріледі.

Қазақстан Болон декларациясына қол қойып, ESG сапасын қолдау стандарттарын пайдалану бойынша міндеттемелер қабылдады.

Университеттердің үшінші миссиясы (әлеуметтік) халықаралық тәжірибеде жоғары оқу орындарының кәсіпорындармен, қызмет көрсету ұйымдарымен, жергілікті атқарушы органдармен әріптестігіне, жастарды қоғамдық-пайдалы қызметке тартуға және өңірдің әлеуметтік-экономикалық дамуына қатысуға шоғырланады. Қазақстан университеттері өзінің үшінші миссиясын орындай отырып, волонтерлік қозғалысты дамытуды, әлеуметтік маңызы бар жобаларды іске асыруды, өңірде зерттеу және технологиялық әзірлемелерді қамтамасыз етуді, ғылымды қажетсінетін қызметтер көрсетуді, инновациялық өнімдер шығаруды, ЖОО-ның білім алушылары мен қызметкерлерінің өңірдің қоғамдық және сараптамалық кеңестеріне қатысуын,

Қауымдастықтармен, қоғамдастықтармен, ҮЕҰ-мен ынтымақтастықты, өңірдің қоғамдық және сараптамалық кеңестеріне арналған акселерация және тәлімгерлік бағдарламаларын дамытуды, стартаптарды іске асыру және жастардың жұмыс істеп тұрған бизнесін дамыту, ашық университет тұжырымдамасын іске асыруды жалғастырады.

Корпоративтік басқару мен академиялық еркіндікті дамытуға АҚШ-тың тәжірибесі қызығушылық тудырады, онда жоғары оқу орындары академиялық еркіндіктің жоғары дәрежесіне ие, әлемдік рейтингтерде үстемдік етеді және көш бастап келеді. АҚШ-тың жоғары білімі жоғары деңгейде орталықтандырылмаған. Мемлекеттік жоғары оқу орындарын қадағалауды, сондай-ақ олардың активтерін бақылауды тәуелсіз қамқоршылық кеңестер жүзеге асырады. Жеке коммерциялық емес университеттерді Қамқоршылар кеңесі, ал жеке коммерциялық оқу орындарын корпоративті тәуелсіз академиялық кеңес басқарады. Басқару органдарына қойылатын талаптар аккредиттеу агенттіктерінің стандарттарымен айқындалады. Федералды органдардың рөлі білімге қолжетімділікті кеңейтумен (гранттар, стипендиялар, несиелер), ғылыми зерттеулерді қаржыландырумен және аккредиттеу агенттіктерін тану мәселелерімен шектеледі. Жеке университеттер мемлекеттік университеттерге қарағанда әлдеқайда көп дербестікке ие, бірақ олар коммерциялық емес ұйымдарда қатаң жұмыс істеуі керек.

Корпоративтік басқару жүйесінің маңызды элементі әлемдегі үздік университеттердің ғылымы мен инновацияларын тұрақты қаржыландырудың негізіне айналған эндаумент қорлары (нысаналы капитал қорлары) болып табылады.

Бүгінде әлемнің 80 университетіндегі эндаументтердің көлемі бір миллиард доллардан асады. Бұл университеттердің көпшілігі американдық, Ұлыбританиядағы, Жапониядағы, Аустралиядағы және Сингапурдағы бірнеше университеттер. Эндаумент қорларын дамытудың негізі реттеу режимінің икемділігі мен қарапайымдылығы, салықтық преференциялар және күшті филантропиялық дәстүрлер болып табылады. Мысалы, Ұлыбританияда қайырымдылық қорының мәліметі бойынша, 2020 жылы қайырымдылық көлемі 11,3 миллиард долларды құрады, бұл АҚШ-тан әлдеқайда төмен, бірақ орташа еуропалық деңгейден айтарлықтай жоғары.

Францияда, Ресейде нормативтік реттеу модельдері бар, оның аясында эндаументтер туралы жеке заң қабылданады. Көптеген батыс елдерінде эндаумент қорларына салықты ынталандырудың әртүрлі құралдары бар. Ең көп таралған тетік – салық базасынан шегерімдер.

Қазақстанда әлемдік тәжірибені ескере отырып, корпоративтік басқаруды дамытуға: Директорлар кеңесі мүшелерінің және ЖЖОКБҰ-ның корпоративтік хатшыларының біліктілігін арттыру жүргізіледі; ҒЖБМ корпоративтік басқару кодексіне өзгерістер енгізіледі; Директорлар кеңесінің құрамы олардың қызметінің тиімділігін ескере отырып қайта қаралады; эндаумент қорлардың жұмысы жетілдіріледі.

Өмір бойы білім алу

Халықтың үздіксіз білім алуға қатысу дәрежесі білім беру парадигмасы және елдің экономикалық даму деңгейінің көрсеткіші ретінде қарастырылады. ЮНЕСКО-ның (2009 ж.) мәліметтері бойынша, ересек тұрғындардың білім алуының орташа ұзақтығының бір жылға ғана артуы экономикалық өсімнің 3,7 % - ға артуына алып келеді. Сондықтан Еуропалық Комиссия (2016 ж.) ересек халықтың дағдыларын арттыруға және олардың еңбек нарығының сұраныстарына толық сәйкес келуіне, дағдылар мен біліктілікті, оның ішінде ресми оқу орындарынан тыс жерлерде алынған дағдыларды бағалау, тану және салыстыру жүйесін дамытуға, сұранысқа ие дағдыларды анықтауға бағытталған бағдарлама қабылдады. Бағдарламаны іске асыру үшін көптеген Еуропа елдері ересектерді бейресми біліммен қамтуды арттыру бойынша мемлекеттік шаралар қабылдады. Мысалы, Швейцарияда қамту көрсеткіштерінің өсуі (70 %) ересектерге білім беру туралы заңның қабылдануына байланысты, оның шеңберінде экономика салаларында жұмыс істейтін халықты оқытуды тікелей қаржыландыру көзделген. Швецияда халықты бейресми біліммен қамтуды ұлғайту (66 %) мигранттар мен босқындарды оқыту және тілді оқытуға және кәсіби біліктілік алуға бағытталған мемлекеттік гранттар бөлу нәтижесінде мүмкін болды. Франция жұмыс орнында және өзін-өзі тәрбиелеу арқылы алынған біліктілікті тәуелсіз бағалау және тану жүйесін дамыту арқылы халықты қамтуды 36 % - ға дейін арттырды. Тәжірибе негізінде адам біліктілік емтихандарын тапсырудан босатылуы мүмкін. АҚШ-та өмір бойы оқуға деген қызығушылықтың артуы үздіксіз білім беру туралы Заңның қабылдануымен байланысты. Заң табысы төмен ересек тұрғындардың мектеп біліміндегі олқылықтарды жоюға бағытталған. Өсудің екінші кезеңі (8,9-дан 59 % - ға дейін) білім беруге мемлекеттік қаржыландырудың азаюының және жоғары білім алғысы келетіндер санының артуының салдары болып табылады. Өзінің білім беру орталықтары мен білім беру желілерін қалыптастыра отырып, корпоративтік оқыту кеңінен дамыды. Осылайша онлайн оқытуды Facebook, Google және Microsoft сияқты алыптар ұсынады.

Осылайша, көптеген елдерде ересектерді қамтудың өсуін қамтамасыз ететін негізгі факторлардың қатарында ересектерді оқыту бағдарламаларын тікелей мемлекеттік қаржыландыруды, үздіксіз білім беру жүйесін құруды және білім беру ұйымдарынан тыс алынған оқу нәтижелерін тануды атап өтуге болады. Осы үш бағыт бойынша 2029 жылға дейін үздіксіз білім беру жүйесі дамитын болады.

Ғылым

Халықаралық практика ғылым саласында бірыңғай басқару моделінің жоқтығын көрсетіп отыр. Бірақ күшті және инновациялық жүйелері бар елдер үлкен қызығушылық тудырады.

АҚШ-та ғылыми-техникалық білімнің маңызды көзі және тікелей үкімет саясатын жүргізудің негізгі арнасы федералды зертханалар (Гарвард және Стэнфорд университеттерінің әлеуметтік кәсіпкерлік зертханалары, Стэнфорд жанындағы NASA

және басқалары) болып табылады. АҚШ-та 700-ден астам федералды зертханалар жұмыс істейді. Инновациялық кластердің тағы бір түрі жеке фирмалардың мемлекет қолдауымен әзірленген инновацияларға қол жеткізуін қамтамасыз ететін жоғары оқу орындарын, ғылыми-зерттеу институттарын, зертханаларды біріктіретін ғылыми-техникалық парктер (Кремний алқабы, 128 жол және басқалар) негізінде құрылған.

АҚШ-та корпорациялар ғылыми зерттеулерге жұмсалатын шығыстардың 65,5 %-ын құрайды, олардың көпшілігі қаржыландыруды университеттерге бағыттайды. Екі бағдарлама жұмыс істейді: инновациялық зерттеулер саласында шағын бизнесті қолдау (Small Business Innovation Research Program, SBIR-үш кезеңнен тұрады: техникалық-экономикалық негіздеме және коммерциялық әлеуетті бағалау, ҒЗТҚЖ жүргізу, коммерцияландыру); Шағын компаниялар арасында технологиялар трансферін қолдау бағдарламасы (Small Business Technology Transfer Program, STTR). Бұл шағын компаниялар арасында коммерциялық емес ұйымдар (университеттер, ғылыми-зерттеу институттары және т.б.) және шағын бизнес олардың технологиялар трансферіне қатысу мақсатында әріптестік үшін мүмкіндіктер туғызады.

Соңғы бірнеше онжылдықта Қытай әлемнің түкпір-түкпірінен, ең алдымен, бұрын елден кеткен қытайлық эмигрант ғалымдар арасынан неғұрлым дарынды зерттеуші ғалымдарды тарту саясатын дәйекті түрде жүргізіп келеді. Нәтижесінде 2 миллионнан астам ғалым тартылды. Инновациялық қызметті дамытуды ынталандыру тетіктері әзірленді. "Кәсіпорындардың пайдасына салынатын салық туралы" Қытай Халық Республикасының Заңында жаңа және жоғары технологиялар кәсіпорындары санатына жататын компаниялар үшін пайда салығының төмендетілген мөлшерлемесі көзделген. Оның мөлшері 15 %-ды, ал стандартты мөлшерлеме 25 %-ды құрайды. Осы санатқа жатқызылу үшін компания барлық шығыстардың белгілі бір үлесін ҒЗТҚЖ жүргізуге жұмсауға, штатындағы жұмыскерлердің кемінде 50 %-ы инновациялық салада жұмыс істеуі тиіс, сондай-ақ жоғары технологиялы көрсетілетін қызметтер мен тауарларды өткізуден түсетін кірістердің көлемі кәсіпорынның бір жылдағы барлық кірісінің кемінде 50 %-ын құрауға тиіс.

Ресей Федерациясының Үкіметі отандық ғылыми саланы жоғары білікті мамандармен қамтамасыз ету үшін бірқатар шаралар қабылдауда. 2012 жылы Ресей Федерациясының Президенті ғылыми қызметкерлердің орташа жалақысын өңірдегі орташа жалақының 200 %-ына дейін жеткізу туралы жарлық шығарды. Бұл шара 39 жасқа толмаған ғалымдарды мамандыққа көбірек тартуға көмектесті. Нәтижесінде орыс ғалымының орташа жасы 48-ден 46 жасқа дейін төмендеді. "Ғылым" ұлттық жобасы шеңберінде даярланған жоғары білікті кадрлардың санын арттыру, толық жұмыспен қамту схемасы бойынша жұмыс істейтін жас зерттеушілер өсімін 2024 жылға қарай 25 %-ға дейін жеткізу көзделген. Халықаралық математикалық орталықтар мен геномдық зерттеу орталықтарын қоса алғанда, әлемдік деңгейдегі

ғылыми-білім беру орталықтарын құру, "мегасайнс" сыныбын орнатумен қоса, ғылыми зерттеулер мен әзірлемелердің озық инфрақұрылымын құру, зерттеулер мен әзірлемелер секторының жетекші ұйымдарының аспаптық базасының кемінде 50 %-ын жаңарту жоспарланған.

"Басымдық-2030" бағдарламасы 2030 жылға қарай елдің ғылыми - технологиялық және әлеуметтік-экономикалық дамуының 100-ден астам озық заманауи университет-орталықтарын қалыптастыруды көздейді. "5-100" бағдарламасы аясында шетелдік ғалымдар мен философия докторы дәрежесінің ресейлік иегерлерін рекрутинг жүйесі әзірленді. Сондай-ақ, шетелде тұратын Ресей Федерациясының азаматтары арасынан әлемнің жетекші ғалымдарының жетекшілігімен заманауи зертханалар құру бойынша мегагранттардың бағдарламалары іске қосылуда. Жаңа жоғары технологиялық нарықтарда ресейлік технологиялық компаниялардың көшбасшылығы үшін жағдай жасау жөніндегі ұлттық технологиялық бастама іске асырылуда.

Ғылыми кадрларды дамыту және ғылым саласындағы таланттарды ұстап қалу үшін Ұлыбритания британдық бизнес пен академиялық ортадағы әлемдік деңгейдегі зерттеулер мен инновациялар саласындағы көшбасшыларға мансаптық өсу мен даму үшін 900 млн фунт стерлинг көлемінде стипендиялар ұсынады. Бұл бағдарламаға бүкіл Ұлыбритания бойынша 200-ден астам стипендиат қатысуда.

Канада Таланттар бағдарламасын ("Talent program") іске асырады, оның негізгі мақсаты – қоғамда, академиялық орталарда, сондай-ақ мемлекеттік, жекеше және коммерциялық емес секторларда зерттеушілер мен көшбасшылардың жаңа буынын дамытуда студенттер мен докторанттарға қолдау көрсету. Таланттар бағдарламасы зерттеу дағдыларын дамытуға ықпал етеді әрі әлеуметтік және гуманитарлық ғылымдар саласында жоғары білікті кадрлар даярлауға көмектеседі.

Сингапурда елдегі таланттарды қолдау бойынша "A*STAR" бағдарламасы іске асырылады. Сингапур жергілікті таланттарды оқытуға инвестиция салады, шетел азаматтарын, оның ішінде докторлық/постдокторлық даярлыққа тартады. Нәтижесінде 2000-нан астам ғалым Сингапурдың зерттеулер, инновациялар және кәсіпкерлік экожүйесіне өз үлестерін қосуда.

Германияда ғылыми-зерттеу және тәжірибелік-конструкторлық жұмыстарға бөлінген қаражаттың 2/3 астамы өнеркәсіп секторынан келеді және жеке инвестициялар есебінен қаржыландырылады. Неміс өнеркәсіпшілер одағы 8 млн аса қызметкері бар 100 мыңнан астам компанияның мүдделерін білдіретін 40-тан астам үлестес өнеркәсіптік бірлестіктерді біріктіретін бас ұйым болып табылады. "Ғылыми-зерттеу кампусы – инновацияларға арналған мемлекеттік-жекешелік әріптестік" (Research Campus – Public-Private Partnership for Innovation, 2011) бастамасы шеңберінде тәуелсіз қазылар алқасы ұсынған 9 зерттеу кампусы құрылды, олар ең көп 15 жыл ішінде жылына 2 млн еуроға дейінгі мөлшерде қаржыландыру алады. Зерттеу кампусының әріптестері жобаның жалпы бюджетінің 50 %-ын қаржыландыруға тиіс.

ҒЗТҚЖ үшін салықтық ынталандыру Аустралия үкіметінің ҒЗТҚЖ-ға аустралиялық өнеркәсіптің инвестицияларын ынталандыру жөніндегі түйінді тетігі болып табылады. Айналымы 20 млн аустралиялық доллардан кем компаниялар, егер компаниялар салықтық зиян жағдайында болса, ақшалай қаражат алуға мүмкіндік беретін өтелетін салықтық есепке жатқызуды алады. Өтем алуға құқығы бар қалған барлық компаниялар өтелмейтін салықтық есепке жатқызуды алады, бұл олар төлейтін салық мөлшерін азайтуға мүмкіндік береді.

Оңтүстік Кореяның жедел технологиялық дамуына көбінесе 1960-шы жылдардан бастап ірі корпорациялардың "кері инжиниринг" деп аталатынның немесе импорттық технологияларды игерудің есебінен алдыңғы қатарлы технологиялық шептерге шыға алу фактісі ықпал етті. ЭЫДҰ деректері бойынша бүгінде оларға елдегі ғылымға жұмсалатын шығындардың 15,3 %-ы тиесілі.

Израильдің инновациялық саясатының мәні жоғары технологиялы сектор компанияларына жан-жақты көмек көрсетуден көрініс табады. Бұл көбінесе ғылыми зерттеулер мен әзірлемелерді тікелей субсидиялаудан көрініс табады. Мысалы, Өнеркәсіп және сауда министрлігі жанындағы Бас ғалым бюросы жыл сайын зерттеулер мен әзірлемелерге стипендия ретінде шамамен 400 млн доллар бөледі, бұл олардың бүкіл құнының 30 %-ынан 66 %-ына дейін жабады. Өнім табысты өткізілуі шартымен пайыздық аударымдар түріндегі министрліктің өтемақылары жылына шамамен 100 млн долларды құрайды.

ЭЫДҰ елдерінде мемлекетпен қатар бизнес ҒЗТҚЖ-ны дамытуда маңызды рөл атқарады, ҒЗТҚЖ жалпы көлемінің шамамен 70 %-ын жеке немесе мемлекеттік кәсіпорындар орындайды. ЭЫДҰ сарапшылары жүргізген талдау мемлекеттің қаржы құралдарын қолдануы өте тиімді екенін және бизнес тарапынан ғылымға салынатын инвестициялардың өсуіне ықпал ететінін көрсетті. Мәселен, мемлекеттің ҒЗТҚЖ-ға жұмсаған 1 еурасы (салық жеңілдіктері немесе тікелей қаржылық қолдау арқылы) бизнес тарапынан шамамен 1,4 еуроны тартады.

Халықаралық тәжірибеде инновациялық технологияларды дамытудың кемінде тоғыз кезеңі ("технологияның дайындық деңгейлері" немесе TRL) ерекшеленеді. Барлық деңгейлерден өткеннен кейін ғана технологияны немесе өнімді толық коммерциялық орналастыру, нарыққа ену кезеңі басталуы керек.

Осылайша, дамыған елдердің тәжірибесіне сүйене отырып, Қазақстанның ғылыми-технологиялық саясаты ішкі инновациялық деңгейді арттыруға, әлемдік технологиялық көшбасшыларға қатысты инновациялық алшақтықты қысқартуға, қазақстандық компаниялардың өздерінің коммерциялық мақсаттарында пайдалану үшін жаңа сыртқы ақпарат алу бөлігінде сіңіру қабілетін арттыруға бағытталуы тиіс. Бұл өз кезегінде өз ғылымын дамытудың тиісті деңгейін талап етеді.

Халықаралық тәжірибе көрсеткендей, ғылыми-техникалық саясатты қалыптастыру ғылыми-технологиялық болжау жүйесін енгізуден басталады. Оның қорытындысы

бойынша технологиялық міндеттердің ұлттық карталары және негізгі "сыни" технологиялар, ғылыми-технологиялық дамудың салалық және жол карталары қалыптастырылуы тиіс, олардың негізінде тиімді нысаналы технологиялық бағдарламалар іске асырылады.

4-бөлім. Пайым

Жоғары білім мен ғылым жүйесі, оның бәсекеге қабілеттілігін арттыратын негізгі элементтерге баса назар аудара отырып, трансформацияның кезекті кезеңінен өтуі тиіс. Тұрақты мониторинг пен талдауды ескере отырып, қолда бар тетіктердің одан әрі эволюциялық дамуына, сондай-ақ халықаралық тәжірибемен нақтылай күшейтуге басты назар аударылатын болады.

2029 жылға дейін жоғары білім беруді дамыту саясатын іске асыру заңнамалық негізді, ЖЖОКБҰ-ның дербестігін, университеттер мен ғылыми институттарға таланттарды тартуды, білім мен құзыреттілік деңгейін арттыруды, жаһандық құзыреттерді ескере отырып, дамушы технологиялар мен болашақ экономикасына негізделген ЖЖОКБҰ-ның заманауи білім беру бағдарламаларын қамтамасыз етуге бағытталған. Жоғары білім беру жүйесіндегі заманауи сын-қатерлерді ескере отырып, цифрлық технологиялар элементтері бар білім беру процесінің жаңа заманауи педагогикалық дизайны. Ғылымды қажетсінетін экономиканы кадрлармен қамтамасыз ету және коммерцияландыруды дамыту факторы ретінде заманауи оқу және ғылыми зертханалар құра отырып, жоғары оқу орындарының академиялық артықшылығын дамыту.

Халқты ресми және бейресми біліммен қамтуды қамтамасыз ететін үздіксіз білім беру жүйесі жұмыс істейді. Жүйенің негізгі құралдарының бірі-өмір бойы алған оқу нәтижелерін валидациялау үшін бейресми білім беру нәтижелерін тану тетіктері, сондай-ақ оқу жетістіктерін тану және растау үшін кредиттердің жинақтау жүйесін (банкін) және кредиттік емес оқытуды енгізу.

Қазақстандық ғылымның жаһандық бәсекеге қабілеттілігін және оның ұлттық деңгейдегі қолданбалы проблемаларды шешуге қосқан үлесін арттыру үшін ғылыми-зерттеу, ғылыми-техникалық және (немесе) тәжірибелік-конструкторлық жұмыстарды қаржыландыру деңгейіне кейіннен ЖІӨ-нің 1% - на дейін қол жеткізу мақсатында барлық көздерден ғылымға арналған шығыстарды ұлғайтуға ерекше назар аударылды. Жаңа модельге көшумен ғылымды басқару жүйесі жетілдірілді. "Ғылым және технологиялық саясат туралы" Қазақстан Республикасының әзірленген жаңа Заңы ел экономикасының өндірістік секторларына ғылымды қажетсінетін зерттеулерді тарту мақсатында ғылым мен бизнес-қоғамдастық арасындағы тығыз диалогқа ықпал етті.

5-бөлім. Негізгі қағидаттар мен тәсілдер

Негізгі қағидаттар

Жоғары және үздіксіз білім мен ғылым жүйесін дамыту мынадай қағидаттарға негізделеді:

Барлығының сапалы жоғары білім алу құқықтарының теңдігі; зияткерлік дамуды, психофизиологиялық және жеке ерекшеліктерін ескере отырып, халық үшін жоғары білімнің қолжетімділігі; оның деңгейлерінің сабақтастығын қамтамасыз ететін білім беру процесінің үздіксіздігі; оқытудың жеке траекториясын еркін таңдау және үздіксіз білім беру арқылы дағдылар мен құзыреттерді алу; еңбек ресурстарының ұтқырлығы – қызмет бейінін өзгерту және әртүрлі бағыттар бойынша параллель кәсіптік білім алу мүмкіндігі; ұлттық экономиканың бәсекеге қабілеттілігін арттыру мақсатында ғылыми және (немесе) ғылыми-техникалық қызметтің басымдылығын; мемлекеттік қолдау алу кезінде ғылыми және (немесе) ғылыми-техникалық қызмет субъектілерінің ашықтығын, объективтілігін және теңдігін; ғылыми, ғылыми-техникалық жобалар мен бағдарламалар сараптамасының объективтілігі мен тәуелсіздігін арттыру мақсатында; ғылымды, білімді, бизнесті және өндірісті интеграциялау; халықаралық ғылыми және ғылыми-техникалық ынтымақтастықты дамыту; экономиканың басым секторларында технологияларды коммерцияландыруды ынталандыру, жеке кәсіпкерлік субъектілерінің ғылыми, ғылыми-техникалық және инновациялық қызметті дамытуға қатысуы үшін көтермелеу және жағдайлар жасау.

Негізгі тәсілдер

1 тарау. Жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім беруді дамыту

1-параграф. Жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білімнің қолжетімділігі

Жоғары білім алуға қолжетімділікті жетілдіру мақсатында тест тапсырмаларын қалыптастыруға және нәтижелерді талдауға психометриялық тәсілдерді пайдалана отырып, ұлттық бірыңғай тестіні (бұдан әрі – ҰБТ) стандартталған форматқа көшіру жүзеге асырылатын болады. ҰБТ-ның пилоттық нұсқасы бірнеше ЖОО-да апробациядан өтті және қоғаммен және сарапшылармен талқыланды. Тест тапсырмалары мынадай жоғары дәрежелі дағдыларды бағалайды: ақпаратты қолдану, рефлексиялау, кеңейту, бағалау және талдау қабілеті.

ҰБТ нәтижелеріне және талапкер отбасының әлеуметтік-экономикалық мәртебесінің өзге де көрсеткіштеріне байланысты саралауды (30-дан 100 %-ға дейін) енгізе отырып, гранттардың құны қайта қаралатын болады. ЖЖОКБҰ-да оқу ақысын төлеуге жылдық 2-3 %-бен ұзақ мерзімді жеңілдікті кредиттер алу мүмкіндігін беру жоспарлануда.

2025 жылға дейінгі гранттар саны 50 %-ға артады. Нәтижесінде кемінде 75 мың жас қазақстандықтар мемлекеттік қолдауға ие болады. 2029 жылға қарай студенттер шәкіртақысы 2026 жылдан бастап екі есеге көбейеді.

Магистранттар мен PhD докторанттарын даярлауға арналған гранттардың құны ұлғайтылатын болады. 5 мың грантқа дейін ғылыми кадрларды (PhD докторларын)

даярлауға мемлекеттік білім беру тапсырысы ұлғаяды. Бұдан басқа, 2023 жылдан бастап резидентурада даярлауға арналған гранттар санын кезең-кезеңімен 70 %-ға ұлғайту жоспарлануда. Резидентураға Бірыңғай ұлттық түсу емтиханы әзірленетін болады. ЖЖОКБҰ мен ҒЗИ-ды біріктіру шеңберінде ҒЗИ базасында магистрлер мен PhD докторларын даярлау жалғасады.

ЖЖОКБҰ-да инклюзивті білім беру, Ерекше білім беру қажеттіліктері бар білім алушылардың жеке білім беру траекториясын дамыту үшін жағдайлар жасалатын болады. Сонымен қатар, денсаулық жағдайына байланысты мүмкіндіктері шектеулі ғана емес, сонымен бірге әлеуметтік-экономикалық мәртебесіне, жынысына, оқыту тіліне (шетелдік студенттер) және тағы басқаларға байланысты қажетті ресурстарды ұсынуға және білім алушыларды қолдауға бағытталған инклюзивті білім беруді қамтамасыз ету жоспарлануда.

Сондай-ақ білім беру грантын беру шеңберінде жоғары білім беру бағдарламаларына табысы төмен отбасылардан түсушілерді қолдау мәселесі пысықталатын болады.

Оқыту сапасын, студенттердің жауапкершілігін және ЖЖОКБҰ арасындағы бәсекелестікті арттыру мақсатында заңнамалық деңгейде студенттің арнайы білім беру шотына оқыту үшін көзделген қаражатты (білім беру гранты) аудару жөніндегі нормалар көзделетін болады.

Мемлекет беретін барлық қаржы қаражатын бірыңғай білім беру шоттарына (бұдан әрі – ББШ) жинақтау көзделіп отыр. Осы мақсатта жеңілдетілген білім беру кредиті мен сараланған грант алу тетігін интеграциялай отырып, мемлекеттік білім беру жинақтау жүйесін (бұдан әрі – МБЖЖ) жетілдіруді көздейтін "Келешек" бірыңғай ынтымақты білім беру жинақтау жүйесі енгізілетін болады.

ББШ-ның "Әлеуметтік әмиянмен" бірігуі мемлекет тарапынан жастарды (3 жастан бастап, бірінші мамандық алғанға дейін) әлеуметтік қолдауды іске асыруды толық көлемде қамтамасыз етуге мүмкіндік береді. ББШ қаражатын азаматтар білім беру қызметтеріне ақы төлеуге және білім алуға (немесе тұрғын үйге) өз қаражатын жинауға пайдаланатын болады. Сонымен қатар білім беру шотының қаражаты білім беру қызметтеріне ақы төлеу және тұрғын үй сатып алу сияқты қатаң нысаналы мақсатқа ие болады.

Халқы тығыз орналасқан өңірлер мен өңірлерден білім ретінде еліміздің жетекші ЖЖОКБҰ-ларына оқуға түсушілер үшін даярлаудың техникалық бағыттары бойынша нысаналы гранттар бөлінетін болады.

"Болашақ" халықаралық стипендиясы шеңберінде жетекші шетелдік ЖОО-ларда да, ТМД-ның техникалық жоғары оқу орындарында да техникалық кадрларды даярлаудың басымдығы қамтамасыз етілетін болады.

ЖЖОКБҰ студенттері мен қызметкерлерінің эмоционалдық әл-ауқатын сақтау мақсатында университеттердің қолайлы әлеуметтік-психологиялық ахуалын құру және

білім алушыларға психологиялық қолдау көрсету мақсатында психологиялық қызметтер жетілдірілетін болады. ЖЖОКБҰ-ларда ең алдымен студенттердің мүдделері мен қажеттіліктерін ескеретін физикалық және виртуалды кеңістік құру қажет.

2-параграф. Озық кадрлық қамтамасыз ету

Жалпы, мамандарды даярлау жүйесі озық кадрлық қамтамасыз ету моделіне көшуі тиіс.

Ол үшін мемлекеттің, бизнестің және білімнің кадрларды озыңқы даярлау жөніндегі күш-жігері шоғырландырылатын болады. Алгоритмге мыналар кіреді:

- 1) кадрлардағы сұранысты болжаудың заманауи форсайттық әдістері;
- 2) біліктілік талаптарын айқындау;
- 3) жаңа буын мамандарын оқыту.

Бұл модельді құрудағы негізгі буын университеттер болады. Күш-жігерді шоғырландыру үшін елдің әрбір өңірі мен саласы үшін жетекші ЖЖОКБҰ айқындалатын болады.

Жаңа кәсіптер атласын құру тәжірибесі пайдаланылатын болады, оның шеңберінде кадрларды озыңқы даярлау жөніндегі өңірлік стандарттарды әзірлеу жалғастырылатын болады. "Мамандығым – болашағым" бағдарламасы кеңейтіледі.

Оқу процесіне ECTS қағидаттарын одан әрі енгізу және академиялық еркіндікті кеңейту жөніндегі жұмыс жалғасады.

Білім беру бағдарламаларының мазмұнын жаңарту және "Университет түлегінің моделін" жетілдіру негізгі құзыреттер мен еңбек нарығының жаңа сын-қатерлерін ескере отырып жүзеге асырылатын болады.

Инновациялық білім беру бағдарламалары еңбек нарығын форсайт-зерттеулер және жаңа кәсіптерге қажеттілікті болжау негізінде әзірленетін болады. Жоғары және (немесе) жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру мазмұны шетелдік әріптестермен бірлесіп пәнаралық және жаһандық білім беру бағдарламаларын әзірлеуге бағдарланатын болады. Осындай бағдарламалар бойынша оқыту нәтижелері халықаралық кәсіби сертификаттаудан өтуге мүмкіндік береді.

Бизнес өкілдері мен жұмыс берушілерді білім беру бағдарламаларын әзірлеуге тарту, сондай-ақ білім беру процесін ғылыми қызметпен ықпалдастыру жалғасады.

ЖЖОКБҰ бітіргенге дейін жұмыс тәжірибесін жинақтау және түлектерді жұмысқа орналастыру сапасын арттыру мақсатында дуальды оқыту, оның ішінде жұмыс берушілер базасында оқыту мүмкіндіктері кеңейтілетін болады. Университеттер университеттерді бітіргеннен кейін өз түлектерін қолдауға арналған "жаңарту" орталықтарын құруға бағытталған.

Жұмыс берушілердің, бизнес-құрылымдар, кәсіптік және қоғамдық бірлестіктер өкілдерінің ЖЖОКБҰ директорлар кеңестеріне қатысуын кеңейту бойынша жұмыс жалғасады. Корпоративтік басқару қағидаттарын енгізу бойынша жұмыс жалғасады.

Корпоративтік басқару кодексіне өзгерістер енгізіледі, Директорлар кеңесінің құрамы қайта қаралады. Тәуекел-менеджментті функциялары ЖЖОКБҰ-ларының стратегиялық және операциялық міндеттерін іске асыруға негіз болады.

Адами ресурстар мен таланттарды басқару бойынша ЖЖОКБҰ-лардың институционалдық саясатын құру маңызды. ЖЖОКБҰ-ларда кадрлық резерв пен топ-менеджментті даярлау жүйесі құрылады. ЖЖОКБ-ларды басқару саласында жас талантты мамандар мен менеджерлер үшін кең мансаптық перспективалар құрылады. ЖЖОКБҰ-лар халықаралық стандарттарға, штаттық кестенің жаңа моделіне сәйкес лауазымдардың жаңа жүйесіне көшу, ПОҚ біліктілігін арттыру бойынша жұмысты жалғастырады. 2026 жылдан бастап жоғары оқу орындарының оқытушыларының жалақысы көтеріледі.

"Жайлы мектеп" жобасы аясында болашақ мектептер үшін жаңа формациядағы мұғалімдер дайындалады. Елдегі өзгермелі демографиялық ахуалды және педагог кадрлардың қартаюын ескере отырып, педагог кадрларға қажеттіліктерді болжау жүйесін құру бойынша зерттеулер жүргізілетін болады. Жаңа формациядағы педагогтерді даярлаудың негізі педагогикалық ЖЖОКБҰ-лар базасында ғылыми-педагогикалық мектептерді дамыту және білім берудегі зерттеу қызметін бейіндеу арқылы ғылыми әлеуетті нығайту болады. Мектептердің жаңа үлгілеріне сәйкес білім беру бағдарламалары өзектендірілетін болады. Болашақ мұғалімдердің зерттеу құзыреттілігін дамыту үшін "Іс-әрекеттегі зерттеу", "Білім берудегі деректерді зерттеу және талдау әдістері" пәндері енгізіледі.

Оқытудағы геймификация, төңкерілген класс әдісі, проблемалық және жобалық оқыту, фасилитация және ойлау дизайны, case study және тағы басқалар сияқты инновациялық оқыту әдістері қолданылады. Педагогикалық кадрлар тапшылығының алдын алу және педагог мамандығына баламалы кіруді қамтамасыз ету үшін педагогикалық қайта даярлау бағдарламалары іске асырылады. Осы тетік іріктеу өлшемшарттарын енгізумен және бағдарламалардың мазмұнын қайта қараумен жетілдірілетін болады.

Педагогикалық ЖЖОКБҰ-ларды және басқа ЖЖОКБҰ-ларды "Педагог" кәсіби стандарты негізінде педагогтерді даярлауға қатысты аккредиттеу стандарты қабылданатын болады. Осы стандарт негізінде аккредиттеу агенттіктері педагогикалық ЖЖОКБҰ-ларды және мұғалімдерді даярлаудың білім беру бағдарламаларын аккредиттеу үшін өз стандарттарын әзірлейді, ал педагогикалық бағыт бойынша білім беру бағдарламаларын іске асыратын педагогикалық ЖЖОКБҰ-лар мен ЖЖОКБҰ соған сәйкес сапаны ішкі қамтамасыз ету жүйесін құрады.

3-параграф. Жоғары білім беру инфрақұрылымы мен цифрлық архитектураны дамыту

Студенттік жатақханаларды салу, оның ішінде жеке инвесторлардың қаражатын тарту есебінен салу көзделіп отыр. Осы мақсатты іске асыру үшін облыстардың,

республикалық маңызы бар қалалардың және астананың ЖАО Қазақстан Республикасының Жер кодексінде көзделген тәртіпте сауда-саттық (конкурстар, аукциондар) өткізбей, мемлекеттік меншіктегі және жер пайдалануға берілмеген жер учаскелерін немесе жер учаскелерін жалға алу құқығын береді.

2029 жылға дейін ЖЖОКБҰ жатақханаларында 70 мың жаңа төсек-орын енгізу жоспарлануда. Жоғары және (немесе) жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдарының студенттерін, магистранттары мен докторанттарын жатақханалардағы орындармен қамтамасыз ету үшін мемлекеттік тапсырысты орналастыру шеңберінде тұруға арналған шығындарды субсидиялау мүмкіндігі пысықталады.

Жатақханаларға мұқтаж басқа қалалық студенттер, магистранттар, жоғары және (немесе) ЖЖОКБҰ докторанттары білім алушылардың әлеуметтік осал санаты болып табылатынын назарға ала отырып, олардың тұруға арналған шығындарын субсидиялау мүмкіндігі пысықталатын болады. Бұл өз кезегінде білім алушылардың қаржылық жүктемесін төмендетіп қана қоймай, студенттік жатақханалардың құрылысына жеке инвестициялардың қатысуын айтарлықтай ынталандырады.

Жарғылық капиталында мемлекеттің қатысуымен ЖЖОКБҰ инфрақұрылымын дамыту және нығайту мақсатында кемінде 50 пайыз білім алушыларды жатақханалармен қамтамасыз ету проблемасын шешу үшін ЖЖОКБҰ және құрылыс компанияларымен бойынша мемлекеттік-жекешелік әріптестік (бұдан әрі – МЖӘ) тетігін жетілдіру шеңберінде жоғарыда көрсетілген ЖЖОКБҰ және жеке әріптес мемлекеттік қолдау шаралары түрінде мемлекетті шоғырландыру көзделеді.

Осы Тұжырымдамада ЖЖОКБҰ студенттерінің, магистранттары мен докторанттарының тұруы үшін жатақханалар салу бойынша мемлекеттік-жекешелік әріптестік МЖӘ жобаларының мынадай базалық параметрлері көзделеді:

- ЖЖОКБҰ студенттері, магистранттары мен докторанттары үшін жатақханаларда жаңа орындарды енгізуді қамтамасыз ету;

- жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру саласындағы инфрақұрылымды дамытуда, жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру саласындағы инфрақұрылымды дамыту және ЖЖОКБҰ студенттерінің, магистранттары мен докторанттарының тұру жағдайларын жақсарту үшін мемлекеттің және (немесе) тиісті саланың уәкілетті органының және (немесе) жергілікті атқарушы органның және жеке әріптестің қатысуымен ЖЖОКБҰ ресурстарын біріктіруде МЖӘ тетігін қолдануды кеңейту;

- ЖЖОКБҰ және (немесе) тиісті саланың уәкілетті органының және (немесе) жергілікті атқарушы органның қаражаты есебінен жатақхана құрылысының сметалық құнының 30 %-нан аспайтын мөлшерде қоса қаржыландыру, сондай-ақ ЖЖОКБҰ студенттерін, магистранттары мен докторанттарын жатақханалардағы орындармен қамтамасыз ету үшін мемлекеттік тапсырысты орналастыру шеңберінде Қазақстан Республикасының заңнамасына және МЖӘ шартына сәйкес төлемдер;

- жеке әріптеске жер учаскесіне уақытша өтеусіз жер пайдалану құқығын беру және қажет болған жағдайда МЖӘ объектісіне тиісті инженерлік-коммуникациялық инфрақұрылымды жүргізу, сондай-ақ Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес өзге де мемлекеттік қолдау шаралары;

- жеке әріптесті айқындау және онымен МЖӘ шартын жасасу тәртібі: Қазақстан Республикасының заңнамасында белгіленген тәртіпте жоғары білім беру саласындағы уәкілетті орган қабылдаған актіге сәйкес.

Аудиториялық орындардың жетіспеушілігін қысқарту мақсатында жоғары және (немесе) жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдарының оқу корпустарының құрылысы, оның ішінде бағдарламалық МЖӘ арқылы жеке инвестицияларды тарту есебінен қамтамасыз етілетін болады. Ол үшін мыналар көзделеді:

1) МЖӘ объектісі сипаттамаларының сандық және сапалық көрсеткіштерін ескере отырып, ЖСҚ әзірлеу үшін негіз болып табылатын жобалауға тапсырмаларды қолдану;

2) ЖЖОКБҰ-ға жаңа аудиториялық орындарды енгізу бойынша МЖӘ жобаларының мынадай базалық параметрлерін қолдану:

- жобалық қуаты кемінде 100 аудиториялық орын болатын ЖЖОКБҰ-ға жаңа аудиториялық орындарды енгізуді қамтамасыз ету;

- жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру саласындағы инфрақұрылымды дамыту және ЖЖОКБҰ студенттерінің, магистранттары мен докторанттарының оқу жағдайларын жақсарту үшін мемлекеттің және (немесе) тиісті саланың уәкілетті органының және (немесе) жергілікті атқарушы органның және жеке әріптестің қатысуымен ЖЖОКБҰ ресурстарын біріктіруде МЖӘ тетігін қолдану;

- ЖЖОКБҰ және (немесе) тиісті саланың уәкілетті органының және (немесе) жергілікті атқарушы органның қаражаты есебінен МЖӘ объектісін (ЖЖОКБҰ-дағы жаңа аудиториялық орындар) салу сметалық құнының 30% - нан аспайтын мөлшерде қоса қаржыландыру, сондай-ақ Қазақстан Республикасының заңнамасына және МЖӘ шартына сәйкес жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білімі бар кадрларды даярлауға арналған мемлекеттік білім беру тапсырысын орналастыру шеңберінде төлем төлеу;

- жеке әріптеске жер учаскесіне уақытша өтеусіз жер пайдалану құқығын беру және қажет болған жағдайда МЖӘ объектісіне тиісті инженерлік-коммуникациялық инфрақұрылымды, сондай-ақ Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамасына сәйкес өзге де мемлекеттік қолдау шараларын жүргізу.

- Қазақстан Республикасының заңнамасында белгіленген тәртіппен жоғары білім саласындағы уәкілетті орган қабылдаған актіге сәйкес.

Ұлттық және өңірлік контекстке интеграцияланған жоғары оқу орындарының қазіргі заманғы академиялық және зерттеу экожүйесін қалыптастыру мақсатында 15 өңірлік және 5 педагогикалық университеттер базасында академиялық үстемдік орталықтары құрылатын болады.

Қонаев қаласында инновациялық орталықпен академиялық қалашық, жаңа заманауи университет құру, сондай-ақ қазақстандық жоғары оқу орындары мен колледждерінің филиалдарын ашу мәселесі пысықталатын болады.

Қазақстандық жоғары оқу орындарының арасында флагмандар Л.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті үшін "ЕНУград", Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті үшін "ҚазҰУград" үшін жаңа кампустар салынады. Қ.И.Сәтбаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университетінің базасында озық зерттеулер жүргізуге бағытталған ғылыми-зерттеу хабы құрылатын болады.

М. Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университетінің ғылым, бизнес және өндірістің интеграциясын қамтамасыз ететін зерттеу университетіне трансформация жалғасады. С. Өтебаев атындағы Атырау Мұнай және газ университетін индустриалды университетке айналдыру жоспарлануда.

ЖЖОКБҰ цифрлық экожүйесі бар "smart-университеттер" моделіне көшеді. Бұл студенттің цифрлық бейінін қалыптастыруды, яғни оны оқыту траекториясын және оқу жетістіктерін, EdTech цифрлық сервистерін дамытуды, цифрландырудың озық трендтеріне сәйкес процестерді оңтайландыруды көздейді.

ЖЖОКБҰ цифрлық архитектурасы білім беру процесін қолдау, оқу материалдарын басқару, әкімшілік процестер, студенттер мен оқытушылардың өзара іс-қимылы және ЖЖОКБҰ қызметінің басқа да аспектілері үшін пайдаланылатын инфрақұрылымдар, қосымшалар мен технологиялар жиынтығынан тұратын болады.

Цифрлық кампустарды құру ЖЖОКБҰ цифрлық архитектурасын дамыту үшін қолданылатын құралдардың бірі болып табылады. Цифрлық кампус оқу кестесі, оқу материалдары, кітапхана ресурстары, интерактивті курстар және т.б. сияқты ЖЖОКБҰ әртүрлі ресурстарына қол жеткізуді қамтамасыз ететін онлайн платформаны енгізу арқылы құрылады. 2 жоғары оқу орнының базасында цифрлық университеттің пилоттық үлгілерін құру жоспарлануда.

Кітапханалар мен олардың жүйелерін цифрлық трансформациялау, жалпы процесте (Open University, Coursera және т.б.) ашық білім беру платформаларын пайдалану, бизнес-процестерді цифрлық форматқа көшіру басым міндет болады. Цифрлық құзыреттер барлық білім беру және кәсіби стандарттардың міндетті элементі болады.

"Coursera" – қазақ тілінде" жобасы және Coursera халықаралық платформасының курстарын қазақ тіліне аудару іске қосылады. Студенттерге онлайн курстар арқылы игерілген кредиттерді қайта есептеудің нақты тетігі енгізілетін болады.

Пилоттық ЖЖОКБҰ цифрлық университетке халықаралық әріптестермен бірлесіп трансформациялау жобасы іске қосылады. Цифрлық университеттің пилоттық модельдері құрылады. Білім беру бағдарламалары кодтау дағдыларын дамытуды ескере отырып, жобалау, әкімшілендіру және тестілеу саласында жаңа дағдылары бар кадрларды даярлауға бағытталатын болады.

4-параграф. Жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім беруді интернационалдандыру

Жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім берудің тартымдылығын арттыру және қазақстандық ЖЖОКБҰ халықаралық білім беру кеңістігінде орналастыру мақсатында оқыту үшін қолайлы жағдайлар жасауды (инфрақұрылым, гранттар, стипендиялар және т.б.), акпараттандыру тетіктерін, студенттік виза алуды жеңілдетуді қамтитын интернационалдандыру стратегиясын іске асыру жалғастырылады.

Қазақстандық ЖЖОКБҰ экспорттық мүмкіндіктерін кеңейту үшін шетелде филиалдар ашу жөнінде шаралар қабылданатын болады. Шетелдік талантты жастарды тарту үшін стипендиялық бағдарламаны іске асыру жалғасады.

Жоғары білім берудің бірыңғай Орталық Азия кеңістігін құру жөніндегі жұмыс жалғасады. Орталық Азия шегінде ПОҚ пен қызметкерлердің тағылымдамаларын, бірлескен магистрлік дәрежелер мен ғылыми жобаларды ұйымдастыру жоспарлануда. Академиялық және мәдени тәжірибе алмасуды, озық тәжірибелер мен өзара оқытуды жүзеге асыру мақсатында ЖОО Альянсы мен Орталық Азия елдері студенттерінің Альянсы құрылатын болады.

ШЫҰ және ТМД желілік университеттерінің негізінде түркі мемлекеттері кеңесінің желілік университеті құрылады, бұл түркі елдерінің азаматтарына түркі мемлекеттерінде білім алуға мүмкіндік береді.

2029 жылға дейін Қазақстан аумағында беделді шетелдік жоғары оқу орындарының кемінде 12 филиалы мен өкілдіктерін ашу мәселесі пысықталатын болады. Бұл басқару жүйесін түрлендіруге және әлемдік білім беру стандарттарын білім беру мазмұны мен оқу процесіне енгізуге мүмкіндік береді.

ЖЖОКБҰ-ға шетелдік оқытушылар мен шетелдік студенттерді тарту бойынша жұмыс жалғасады. Сондай-ақ қос дипломды және жаһандық бағдарламаларды, жоғары оқу орындарының студенттері мен ПОҚ-тың сыртқы және ішкі академиялық ұтқырлығының әртүрлі нысандарын одан әрі дамыту жоспарлануда. Қазақстандық ЖЖОКБҰ білім алушыларының жаһандық академиялық қоғамдастыққа толыққанды қатысуы үшін ұтқырлық бағдарламалары арқылы көптілді оқытуды енгізу жалғастырылады.

Шетелдік студенттердің консультациялар алуы үшін алаңды ұйымдастыру мақсатында "Study in Kazakhstan" онлайн-порталы енгізілетін болады.

5-параграф. Университеттің үшінші миссиясы

Білім беру және жастарды тәрбиелеу саласындағы мемлекеттік саясаттың мақсаттарына, мазмұнына және қол жеткізілген нәтижелеріне сай келетін студенттерді тәрбиелеудің кешенді жүйесі құрылатын болады. Студенттердің жеке басын біртұтас дамыту және өзінің қабілетін іске асыра білу, өзін-өзі тәрбиелеу, өзін-өзі ұйымдастыру, әлеуметтік тәжірибе мен әлеуметтік жауапкершілікті игеру, қоғамның жаңа сұраныстары мен студенттердің қажеттіліктеріне сәйкес келетін тәрбие жұмысының

дәстүрлі нысандарын, әдістері мен тәсілдерін жаңғырту және әзірлеу үшін оңтайлы жағдайлар қамтамасыз етіледі. Тәрбие функциясын іске асыру оқу қызметімен және оқудан тыс тәрбие жұмысымен бірлікте жүзеге асырылатын болады.

ЖЖОКБҰ алқалы органдарына (ғылыми кеңес, сараптамалық топтар, әдеп жөніндегі комиссия, жұмыс топтары және т.б.) студенттік активті тарту жалғасады. Студенттер мәселелері жөніндегі Республикалық кеңес жастар мәселелеріне, білім беруді дамытудың мемлекеттік бағдарламаларына және басқа да құжаттарға қатысты нормативтік-құқықтық актілердің мазмұны бойынша ұсыныстар енгізу арқылы студенттік ортадағы проблемаларды шешуге және студенттердің белсенді азаматтық ұстанымын қалыптастыруға жәрдемдесетін болады. Кеңес құрамына студенттер істері жөніндегі комитеттердің басшылары, жетекші жастар ұйымдарының басшылары кіреді.

Барлық ЖЖОКБҰ-да студенттік өзін-өзі басқару органдарын (жастар ісі жөніндегі комитеттер, студенттік парламенттер, студенттік кеңестер және т.б.) күшейту бойынша жұмыс жүргізілетін болады. Көшбасшылық қасиеттер мен шешендік қабілеттерді дамыту үшін пікірталас қозғалысының дамуы жалғасады.

ЖЖОКБҰ-да деструктивті мінез-құлықтың алдын алу бойынша консультациялар, ашық дәрістер өткізу арқылы қиын өмірлік жағдайларда білім алушы жастарға психологиялық қолдау көрсету жөніндегі психологиялық қызметтердің қызметі күшейтілетін болады. Жастар арасында тәуекелдерді анықтау саласындағы жетекші сарапшыларды шақыра отырып, жоғары оқу орындарының психологиялық қызметтерінің мамандары үшін семинарлар, біліктілікті арттыру курстарын ұйымдастыру жөнінде жұмыс жалғастырылатын болады.

Студенттің ЖЖОКБҰ-ның қоғамдық өміріне және волонтерлік қызметке қатысу дәрежесін анықтау үшін интеграцияланған әлеуметтік орташа балл (Great point average, GPA) енгізу жоспарлануда. Студенттердің академиялық жетістіктерінен басқа әлеуметтік белсенділік, зерттеу дағдылары, өңірлік, республикалық деңгейдегі еріктілер қозғалысына қатысу ескерілетін болады.

Бұдан басқа, ЖЖОКБҰ әлеуметтік маңызы бар жобаларды іске асыруға, волонтерлік түрлерін кеңейтуге, өңірде зерттеу және технологиялық әзірлемелерді қамтамасыз етуге, ғылымды қажетсінетін қызметтер көрсетуге және инновациялық өнімдер шығаруға, стартаптарды іске асыру және жастардың жұмыс істеп тұрған бизнесін дамыту үшін акселерация және тәлімгерлік бағдарламаларын дамытуға, Ашық университет тұжырымдамасын іске асыруға, қауымдастықтармен, қоғамдастықтармен, ОЕҰ-мен кәсіптік даярлау және қайта даярлауды жүргізуге белсенді қатысады.

2-тарау. Өмір бойы оқытуды дамыту

1-параграф. Үздіксіз білім беру жүйесін дамыту және формальды емес білім беру нәтижелерін тану

Халықтың формальды емес білім беруге қатысу белсенділігін арттыру және құқықтық, цифрлық, қаржылық және тағы басқа сияқты қажетті білім тапшылығын

жою үшін ересектерді өмір бойы оқыту - кредиттік (жинақтаушы) оқу жүйесінің табысты тәжірибесіне негізделетін болады, бұл қолданыстағы құзыреттерді жаңа кәсіби құзыреттермен толықтыруды көздейді, сондай-ақ бейресми білім беру нәтижелерін тануға мүмкіндік береді.

Мазмұнды сабақтастықты сақтау арқылы білім беру сатыларының тік интеграциясын және білім беру құрылымдарын деңгейлес үйлестіруді қамтамасыз етуге бағытталған жұмыс жүргізілетін болады.

Сатылас интеграция адамға "жоғары" білім беру траекториясы бойынша білім алуға мүмкіндік береді, оны кәсіптік білім беру сатылары мен деңгейлері бойынша келесі схема бойынша ілгерілетеді: білікті жұмысшы - орта буын маманы - бакалавр (қолданбалы бакалавриат) - бакалавр - магистр және PhD докторы.

Білім берудің барлық деңгейлері мен сатыларында дағдылар мен құзыреттерді өлшеудің және бағалаудың бірыңғай бірлігін енгізуге негізделген үздіксіз білім берудің академиялық кредиттерінің бірыңғай жүйесі құрылатын болады.

Деңгейлес үйлестіру кез келген білім беру деңгейі негізінде кәсіби қызметтің кез келген кезеңінде біліктілікті арттыруға мүмкіндік береді. Сонымен қатар, бұл қажет болған жағдайда, білім беруді жалғастыруға ғана емес, сонымен қатар кадрларды қайта даярлау жүйесінің қызметтерін, оның ішінде бейресми білім беру нысанында пайдалана отырып, оның бейінін өзгертуге мүмкіндік береді.

Осы мақсатта ҒЖБМ Қазақстан Республикасының Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрлігімен бірлесіп бейресми білім беруді тану тетігін қамтамасыз ету үшін Ұлттық біліктілік шеңберінің өзектендірілген жобасын әзірлейтін болады.

Сондай-ақ, кәсіптік білім беруді дамыту мақсатында біліктілік бойынша құзыреттердің функционалдық картасы пайдаланылатын болады. Онда жұмыс берушімен келісілген KAZCVET кредиттерінің санымен және кәсіптік стандарттарды пайдалана отырып мамандықтар классификаторы негізінде әзірленген ұлттық және салалық біліктілік шеңберлерінің біліктілігінің белгілі бір деңгейіндегі қызметкер орындайтын еңбек функциялары (міндетті және қосымша), кәсіптік міндеттер, іскерліктер мен білімдер сипатталатын болады.

Барлық деңгейлер мен сатыларда микроквалификацияларды алу, нано-оқыту нәтижелерін есепке алу ("Nanodegree"/ "Нанодәреже") мүмкіндігі іске асырылатын болады, бұл қысқа мерзімде қажетті кәсіби дағдыларды игеруге, өзінің жеке оқыту траекториясын құруға және білімдегі олқылықтарды жоюға мүмкіндік береді.

Азаматтарға оқытудың әртүрлі нысандары арқылы, оның ішінде жаппай ашық онлайн-курстар (бұдан әрі – ЖАОК) арқылы білім, дағдылар мен құзыреттер алуға мүмкіндік беріледі. Coursera, edX, Udacity және Khan Academy сияқты әлемдік провайдерлер ұсынатын ЖАОК әртүрлі тақырыптарға ие, тегін оқу кестесін ұсынады және жалпы халыққа қолжетімді. Жоғары оқу орындары да ЖАОК әзірледі және онлайн білім беру қызметтерін көрсетеді. Халықтың кең топтарының онлайн-оқытуға

қол жетімділігін қамтамасыз ету үшін қолданыстағы платформалар интеграцияланатын және электрондық куәліктерді беруге қайта бағдарланатын болады.

Қысқа мерзімді курстар арқылы алынған сертификаттар мен несиелер "Stackable degree" (жинақталатын дәрежелер) деңгейіне ауыстырылады.

Жұмыс берушілердің талаптары мен түлектердің біліктілігі арасындағы алшақтықты қысқарту мақсатында жоғары оқу орындары, техникалық және кәсіптік білім беру ұйымдары, сондай-ақ нақты сектордағы компаниялармен (ұйымдармен, кәсіпорындармен) әріптестіктегі оқу орталықтары ұсынатын қысқа мерзімді курстардың спектрі кеңейтілетін болады. Сонымен қатар колледждер базасында жұмыс істеп тұрған қызметкерлердің біліктілігін арттыру үшін құзыреттілік орталықтары одан әрі дамиды.

"Күміс университеттер" моделін дамыту үшін білім беру ұйымдары оларды одан әрі дамыту жөнінде, атап айтқанда, оқу-әдістемелік құралдарды, курстар бағдарламаларын және курстарды ғылыми-әдістемелік қамтамасыз ету мен сүйемелдеу тетіктерін әзірлеу жөнінде шаралар қабылдайтын болады.

Корпоративтік университеттер және кәсіпорындардың оқу-курстық комбинаттары сияқты индустриялық компаниялардың біліктілігін арттырудың корпоративтік құрылымдары дамитын болады.

Өңірлерде еңбек траекторияларын кеңейтуге ықпал ететін оқыту бағдарламаларын іске асыру жөнінде шаралар қабылданатын болады. Бұл ересектерді еңбек нарығында сұранысқа ие мамандықтарға оқытуға мүмкіндік береді.

Озық халықаралық тәжірибені, өңірлік және салалық ерекшеліктер мен еңбек ресурстарына қажеттіліктерді ескере отырып, қаржыландырудың тиімді тетіктері (мемлекеттік, мемлекеттік емес), үздіксіз білім беру жүйелері әзірленетін болады.

Кәсіптік стандарттар негізінде нақты сабақтар тобы бойынша кәсіптік дағдылардың бірыңғай тізбесін қалыптастыруға мүмкіндік беретін дағдылар анықтамалығы әзірленетін болады, сондай-ақ техникалық және кәсіптік, жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім берудің білім беру бағдарламаларын, онлайн-курстарды әзірлеу және жаңарту үшін шарт болады.

Бұдан басқа, оқытуға мұқтаж жұмыссыз азаматтар мен біліктілігі төмен жалдамалы қызметкерлер үшін еңбек нарығында сұранысқа ие біліктіліктер мен дағдылар бойынша қысқа мерзімді курстарды ұйымдастыру бойынша жұмыс жалғастырылатын болады.

2-параграф. Сертификаттау жүйесін дамыту және халықты формальды емес біліммен қамтуды кеңейту

Біліктілік пен дағдыларды тануды жүргізу тәртібін регламенттейтін заңнамалық негіз қайта өңделетін болады.

Біліктілік пен дағдыларды танудың қолданылатын тәсілі реттелетін және реттелмейтін кәсіптер үшін әр түрлі болады. Реттелетін кәсіптер бойынша сапа мен

біліктілікке сәйкестіктің негізгі кепілі салалық мемлекеттік органдар атынан мемлекет болады, ал реттелмейтін кәсіптер бойынша сала жұмыс берушілері тарапынан сенім негізге алынатын нарықтық тетік қолданылатын болады.

Сертификаттау орталықтарының жұмыс тәртібі, оның ішінде еңбек нарығының өзекті талаптарына сәйкестік тетігі, біліктілік пен дағдыларды тануды жүзеге асыру кезінде ашықтық пен объективтілікті қамтамасыз ету регламенттелетін болады.

Кәсіби стандарттарды, ұлттық және салалық біліктілік шеңберлерін қолдану ұлттық біліктілік жүйесінің толыққанды жұмыс істеуін қамтамасыз ету үшін біліктілік пен дағдыларды тану тетіктерімен біріктірілетін болады. Нәтижесінде мамандардың біліктілік деңгейінің еңбек нарығындағы жұмыс берушілердің заманауи талаптарына сәйкестігін анықтауға және қамтамасыз етуге мүмкіндік беретін жүйе құрылады.

Барынша қамту мақсатында ақпараттық сүйемелдеу жүйесі ұсынылатын болады. Медиа-жоспар әзірленеді, оның шеңберінде оларды теледидар мен радиода, сондай-ақ әлеуметтік желілер беттерінде жариялау үшін материалдар дайындалады. Сондай-ақ көшпелі ақпараттық сессияларды ұйымдастыру жоспарлануда. Бұл бағытта фокус-топ жастар өкілдері болып табылады, өйткені олар еңбек нарығының турбуленттілігіне барынша әсер етеді. Осыған байланысты өңірлерде жергілікті атқарушы органдармен бірлесіп, сондай-ақ үкіметтік емес ұйымдарды тарта отырып, білім беру ұйымдарының базасында үздіксіз білім берудің артықшылықтарын түсіндіру жөніндегі фокус-топтар құрылатын болады.

Жұмыс істеп тұрған комунити-орталықтардың базасында кеңінен насихаттау жұмыстарын жүргізу үшін бастамашыл топтар құрылатын болады.

Білім беру ұйымдары мен формальды емес білім беру провайдерлері жергілікті атқарушы органдардың қолдауымен өз бетінше еңбек қызметін жүргізуге мүмкіндік беретін дағдылар мен құзыреттерді алу үшін және тиісті білім деңгейіне қол жеткізу үшін микроквалификация мен нано-оқытудың артықшылықтары туралы азаматтар үшін өтеусіз негізде түрлі шеберлік кластарын, вебинарлар мен семинарлар өткізетін болады.

Формальды емес білім беруді, әсіресе әлеуметтік осал азаматтар арасында танымал етуге бағытталған шараларды қабылдау маңызды.

Үздіксіз білім берудің статистикасы мен мониторингін енгізу бойынша жоспарлы жұмыс күтіп тұр. Бұл үздіксіз білім беруге тартылған, атап айтқанда бейресми білім беру қызметтерін ұсынатын ұйымдардың санын, сондай-ақ халықты, оның ішінде өңірлер, қалалар мен ауылдар, гендерлік шығу тегі, сондай-ақ әлеуметтік мәртебе тұрғысынан қамту үлесін айқындауға мүмкіндік береді.

Бейресми білім беру деңгейі мен сапасы туралы халыққа сауалнама жүргізу арқылы үздіксіз білім беру мониторингі жүргізілетін болады. Бұл формальды емес білім беру қызметтерінің спектрі мен бағыттарын, сондай-ақ формальды емес білім алуға және дағдыларды дамытуға түрткі болатын факторларды анықтауға мүмкіндік береді.

3-параграф. Азаматтардың цифрлық құзыреттерін арттыру

IT саласы үшін кәсіби стандарттарды өзектендіру және әзірлеу жөніндегі жұмыс жалғастырылатын болады, соның негізінде инновациялық білім беру бағдарламалары әзірленеді.

IT-мектептерді дамыту маңызды мәселе болып табылады, сондықтан ақпараттық технологияларды тереңдетіп оқытатын мектептерді дамыту бойынша жұмыстар жалғастырылатын болады.

Жаңа еңбек жағдайларына бейімделу үшін онлайн оқыту бойынша ұлттық сарапшылар мен тренерлер пулы қалыптастырылатын болады.

Жоғары оқу орындары геймификациямен және жекелендірумен бейімделген оқу процесін қамтамасыз ететін интеграцияланған білім беру платформаларын құратын болады.

Ересектердің цифрлық сауаттылығын арттыру мақсатында базалық цифрлық сауаттылық және цифрлық технологияларды (базалық цифрлық және медиа-дағдылар, ақпараттық қауіпсіздік дағдылары, Egov пайдалану бойынша және т.б.) танымал ету курстары ұйымдастырылатын болады.

Азаматтардың цифрлық құзыреттерін арттыру кадрларды даярлау, қайта даярлау және АКТ саласында микроквалификациялар алу жүйесі арқылы жалғастырылатын болады.

Цифрлық құзыреттер барлық кәсіби стандарттардың міндетті элементі болады.

IT-компаниялармен бірлесіп дуальды оқыту жүйесін ендіру, цифрлық білім беретін ұйымдар желісін дамыту тетіктерін әзірлеу, сондай-ақ ЖЖОКБҰ мен IT-компаниялардың консорциумдарын құру бойынша жұмыс жүргізілетін болады.

Әрбір өңірде "Астана Хаб" халықаралық технопаркі" корпоративтік қорымен бірлесіп технопарктер, инкубаторлар немесе акселераторлар базасында IT-мамандарды даярлау жүзеге асырылатын болады. Бұл бағытта акселерация, инкубация, онлайн-тәлімгерлік және треккер мектептерінің (идеялық кезеңнен бастап дайын бизнеске дейінгі жобаларды сүйемелдейтін тәлімгерлерді оқытуға бағытталған оқыту курстары) ақысыз бағдарламалары жүзеге асырылады.

Ұлттық стандарттар мен сертификаттауға, білім берудің барлық деңгейлерінде икемді дағдыларды дамытуға ("soft skills") байланысты халықтың барлық санаттары үшін мемлекеттік және орыс тілдеріндегі стационарлық және мобильді құрылғылардан оқыту ресурстары мен бағдарламаларының барынша көп санына қол жеткізу қамтамасыз етілетін болады.

Сондай-ақ, ауылдық және қалалық бөлімдерде "Азаматтарға арналған үкімет" мемлекеттік корпорациясы" үкіметтік емес акционерлік қоғамының халыққа қызмет көрсету жөніндегі бөлімдері халықты электрондық мемлекеттік қызметтерді алуға оқыту бойынша жұмысты жалғастыратын болады.

Жаңа жоғары технологиялық жағдайларда қызметкерлердің цифрлық дағдыларына қажеттілікті толықтыру жөнінде шаралар қабылданатын болады.

Тұрақты өзін-өзі тәрбиелеу және біліктілікті арттыру үшін, оның ішінде электрондық еңбек биржасының бірыңғай білім беру порталы арқылы жағдайлар жасалатын болады.

3-тарау. Ғылымды дамыту

1-параграф. Ғылымды әкімшілендірудің жаңа моделін енгізу

ҚР ҰҒА тиімділігін арттыру бойынша жұмыс жалғасады. Ол ғылыми ойдың орталығы және сараптамалық қызметті жүзеге асыратын беделді құрылым болуы керек. ҚР ҰҒА қызметі ғылыми зерттеулердің басым бағыттарын әзірлеуге, сараптамалық қызметті жүзеге асыруға, ғылым мен техника саласында арнайы гранттар, стипендиялар мен сыйлықтар беруге, ғылымды танымал етуге, форсайт-зерттеулер жүргізуге және т. б. шоғырланады. Ғалымдарды ҚР ҰҒА академиктеріне сайлау рәсімін жүргізу кезінде ашықтық пен объективтілікті қамтамасыз ету мақсатында академиктерді сайлау ережелері мен өлшемдері бекітілетін болады.

Ғылымның жаңа моделі барлық көздерден ЖІӨ-нің 1%-на дейін қаржыландыруды арттыру бойынша қойылған мақсаттарға қол жеткізуге мүмкіндік береді. Жаңа "Ғылым және технологиялық саясат туралы" Қазақстан Республикасының Заңы ғылымды басқарудың жаңа моделін, ғылымның бизнеспен және өндіріспен тығыз өзара іс-қимылын нормативтік тұрғыдан бекітеді.

Қазақстан Республикасы Президентінің жанындағы Ғылым және технологиялар жөніндегі ұлттық кеңес ұлттық ғылыми-технологиялық саясаттың басымдықтарын, даму тетіктерін айқындайтын, ағымдағы жай-күйіне сараптамалық баға беретін, әлемнің жетекші ғалымдарымен тығыз байланысты, ғылымды қайта жүктеу және дамыту үшін құзыреттер ағынын қамтамасыз ететін болады.

Философия докторы (PhD), бейіні бойынша доктор дәрежелерін беру және қауымдастырылған профессор және профессор ғылыми атақтарын беру тәртібі жетілдірілетін болады

Жеке сектор мен ұлттық компанияларды ғылыми инфрақұрылым құруға белсенді тарту мақсатында "ҰМFTCO" АҚ филиалдары базасында консалтингтік, сервистік, ұйымдастырушылық көрсетілетін қызметтерді жүзеге асыру үшін "Ғылым үйі" өңірлік орталықтары құрылады. Олардың қызметі ғылыми-технологиялық құзыреттерді қалыптастыру мен дамытуға және коммерцияландыру саласындағы құзыреттерді арттыруға бағытталады, бұл өңірлердегі ғылыми жұмыскерлерге, бизнес өкілдеріне, басқа да ниет білдірушілерге кәсіптік дағдыларын жақсартуға мүмкіндік береді.

Ғылымның перспективалы ғылыми-техникалық міндеттерін айқындау үшін ғылымды дамыту саласында форсайт (Foresight) зерттеулер жүргізіледі. Зерттеулер шеңберінде ел дамуының ғылыми және инновациялық саясатының негізгі басым

ғылыми және технологиялық бағыттары анықталады. Форсайттық зерттеулердің қорытындылары мемлекеттік ғылыми-техникалық саясатты, ғылыми-техникалық және инновациялық қызметті үйлестіруге жауапты барлық мемлекеттік органдардың саясаттары мен стратегияларын қалыптастыру кезінде ескерілетін болады.

Гранттық қаржыландырудың экономикалық тиімділігін одан әрі арттыру үшін операторлық шаралар қабылданатын болады.

Ғылыми жобалар мен бағдарламалардың мемлекеттік ғылыми-техникалық сараптамасын жетілдіру мақсатында сарапшыларды іріктеуді рандомизациялау тетігі және басқа да шаралар енгізілетін болады.

Шешімдер қабылдаудың тиімділігі мен жеделдігін арттыру мақсатында ЖҒТК жұмысының жаңартылған моделі енгізілетін болады.

Ұлттық ғылыми кеңестердің құрамын ғылымды дамыту басымдықтарына сәйкес жаңарту ашықтық пен ашықтықты арттыруға мүмкіндік береді

Өңірлерді ғылыми-зерттеу қызметіне тарту мақсатында жергілікті бюджеттен қаржыландырумен экономиканың негізгі өңірлік проблемаларын шешу үшін ғылыми зерттеулерді іске асыру жөнінде шаралар қабылданатын болады.

Ғылыми-технологиялық қызмет жөніндегі үкіметаралық келісімдердің негізінде халықаралық ынтымақтастық шеңберінде ғылыми жобалар мен бағдарламаларды іске асыру мәселелері пысықталатын болады.

Әлемдік ғылыми-технологиялық қоғамдастыққа интеграциялану үшін ұлттық жазылым шеңберінде халықаралық дерекқорларға қолжетімділікті қамтамасыз ету жалғасады. Бұл рейтингі жоғары Q1, Q2 Journal Citation Reports JCR басылымдарындағы қазақстандық ғалымдардың мақалалары мен шолулары санының ұлғаюына ықпал етеді, бұл жарияланымдық белсенділіктің сапасы мен тиімділігін арттыруға мүмкіндік береді.

Параграф 2. Ғылымның зияткерлік әлеуетін нығайту

Кадрлық әлеуетті арттыру және ғалымдардың сыни массасын қалыптастыру үшін корпоративтік басқаруды, қаржыландырудың икемді жүйесін және басқарушылық дербестікті енгізу, көшбасшыларды дамыту және жас ғалымдарды қолдау жалғасуда.

Ғалымның әлеуметтік мәртебесін арттыру үшін жетекші ғалымдарға арналған әлеуметтік жеңілдіктер пакеті пысықталады. Ғылыми-зерттеу жұмыстарының, ғылыми-техникалық әлеуеттің, ғалымдардың, ғылыми ұйымдар мен олардың ұжымдарының бәсекеге қабілеттілігінің деңгейін арттыру үшін жыл сайын гранттық қаржыландырудың әралуан түрлеріне арналған конкурстар өткізілетін болады.

"Жас ғалым" жобасын іске асыру инженерлік білімге, техника мен технологияларды академиялық зерттеуге, постдокторанттарды ұстап қалуға және университеттер мен ғылыми ұйымдарға жас кадрлар ағынын арттыруға баса назар аударылатын болады.

Жыл сайын әлемнің жетекші ғылыми орталықтарына 500-ге дейін қазақстандық ғалымдарды тағылымдамадан өткізуге жіберу, академиялық жазуға, ағылшын тіліне,

цифрлық дағдыларға оқыту, ғылыми өтінімдерді әзірлеу және басқа да қажетті құзыреттер мен дағдылар, шетелде жұмыс істейтін қазақстандықтарды ғылыми ұйымдарға тарту, қазіргі заманғы ғылым менеджерлерін даярлау ғылымға жас кадрлардың ағынын ынталандыратын болады.

Дамыған елдердің тәжірибесі бойынша шетелде жұмыс істейтін мамандарды тарту, сондай-ақ отандас ғалымдардың жақын және алыс шетелден оралуын ынталандыру жөніндегі арнайы бағдарламаны енгізу жөнінде ұсыныстар әзірленетін болады.

Ғалымдарды ғылымға қосқан үлесі үшін ынталандыру және көтермелеу үшін жыл сайын 2000 айлық есептік көрсеткіш мөлшерінде 50 "Үздік ғылыми қызметкер" сыйлығы берілетін болады. Ғылым саласында мемлекеттік ғылыми стипендиялар мен сыйлықтар беру арқылы ғылым мен техниканың дамуына үлес қосқан ғалымдарды көтермелеу жалғасады.

Кадрларды даярлаудың техникалық бағыттарына гранттар ұлғайтылатын болады. ЖЖОКБҰ мен ғылыми ұйымдарды интеграциялау арқылы философия магистрлері мен докторларын (PhD) даярлау жалғасады.

Халықаралық университеттердің тәжірибесі бойынша институционалдық және академиялық деңгейлерде Академиялық адалдық және зерттеу этикасы қағидаттары бекітілетін болады.

Параграф 3. Ғылыми инфрақұрылымды жаңғырту және цифрландыру.

Негізгі ғылыми ұйымдар мен зерттеу университеттерінің зертханалық жабдықтары әлемдік стандарттарға сай болады.

Мемлекеттік ғылыми ұйымдар мен оларға теңестірілген ғылыми орталықтардың жыл сайынғы аудиті негізінде қаржыландырудың сараланған жүйесі және әрбір ғылыми ұйымның даму стратегиясы қабылданатын болады.

Әкімдікпен бірлесіп және меценаттарды, демеушілерді тарта отырып, "Ғылым ордасы" ғимаратының инфрақұрылымын жаңғырту жоспарлануда.

Ғылыми ұйымдар мен олардың әзірлемелерінің (TRL) технологиялық дайындығының деңгейін айқындау әдістемесі әзірленетін болады.

Ғылыми зерттеулерді гранттық қаржыландыру шеңберінде инновациялық ғылыми-техникалық әзірлемелер санын ұлғайту үшін тәжірибелік-конструкторлық жұмыстарға гранттар енгізілетін болады.

Ғылыми ұйымдарды, оның ішінде гранттық және бағдарламалық-нысаналы қаржыландыру шеңберінде материалдық-техникалық жарақтандыру жалғастырылады. Трансформация жұмыс істеп тұрған ғылыми ұйымдардың ғылыми инфрақұрылымын жаңғырту, корпоративтік басқаруды, икемді қаржыландыруды және басқарушылық дербестікті енгізу арқылы жүзеге асырылатын болады.

Жетекші ғылыми мектептерді, Зерттеу университеттерін қалыптастыру және дамыту мақсатында гранттық және бағдарламалық-нысаналы қаржыландыру шеңберінде мегагранттарды бөлу мәселесі пысықталатын болады.

Балалар технопарктерін, STEM зертханаларын, шағын академияларды, ғылыми коммуникациялар мен ғылыми идеялар конкурстарын қолдау және дамыту ғылымға және ғылыми жаңалықтарға қызығушылықты ерте жастан арттыруға мүмкіндік береді және балалар мен жастарды ғылымға тартуға ықпал етеді.

Ғылыми және (немесе) ғылыми-техникалық қызмет субъектілерін аккредиттеуге қойылатын талаптар күшейтіледі.

"Қазақстан ғылымы" бірыңғай ақпараттық жүйесі шеңберінде Big Data, Data Driven және басқа да цифрлық құралдарды қоса алғанда, Data Science әдіснамалары негізінде ғылымның барлық процестерін цифрландыру қамтамасыз етіледі. Қазақстан ғылымының цифрлық экожүйесін түзуге, аса маңызды талдамалық деректерді жинауды жүзеге асыруға, елде ғылымды басқару тиімділігін арттыруға мүмкіндік беретін ұлттық ғылыми-талдамалық жүйе құру жоспарлануда, сайып келгенде, бұл бірыңғай цифрлық ақпараттық платформаны пайдалана отырып, ғылыми саланы цифрлық экономиканың толыққанды сегментіне трансформациялауға алып келеді. Ол үшін деректерді жинауды, сақтауды автоматтандыру, тиісті сұрау салулар бойынша ғылыми және ғылыми-техникалық ақпаратты тиімді іздестіруді және беруді қамтамасыз ету құралы құрылады, ҒЖБМ-ның қолданыстағы ақпараттық жүйелерінің функционалы кеңейтіледі және жаңғыртылады, көрсетілетін мемлекеттік және өзге де қызметтердің ашықтығы, ашықтығы және мерзімдерін қысқарту үшін бірыңғай ақпараттық кеңістік құрылады.

Қазақстандық дәйексөз базасының массивін қамтитын ғылымның цифрлық экожүйесі қазақстандық ғылыми басылымдардың сапасы мен рейтингін арттыруға ықпал ететін болады, дәйексөз индексі құруға және Орталық Азия өңірінде ғылыми ақпаратты жинау, өңдеу және сақтау жөніндегі өңірлік платформаға айналуға мүмкіндік береді. Отандық ғалымдар базасымен қазақстандық ғылыми дәйексөз индексі құрылады.

Стратегиялық басымдықтарды және болашақ дамудың ұзақ мерзімді болжамын қалыптастыруды қамтамасыз ететін ғылыми-технологиялық және инновациялық жоспарлау мен болжаудың Ұлттық жүйесі қалыптастырылатын болады. Ұлттық ғылыми-техникалық ақпарат орталығының қызметін жаңғырту отандық ақпараттық жүйелердің/ғылыми және ғылыми-техникалық саланың дерекқорларының тиімді дамуын қамтамасыз етуге, оның дамуына мониторинг, талдау және бағалау жүргізуге мүмкіндік береді.

Ұжымдық пайдалану зертханаларының қызметін үйлестіру үшін "Қазақстан ғылымы" бірыңғай ақпараттық жүйесі шеңберінде бірыңғай электронды зертхана платформасы (e-lab) қалыптастырылатын болады. Қазақстан ғылымының бірыңғай цифрлық экожүйесінде ұсынылған ғылыми қоғамдастықтың өзі қазақстандық ғылымның субъективтілігін едәуір арттыруға мүмкіндік береді, Ғылыми ұйымдар, жекелеген қазақстандық ғалымдар, олардың жетістіктері мен қызмет бағыттары туралы

ақпаратты барынша қолжетімді етеді. Бұл ғылыми ортадағы бәсекелестікті арттырады, ғалымдар мен ғылыми ұйымдар арасында зерттеулердің неғұрлым перспективалы бағыттары бойынша көшбасшыларды айқындайды.

4-параграф. Университет ғылымының дамуы

Негізгі фокус үш негізгі бағытқа шоғырланады: ғылыми-технологиялық және инжинирингтік парктер құру; университеттер мен ғылыми ұйымдарды интеграциялау; эндаумент-қорларды қалыптастыру.

Бірінші бағыт шеңберінде ақпараттық технологиялар, медициналық биология және биотехнология, агроөнеркәсіптік ғылым, "жасыл технологиялар" және энергия тиімділігі, тау-кен металлургия кешені саласында ғылыми ұйымдарды, ЖЖОКБҰ, ҒЗТҚЖ іске асыратын кәсіпорындарды трансформациялау жолымен бес ғылыми-өндірістік орталық құрылатын болады.

Қ.И.Сәтбаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университетінің даму бағдарламасы шеңберінде инженерлік білім мен ғылымдағы жаңа технологиялардың ғылыми-зерттеу хабы құрылатын болады, ол жаһандық ауқымда танылатын ғылыми зерттеулердің, білімнің, жобалық жұмыстың деңгейін арттырады.

Университет ғылымын қолдау мақсатында ғылыми зертханалар мен тәжірибелік-сынақ инфрақұрылымын дамытуға мақсатты гранттар бөле отырып, университеттер жанындағы ғылыми-технологиялық парктерді қолдау бағдарламасы әзірленіп, іске асырылатын болады. Бағдарламалық-нысаналы қаржыландыру шеңберінде конструкторлық бюролардың, инжинирингтік орталықтардың, бизнес-инкубаторлардың, инновациялық орталықтардың, Технологияларды коммерцияландыру мен трансферттеудің өңірлік орталықтарының, жобалық конструкторлық бюролардың және инфрақұрылымның басқа да элементтерінің жұмыс істеуі үшін университеттер жанындағы 7 ғылыми-технологиялық парктер мен инжинирингтік орталықтарға қолдау көрсетілетін болады.

Өңірлік деңгейде ғылыми-технологиялық парктердің инфрақұрылымын пайдалану есебінен өңірдің өнеркәсіптік секторын жедел дамытудан айтарлықтай экономикалық тиімділікке қол жеткізілетін болады.

Ірі бизнес тарапынан өңірлік университеттерге олардың ғылыми және инновациялық қызметі бөлігінде "қамқорлық" практикасы жалғасады.

Екінші бағыт бойынша ҒЗИ мен университеттердің жетекші әлемдік ғылыми орталықтармен әріптестігін нығайту арқылы отандық ғылымды халықаралық ғылыми кеңістікке интеграциялау күшейтіледі. Бұл стратегиялық әріптестік туралы меморандумдармен бекітіледі.

Докторанттар мен магистранттардың жетекші ғылыми-зерттеу институттары мен орталықтарында тағылымдамадан өту тәжірибесі кеңейтіледі. Диссертациялық кеңестерге ҒЗИ ғалымдары белсенді қатысады.

Үшінші бағытты іске асыру елімізде университеттер жанындағы эндаумент-қорлар мәдениетін қалыптастыруға бағдарланатын болады. Ол үшін эндаумент-қорларды реттеу жөніндегі Заң жобасының тұжырымдамасы әзірленетін болады. Эндаумент-қорларға және оларды басқаруға қайырымдылық жасау үшін салықтық ынталандыруды енгізу бойынша ұсыныстар әзірленетін болады.

Жоғарыда аталған үш бағыт бойынша іс-шараларды табысты іске асыру Scimago рейтингінде қазақстандық ҒЗИ мен жоғары оқу орындарының санын арттыруға ықпал ететін болады.

5-параграф. Қолданбалы ғылымды және ҒҒТҚН-ды коммерцияландыру экожүйесін дамыту

ҒҒТҚН-ны коммерцияландыруға арналған гранттар, ҒҒТҚН-ны коммерцияландыру саласында кадрларды қайта даярлау және біліктілікті арттыру бағдарламалары, ҒҒТҚН-ны коммерцияландыруға жәрдемдесу бағдарламалары ғылымның, өндіріс пен бизнестің өзара іс-қимылын мемлекеттік ынталандырудың түйінді құралдары мен тетіктері болмақ.

ҒҒТҚН-ны гранттық қаржыландыру кәсіпорындардың технологиялық міндеттерін шешуге бағытталған ғылыми-техникалық жобалар мен бастамаларды іске асырудың жеке сектормен бірлескен ынталандырушы факторына айналады. ҒҒТҚН-ны коммерцияландыруға арналған гранттар бойынша конкурстар жыл сайынғы негізде өткізілетін болады.

Стратегиялық маңызды ғылыми-техникалық міндеттерді шешу мақсатында заңнамада белгіленген тәртіппен бағдарламалық-нысаналы қаржыландыру жалғастырылады. Ғылыми-техникалық міндеттерді салалық мемлекеттік органдар әзірлейтін болады.

Гранттар беру қағидалары халықаралық практика мен Дүниежүзілік Банктің Қазақстан Республикасындағы "Өнімді инновацияларды ынталандыру" жобасын іске асыру тәжірибесі ескеріле отырып, нысаналы топтардың аражігін ажырату (стартап, ғылыми ұйымдар, корпорациялар) және гранттар, оның ішінде қоса қаржыландыруды беру шарттарын саралау бөлігінде жетілдірілетін болады.

"Өнімді инновацияларды ынталандыру" жобасы шеңберінде аға және кіші ғылыми қызметкерлер топтарының ҒҒТҚН-ны коммерцияландыруға бағытталған жобаларды іске асыру жалғасады.

Ғылыми ұйымдар жанындағы Технологияларды коммерцияландыру кеңселері қызметінің тиімділігін арттыру және коммерцияландыру жөніндегі құзыреттер тапшылығы проблемасын шешу мақсатында халықаралық стандарттарға және RTTP (Registered Technology Transfer Professionals) аккредиттеуіне сәйкес ҒҒТҚН-ны коммерцияландыру жөнінде біліктілікті арттыру бойынша семинарлар жалғастырылатын болады.

Ғылыми-техникалық міндеттерді салалық мемлекеттік органдар әзірлейтін болады.

Қолданбалы жобалар үшін зияткерлік меншік объектілеріне қорғау құжаттарының болуы бөлігінде ғылыми зерттеулерді іске асыру қорытындылары бойынша күтілетін нәтижелерге қойылатын талаптар күшейтіледі. Бұл ретте ұлттық өтінім берушілерден және халықаралық патенттерден (РСТ, Еуропалық өтінімдер рәсімі) патенттер алу практикасын кеңейту жөніндегі мәселелер қаралады.

Кәсіпкерлік сектордың ғылыми қоғамдастықпен өзара іс-қимылын нығайту мақсатында жер қойнауын пайдаланушылар пайдалы қазбаларды өндіруге арналған шығыстардың 1%-ы мөлшерінде ғылыми-зерттеу, ғылыми-техникалық және (немесе) тәжірибелік-конструкторлық жұмыстарды қаржыландыруға жіберетін қаражатты бөлудің тиімділігін арттыру жөнінде шаралар қабылданатын болады. Жаңа өндірістер есебінен жоғары өнімді жұмыс орындарын құру үшін жер қойнауын пайдаланушылар келісімшарттық міндеттемелер шеңберінде ҒЗТҚЖ-ға жіберетін қаражат есебінен өңдеу өнеркәсібінде перспективалы жобалар іске асырылатын болады.

Мәселен, салалық мемлекеттік органдарда пайдалы қазбаларды өндіруге арналған шығындардың 1% шеңберінде жер қойнауын пайдаланушылардың ғылыми-зерттеу, ғылыми-техникалық және (немесе) тәжірибелік-конструкторлық жұмыстарды қаржыландыру жөніндегі қаражатын жұмсау бағыттарын қарау бойынша ғылыми-техникалық кеңестер (бұдан әрі – ҒТК) құрылатын болады. Осы ҒТК функцияларына жер қойнауын пайдаланушылардың ҒЗТҚЖ қызметтерін сатып алу жөніндегі конкурстық рәсімдердің орындалу барысы және келісілгені туралы есептерін қарау және қабылдау да кіретін болады.

Технологиялық саясатты қалыптастыру және іске асыру шеңберінде салалардың технологиялық карталары: басым өнімді өндіру және процестерді жақсарту үшін қажетті технологияларды кезең-кезеңімен игеру картасы қалыптастырылатын болады.

Экономиканың барлық стратегиялық салалары бойынша ғылыми-технологиялық дамудың салалық жол карталары әзірленетін болады.

Тұжырымдама шеңберінде салалардағы ірі сектор өкілдерін технологиялық болжауды жүргізуге, Ғылыми-технологиялық дамудың салалық карталарын әзірлеуге және іске асыруға, қолданыстағы инновациялық кластерлер мен озық ғылыми орталықтарды іске асыруға тарту жөніндегі жұмыс жандандырылатын болады.

Коммерцияландыру туралы Заңды іске асырудың тиімділігін арттыру мақсатында ғылымды қажетсінетін стартаптар мен корпоративтік сектор үшін ғылыми-техникалық акселерация бағдарламалары әзірленетін болады.

Салалық құзыреттер орталықтарының белсенді қатысуымен ғылыми-технологиялық дамудың салалық карталарын іске асыруда нысаналы технологиялық бағдарламалар пулы қалыптастырылады.

6-бөлім. Нысаналы индикаторлар мен күтілетін нәтижелер

Тұжырымдаманың мақсатына қол жеткізу шеңберінде 2029 жылға қарай Қазақстан Республикасының 2025 жылға дейінгі Ұлттық даму жоспарына және ҚР Президентінің сайлауалды бағдарламасына сәйкес 19 негізгі нысаналы индикатор және 9 күтілетін нәтиже айқындалды.

Нысаналы индикаторлар:

1. Халықты жоғары біліммен қамту (2023 ж. – 63 %, 2024 ж. – 64 %, 2025 ж. – 66 %, 2026 ж. – 68 %, 2027 ж. – 71 %, 2028 ж. – 73 %, 2029 ж. - 75%);
2. Инклюзивті білім беру үшін жағдай жасаған ЖЖОКБҰ үлесі (2023 ж. – 60 %, 2024 ж. – 70 %, 2025 ж. – 80 %, 2026 ж. – 100 %);
3. ЖЖОКБҰ-ны аяқтаған соң бірінші жылы жұмысқа орналастырылған түлектердің үлесі (2023 ж. – 72%, 2024 ж. – 74%, 2025 ж. – 75%, 2026 ж. – 76%, 2027 ж. – 77%, 2028 ж. – 78 %, 2029 ж. – 79 %);
4. Жатақханаларда енгізілген төсек-орындарының саны (2023 ж. – 10 000 орын, 2024 ж. – 10 000 орын, 2025 ж. – 10 000 орын, 2026 ж. – 10 000 орын, 2027 ж. – 10 000 орын, 2028 ж. – 10 000 орын, 2029 ж. – 10 000 орын);
5. Әлемдік цифрлық кітапханаларға жазылым саны (2023 ж. – 1 бірлік, 2024 ж. – 1 бірлік, 2025 ж. – 1 бірлік, 2026 ж. – 2 бірлік, 2027 ж. – 2 бірлік, 2028 ж. – 3 бірлік, 2029ж. – 3 бірлік);
6. Халықаралық білім беру бағдарламаларын, шетелдік әріптестермен академиялық алмасуларды іске асыратын ЖЖОКБҰ үлесі (2023 ж. – 40 %, 2024 ж. – 45 %, 2025 ж. – 50 %, 2026 ж. – 55 %, 2027 ж. – 60 %, 2028 ж. – 65 %, 2029 ж. – 70 %);
7. Студенттердің жалпы санынан жоғары білім беру жүйесіндегі шетелдік студенттердің үлесі (2023 ж. – 7,1 %, 2024 ж. – 7,5 %, 2025 ж. – 8 %, 2026 ж. – 8,2 %, 2027 ж. – 8,5 %, 2028 ж. – 9 %, 2029 ж. – 10 %);
8. Азаматтық және патриотизм деңгейін арттыру мақсатында ұйымдастырылған қоғамдық қызметке, оның ішінде студенттік өзін-өзі басқару және дебат қозғалысы арқылы тартылған білім алушылардың үлесі (2023 ж. – 35 %, 2024 ж. – 40 %, 2025 ж. – 45 %, 2026 ж. – 50 %, 2027 ж. – 55 %, 2028 ж. – 60 %, 2029 ж. – 65 %);
9. "Күміс университеттерді" құрған ЖЖОКБҰ-ның үлесі (үздіксіз білім беру институттарының тұрақты желісін құру) (2023 ж. – 25 %, 2024 ж. – 30 %, 2025 ж. – 35 %, 2026 ж. – 40 %, 2027 ж. – 45%, 2028 ж. – 50%, 2029 ж. – 60 %);
10. Еңбекке қабілетті халықты формалды емес біліммен қамту (2023 ж. – 30 %, 2024 ж. – 35 %, 2025 ж. – 40 %, 2026 ж. – 42 %, 2027 ж. – 45 %, 2028 ж. – 48 %, 2029 ж. – 50 %);
11. 6-74 жас аралығындағы халықтың цифрлық сауаттылық деңгейі (2023ж. – 85,5 %, 2024 ж. – 86 %, 2025 ж. – 86,5 %, 2026 ж. – 87 %, 2027 ж. – 87,5%, 2028 ж. – 88 %, 2029 ж. – 88,5%);
12. Ғылымды мемлекеттік әкімшілендіруге ғылыми қоғамдастықтың, бизнестің және басқа да стейкхолдерлердің қанағаттану дәрежесі (әлеуметтік сауалнама) (2023ж.

– 55 %, 2024 ж. – 57 %, 2025 ж. – 59 %, 2026 ж. – 62 %, 2027 ж. – 65 %, 2028 ж. – 68 %, 2029 ж. – 70 %);

13. Индекстелетін ғылыми журналдардағы мақалалардың жалпы саны бойынша Қазақстанның InCites елдік рейтингіндегі позициясының өсуі (2023 ж. – 73 орын, 2024 ж. – 72 орын, 2025 ж. – 71 орын, 2026 ж. – 70 орын, 2027 ж. – 69 орын, 2028 ж. – 67 орын, 2029 ж. – 65 орын);

14. 2021 жылы (21,6 мың) зерттеушілердің жалпы санынан зерттеушілер санының өсуі (2023 ж. – 3 %, 2024 ж. – 5 %, 2025 ж. – 7 %, 2026 ж. – 10 %, 2027 ж. – 15 %, 2028 ж. – 23 %, 2029 ж. – 30 %);

15. ҒЗТҚЖ жүзеге асыратын ғалымдар мен зерттеушілердің жалпы санынан жас ғалымдардың үлесін арттыру (2023 ж. – 36 %, 2024 ж. – 38 %, 2025 ж. – 40 %, 2026 ж. – 43 %, 2027 ж. – 45 %, 2028 ж. – 47 %, 2029 ж. – 50 %)

16. Зертханалардың ғылыми ұйымдар мен университеттердің жаңартылған жабдықтарының үлесі (2023 ж. – 16 %, 2024 ж. – 18 %, 2025 ж. – 20 %, 2026 ж. – 25 %, 2027 ж. – 30 %, 2028 ж. – 35 %, 2029 ж. – 40 %);

17. "ҒЗТҚЖ саласындағы университеттер мен өнеркәсіп арасындағы ынтымақтастық" көрсеткіші бойынша GII рейтингінде Қазақстанның позициясы (2023 ж. – 115 орын, 2024 ж. – 113 орын, 2025 ж. – 110 орын, 2026 ж. – 108 орын, 2027 ж. – 106 орын, 2028 ж. – 104 орын, 2029 ж. – 100 орын);

18. Аяқталған қолданбалы ғылыми-зерттеу жұмыстарының жалпы санынан коммерцияланатын жобалардың үлесі (2023 ж. – 28 %, 2024 ж. – 29 %, 2025 ж. – 35 %, 2026 ж. – 36 %, 2027 ж. – 40 %, 2028 ж. – 45 %, 2029 ж. – 50 %);

19. ҒҒТҚН-ны коммерцияландыру жобаларын және қолданбалы ғылыми зерттеулерді жеке қаржыландырудың үлесі (2023 ж. – 20 %, 2024 ж. – 24 %, 2025 ж. – 28 %, 2026 ж. – 32 %, 2027 ж. – 38 %, 2028 ж. – 43 %, 2029 ж. – 50 %).

2029 жылға қарай күтілетін негізгі нәтижелер:

1. 78% - жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру жүйесіне қанағаттану дәрежесі;

2. QS-WUR, ТОП-700 рейтингінде белгіленген Қазақстандық 15 ЖЖОКБҰ;

3. Шетелдік ЖЖОКБҰ-ның 12 филиалын ашу;

4. 1400 шетелдік сарапшы оқытушылық қызметке тартылды;

5. Алдыңғы білім беру деңгейінің дағдылары мен құзыреттерін, сондай-ақ формалды емес білім беру нәтижелерін ескеруге мүмкіндік беретін жинақтау жүйесін енгізу арқылы ересек адамдарды өмір бойы оқыту жүйесінің жұмыс істеуі;

6. 55 % - халықтың қызметтер спектрі мен формалды емес білім беру сапасына қанағаттану деңгейі;

7. 1% - жалпы ішкі өнімнен ғылымға арналған шығыстар;

8. 30% - ұлттық өтініш берушілердің патенттік белсенділігінің артуы;

9. "Бизнеспен қаржыландыратын ҒЗТҚЖ" GII рейтингінде 30 орын.

Қазақстан Республикасында
жоғары білімді және ғылымды
дамытудың 2023 – 2029
жылдарға арналған
тұжырымдамасына
қосымша

Қазақстан Республикасында жоғары білімді және ғылымды дамытудың 2023 – 2029 жылдарға арналған тұжырымдамасын іске асыру жөніндегі іс-қимыл жоспары

р/р №	Реформалардың/ негізгі іс-шаралардың атауы	Аяқталу нысаны	Орындалу мерзімі	Жауапты орындаушылар
1	2	3	4	5
1-тарау. Жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім 1-параграф. Жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білімнің қолжетімділігі нысаналы индикатор. "Халықты жоғары біліммен қамту" (2023 ж. - 63 %, 2024 ж. – 64 %, 2025 ж. – 66 %, 2026 ж. – 68 %, 2027 ж. – 71 %, 2028 ж. – 73 %, 2029 ж. - 75%)				
1.	Стандартталған форматқа көшу бөлігінде ҰБТ-ны жетілдіру	бұйрық	2023 жылғы желтоқсан	ҒЖБМ, ОМ
2.	ҰБТ нәтижелеріне және өзге де көрсеткіштерге байланысты сараланған гранттарды (30-дан 100% - ға дейін) енгізу	бұйрық	2024 жылғы қыркүйек	ҒЖБМ, мүдделі орталық мемлекеттік органдар
3.	Білім беру грантын беру шеңберінде жоғары білім беру бағдарламаларына табысы төмен отбасылардан шыққан түсушілерді қолдау мәселесін пысықтау	Қазақстан Республикасы Үкіметі қаулысының жобасы	2024 жылғы желтоқсан	ҒЖБМ, мүдделі орталық мемлекеттік органдар
4.	ЖЖОКБҰ -да оқу ақысын төлеуге жылдық 2-3% - бен ұзақ мерзімді жеңілдікті кредиттер алу мүмкіндігін беру	бұйрық	2024 жылғы қыркүйек	ҒЖБМ, мүдделі орталық мемлекеттік органдар
	Даярлаудың талап етілетін бағыттары, оның ішінде			

5.	техникалық бағыттар бойынша жоғары білім алу үшін мемлекеттік білім беру гранттарының санын ұлғайту (кемінде 2029 жылға дейін 75 мың)	Қазақстан Республикасы Үкіметі қаулысының жобасы	2023 – 2029 жылдардағы қыркүйек	ҒЖБМ, мүдделі орталық мемлекеттік органдар
6.	"Келешек" бірыңғай жинақтаушы жүйесін енгізу (арнайы білім беру шоты)	бұйрық	2024 жылғы желтоқсан	ҒЖБМ, мүдделі орталық мемлекеттік органдар
7.	Еліміздің жетекші жоғары оқу орындарына халық тығыз қоныстанған өңірлер мен білім беру сапасында үлкен алшақтықтар бар өңірлерден оқуға түсушілер үшін даярлаудың техникалық бағыттары бойынша нысаналы гранттар бөлу	Қазақстан Республикасы Үкіметі қаулысының жобасы	2024 жылғы қыркүйек	ҒЖБМ, мүдделі орталық мемлекеттік органдар
8.	Жетекші шетелдік университеттерде, ТМД техникалық оқу орындарында "Болашақ" халықаралық стипендиясы шеңберінде техникалық кадрларды даярлауды жүзеге асыру	Республикалық комиссия шешімі	2023 жылғы қыркүйек	ҒЖБМ, мүдделі орталық мемлекеттік органдар
9.	Студенттердің мүдделері мен қажеттіліктерін ескеретін физикалық және виртуалды кеңістік құру арқылы психологиялық қызметтерді жетілдіру	бұйрық	2023 – 2029 жылдардағы қыркүйек	ЖЖОКБҰ (келісу бойынша), мүдделі орталық мемлекеттік органдар
	Магистранттар мен PhD даярлауға			

10.	арналған білім беру гранттар құнын арттыру	Қазақстан Республикасы Үкіметі қаулысының жобасы	2024 – 2029 жылдардағы қыркүйек	ҒЖБМ, мүдделі орталық мемлекеттік органдар
11.	Ғылыми кадрларды (PhD докторларын) даярлауға мемлекеттік білім беру тапсырысын 5 мың грантқа дейін арттыру	Қазақстан Республикасы Үкіметі қаулысының жобасы	2024 – 2027 жылдардағы қыркүйек	ҒЖБМ, мүдделі орталық мемлекеттік органдар
12.	Резидентурада кадрлар даярлауға арналған гранттар с а н ы н кезең-кезеңмен 70 %-ға ұлғайту	Қазақстан Республикасы Үкіметі қаулысының жобасы	2024 – 2029 жылдардағы қыркүйек	ДСМ, ҒЖБМ, мүдделі орталық мемлекеттік органдар
13.	Резидентураға Бірыңғай ұлттық түсу емтиханын әзірлеу	бұйрық	2024 жылғы шілде	ДСМ, ҒЖБМ, ННЦРЗ им. С.Каирбековой, ЖЖОКБҰ (келісу бойынша)
14.	Студенттердің стипендия мөлшерін 2 есеге ұлғайту (2022 жылға қатысты)	Қазақстан Республикасы Үкіметі қаулысының жобасы	2026 – 2029 жылдардағы қыркүйек	ҒЖБМ, мүдделі орталық мемлекеттік органдар
нысаналы индикатор. "Инклюзивті білім беру үшін жағдай жасаған жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдарының үлесі" (2023 ж. – 60 %, 2024 ж. – 70%, 2025 ж. – 80%, 2026 ж. – 100 %, 2027 ж. – 100 %, 2028 ж. – 100 %, 2029 ж. – 100 %)				
15.	ЖЖОКБҰ-да инклюзивті білім беру үшін, оның і ш і н д е әлеуметтік-экономикалық мәртебеге, гендерге, оқыту тіліне байланысты жағдайлар жасау	есеп	2023 – 2029 жылдардағы қыркүйек	ЖЖОКБҰ (келісу бойынша), мүдделі орталық мемлекеттік органдар
2-параграф. Озық кадрлық қамтамасыз ету 3-параграф. Жоғары білім берудің инфрақұрылымы мен цифрлық архитектурасын дамыту				
3 - нысаналы индикатор. "ЖЖОКБҰ-ны аяқтаған соң бірінші жылы жұмысқа орналастырылған түлектердің үлесі" (2023 ж. – 72 %, 2024 ж. – 74 %, 2025 ж. – 75 %, 2026 ж. – 76 %, 2027 ж. – 77 %, 2028 ж. – 78 %, 2029 ж. – 79 %)				
	Кәсіптерге қажеттіліктің өңірлік карталарын (Мамандықтардың			ҒЖБМ, мүдделі орталық

16.	өңірлік атласы) және әрбір өңірде кадрлардың біліктілігін арттырудың өңірлік стандарттарын арттыру (дана).	өңірлік карталар мен стандарттар	2024 – 2029 жылдардағы наурыз	мемлекеттік ұйымдар, Астана, Алматы, Шымкент қалаларының және облыстардың әкімдіктері
17.	"Мамандығым болашағым" бағдарламасын кеңейту	есеп	2023 – 2029 жылдардағы желтоқсан	ҒЖБМ, мүдделі орталық мемлекеттік ұйымдар
18.	Оқу процесіне ECTS қағидаттарын енгізу және академиялық еркіндікті кеңейту	әдістемелік ұсынымдар	2023 – 2025 жылдардағы желтоқсан	ҒЖБМ, ЖЖОКБҰ (келісу бойынша), мүдделі орталық мемлекеттік ұйымдар
19.	Кәсіптік стандарттармен өңірлік кәсіптік карталары негізінде білім беру бағдарламаларын жаңарту	білім беру бағдарламалары	2023 – 2029 жылдардағы желтоқсан	ҒЖБМ, ЖБДҰО, ЖЖОКБҰ (келісу бойынша), мүдделі орталық мемлекеттік ұйымдар
20.	Жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдарының түлектерін қолдау үшін университеттерде "апгрейд" орталықтарын құру	орталықтар	2023 – 2025 жылдардағы желтоқсан	ЖЖОКБҰ (келісу бойынша), мүдделі орталық мемлекеттік ұйымдар
21.	Жұмыс берушілердің бизнес құрылымдар өкілдерінің ЖЖОКБҰ директорлар кеңесіне қатысуын кеңейту жолымен корпоративтік басқару кодексіне өзгерістер енгізу	Корпоративтік басқару кодексі	2023 жылғы желтоқсан	ҒЖБМ, ЖЖОКБҰ (келісу бойынша), мүдделі орталық мемлекеттік ұйымдар
22.	ЖЖОКБҰ–да кадр резервін және топ менеджментті даярлау жүйесін құру	есеп	2023 – 2029 жылдардағы желтоқсан	ЖЖОКБҰ (келісу бойынша), мүдделі орталық мемлекеттік ұйымдар

23.	Халықаралық стандарттарға, штаттық кестенің жаңа моделіне сәйкес лауазымдардың жаңа жүйесіне көшу, ПОҚ біліктілігін арттыру	есеп	2023 – 2029 жылдардағы желтоқсан	ЖЖОКБҰ (келісу бойынша), мүдделі орталық мемлекеттік ұйымдар
24.	ЖЖОКБҰ профессорлық-оқытушылық құрамының жалақысын көтеруді қамтамасыз ету	Қазақстан Республикасы Үкіметі қаулысының жобасы	2026 – 2029 жылдардағы маусым	ҒЖБМ, ЖЖОКБҰ (келісу бойынша), мүдделі орталық мемлекеттік ұйымдар
25.	"Жайлы мектеп" жобасы шеңберінде жаңа формациядағы мұғалімдерді даярлау үшін педагогикалық бағыттар бойынша кемінде 7 мың мемлекеттік білім беру грантын бөлу	Қазақстан Республикасы Үкіметі қаулысының жобасы	2023 – 2029 жылдардағы қыркүйек	ҒЖБМ, ОАМ, мүдделі орталық мемлекеттік ұйымдар, қала әкімдіктері
26.	Педагогикалық университеттер базасында ғылыми-педагогикалық мектептерді дамыту, білім беру бағдарламаларын өзектендіру	РОӘК хаттамасы	2023 – 2029 жылдардағы желтоқсан	ЖЖОКБҰ (келісу бойынша), мүдделі орталық мемлекеттік ұйымдар
27.	Педагогикалық және басқа да ЖЖОКБҰ-ны аккредиттеу стандартын "Педагог" кәсіби стандарты негізінде педагогтерді даярлау бөлігінде қабылдау	" бұйрық	2023 жылғы тамыз	ҒЖБМ, ОАМ
28.	ЖЖОКБҰ базасында академиялық артықшылық орталықтарын құру мәселесін пысықтау (15 өңірлік және 5 педагогикалық университет)	бұйрық	2023 – 2026 жылдардағы желтоқсан	ҒЖБМ ЖЖОКБҰ (келісу бойынша)

29.	Қонаев қаласында жаңа заманауи университеттің инновациялық орталығы бар академиялық қалашық құру, сондай-ақ қазақстандық ЖЖОКБҰ филиалдарын ашу мәселелерін пысықтау	жол картасы	2023 жылғы жектоқсан	ҒЖБМ, мүдделі орталық мемлекеттік органдар, Астана, Алматы қалаларының және облыстардың әкімдіктері
30.	ЕҰУ-град, ҚазҰУ-град қалашықтарының құрылысы мәселесін пысықтау	жол картасы	2023 жылғы желтоқсан	ҒЖБМ, орталық мемлекеттік ұйымдар, Астана, Алматы қалаларының және облыстардың әкімдіктері
31.	Қ.И. Сәтбаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университетінің даму бағдарламасын бекіту	Қазақстан Республикасы Үкіметі қаулысының жобасы	2023 жылғы желтоқсан	ҒЖБМ, мүдделі орталық мемлекеттік ұйымдар, Алматы қаласының әкімдігі
32.	М. Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университетін зерттеу университетіне трансформациялау	Қазақстан Республикасы Үкіметі қаулысының жобасы	2023 жылғы желтоқсан	ҒЖБМ, мүдделі орталық мемлекеттік органдар, Шымкент қалаласының әкімдігі
33.	С. Өтебаев атындағы Атырау мұнай және газ университетін индустриалды университетке трансформациялау мәселесін пысықтау	ДҚ хаттамасы	2024 жылғы желтоқсан	ҒЖБМ, мүдделі орталық мемлекеттік органдар, Атырау облысының әкімдігі
4 – нысаналы индикатор. "Жатақханаларда енгізілген төсек-орындарының саны" (2023 ж. – 10 000 орын, 2024 ж. – 10 000 орын, 2025 ж. – 10 000 орын, 2026 ж. – 10 000 орын, 2027 ж. – 10 000 орын, 2028 ж. – 10 000 орын, 2029 ж. – 10 000 орын)				
34.	Студенттерді жатақханамен қамтамасыз ету мәселелерін шешу үшін ЖЖОКБҰ-мен және құрылыс	шарт		ҒЖБМ, мүдделі орталық мемлекеттік органдар, Астана, Алматы, Шымкент

	компанияларымен мемлекеттік-жекеш елік әріптестік тетігін жетілдіру		2023 – 2029 жылдардағы желтоқсан	қалаларының және облыстардың әкімдіктері
35.	Азаматтардың әлеуметтік осал санатындағы студенттерге тұру шығындарын субсидиялау мүмкіндігін пысықтау	Қазақстан Республикасы Үкіметі қаулысының жобасы	2023 жылғы желтоқсан	ҒЖБМ, орталық мемлекеттік ұйымдар, Астана, Алматы, Шымкент қалаларының және облыстардың әкімдіктері
36.	Білім алушыларды жатақханалармен қамтамасыз ету мәселесін шешу үшін ЖЖОКБҰ және құрылыс компанияларымен МЖӘ тетігін жетілдіру	шарт	2023 – 2024 жылдардағы желтоқсан	ҒЖБМ, орталық мемлекеттік ұйымдар, Астана, Алматы, Шымкент қалаларының және облыстардың әкімдіктері
5 - нысаналы индикатор. "Әлемдік цифрлық кітапханаларға жазылым саны" (2023 ж. – 1 бірлік, 2024 ж. – 1 бірлік, 2025 ж. – 1 бірлік, 2026 ж. – 2 бірлік, 2027 ж. – 2 бірлік, 2028 ж. – 3 бірлік, 2029 ж. – 3 бірлік)				
37.	Барлық ЖЖОКБҰ студенттеріне білім алу үшін әлемдік цифрлық кітапханаларға еркін қол жеткізуді қамтамасыз ету	шарт	2023 – 2029 жылдардағы желтоқсан	ҒЖБМ, ЖЖОКБҰ (келісу бойынша)
38.	Coursera халықаралық платформасының курстарын қазақ тіліне аудару мәселесін пысықтау	онлайн-платформа	2023 жылғы желтоқсан	ҒЖБМ, ЖЖОКБҰ (келісу бойынша) орталық мүдделі мемлекеттік органдар
39.	2 ЖЖОКБҰ базасында цифрлық университеттің пилоттық моделін құру	жол картасы	2023 жылғы желтоқсан	ҒЖБМ, ЖЖОКБҰ (келісу бойынша) орталық мүдделі мемлекеттік ұйымдар
4-параграф. Жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білімді интернационалдандыру				
6-нысаналы индикатор. "Халықаралық білім беру бағдарламаларын, шетелдік әріптестермен академиялық алмасуларды іске асыратын ЖЖОКБҰ үлесі" (2023 ж. – 40 %, 2024 ж. – 45 %, 2025 ж. – 50 %, 2026 ж. – 55 %, 2027 ж. – 60%, 2028 ж. – 65 %, 2029 ж. – 70 %)				
40.	Шетелде қазақстандық ЖЖОКБҰ филиалдарын ашу	филиалдар ашу	2023 – 2029 жылдардағы желтоқсан	ҒЖБМ, мүдделі орталық мемлекеттік органдар, Астана, Алматы, Шымкент қалаларының және

				облыстардың әкімдіктері
41.	Жоғары рейтингті ғылыми басылымдарда жарияланымдары бар алыс шетелдің жетекші университеттерінің шетелдік сарапшыларын оқытушылық қызметке тарту	есеп	2023 – 2029 жылдардағы қыркүйек	ЖЖОКБҰ (келісу бойынша), орталық мемлекеттік ұйымдар, ЖБДҰО (келісу бойынша)
42.	Түркі елдерінің азаматтарына түркі мемлекеттерінде білім алуға мүмкіндік беру үшін түркі мемлекеттері кеңесінің желілік университетін құру	келісім	2023 жылғы желтоқсан	ҒЖБМ, ЖЖОКБҰ (келісу бойынша), орталық мемлекеттік ұйымдар, Астана, Алматы, Шымкент қалаларының және облыстардың әкімдіктері
43.	Шетелдік университеттердің кемінде 12 филиалын ашу	Қазақстан Республикасы Үкіметі қаулысының жобасы	2023 – 2029 жылдардағы желтоқсан	ҒЖБМ, мүдделі орталық мемлекеттік органдар, Астана, Алматы, Шымкент қалаларының және облыстардың әкімдіктері
7- нысаналы индикатор. "Студенттердің жалпы санынан жоғары білім беру жүйесіндегі шетелдік студенттердің үлесі" (2023 ж. – 7,1 %, 2024 ж. – 7,5 %, 2025 ж. – 8 %, 2026 ж. – 8,2 %, 2027 ж. – 8,5 %, 2028 ж. – 9 %, 2029 ж. – 10 %)				
44.	Университеттер Альянсын және Орталық Азия елдерінің студенттері Альянсын құру	келісім	2023 – 2029 жылдардағы желтоқсан	ҒЖБМ, ЖЖОКБҰ (келісу бойынша), орталық мемлекеттік ұйымдар, Астана, Алматы, Шымкент қалаларының және облыстардың әкімдіктері
45.	Шетелдік әріптес университеттермен ЖЖОКБҰ -ның қос дипломды және бірлескен білім беру бағдарламаларын дамыту	есеп	2023 – 2029 жылдардағы қыркүйек	ЖЖОКБҰ (келісу бойынша), мүдделі орталық мемлекеттік органдар, ЖБДҰО (келісу бойынша)
	Шетелдік студенттердің консультациялар			

46.	алуы үшін аланды ұйымдастыру мақсатында "Study in Kazakhstan" онлайн-порталын енгізу	онлайн-портал	2024 жылғы желтоқсан	ҒЖБМ, "Болашақ" ХҚО (келісу бойынша)
47.	Шетел азаматтарын оқытуға арналған стипендиялық бағдарламаны іске асыру	хаттама	2023 – 2029 жылдардағы қыркүйек	ҒЖБМ, ЖЖОКБҰ (келісу бойынша), ЖБДҰО (келісу бойынша)
5-параграф. Университеттердің үшінші миссиясы				
8- нысаналы индикатор. "Азаматтық және патриотизм деңгейін арттыру мақсатында ұйымдастырылған қоғамдық қызметке, оның ішінде студенттік өзін-өзі басқару және дебат қозғалысы арқылы тартылған білім алушылардың үлесі"				
(2023 ж. – 35 %, 2024 ж. – 40 %, 2025 ж. – 45 %, 2026 ж. – 50 %, 2027 ж. – 55 %, 2028 ж. – 60 %, 2029 ж. – 65 %)				
48.	Әлеуметтік маңызы бар жобаларды іске асыру, волонтерлік түрлерін кеңейту арқылы өңірлік республикалық деңгейдегі волонтерлік қозғалысты дамыту	әдістемелік ұсынымдар	2023 – 2029 жылдардағы желтоқсан	ҒЖБМ, ЖЖОКБҰ (келісу бойынша) мүдделі орталық мемлекеттік органдар
49.	Студенттік өзін-өзі басқару органдарын күшейту (жастар ісі жөніндегі комитеті, студенттік парламенттер, студенттік кеңестер және т. б.)	есеп	2023 – 2029 жылдардағы желтоқсан	ЖЖОКБҰ (келісу бойынша), мүдделі орталық мемлекеттік органдар
50.	Студенттік өзін-өзі басқару арасында Республикалық зияткерлік турнирді (пікірсайыс қозғалысы) ұйымдастыру және өткізу	есеп	2023 – 2029 жылдардағы желтоқсан	ЖЖОКБҰ (келісу бойынша), мүдделі орталық мемлекеттік органдар
51.	Студенттердің интеграцияланған әлеуметтік GPA енгізу	бұйрық	2023 жылғы желтоқсан	ЖЖОКБҰ (келісу бойынша), мүдделі орталық мемлекеттік органдар
2-тарау. Өмір бойы оқуды дамыту				
1-параграф. Үздіксіз білім беру жүйесін дамыту және тану				
9-нысаналы индикатор.				

"Күміс университеттерді" құрған жоғары оқу орындарының үлесі (үздіксіз білім беру институттарының тұрақты желісін құру)"

(2023 ж. – 25 %, 2024 ж. – 30 %, 2025 ж. – 35 %, 2026 ж. – 40 %, 2027 ж. – 45 %, 2028 ж. – 50 %, 2029 ж. – 60 %)

52.	ЖЖОКБҰ базасында "Күміс университеттерін" ашу	есеп	2023-2029 жылдардағы шілде	ЖЖОКБҰ (келісу бойынша), мүдделі орталық мемлекеттік органдар
53.	"Күміс университеттер" моделін дамыту үшін оқу-әдістемелік құралдарды, курстар бағдарламаларын және ғылыми-әдістемелік қамтамасыз ету және курстарды сүйемелдеу тетіктерін әзірлеу	әдістемелік ұсынымдар	2023 жылғы желтоқсан	ҒЖБМ, ЖЖОКБҰ (келісу бойынша), орталық мүдделі мемлекеттік ұйымдар
54.	Оқытуға және жұмысқа орналасуға мұқтаж адамдар санатының құзыретін арттыруға бағытталған оқыту бағдарламаларын іске асыру	есеп	2023 – 2029 жылдардағы желтоқсан	ЖЖОКБҰ (келісу бойынша), ЕХӘҚМ, мүдделі орталық мемлекеттік органдар, ЖАО, "Атамекен" (келісу бойынша)
55.	Кәсіптік біліктілік жөніндегі салалық және өңірлік кеңестер туралы үлгілік ережені әзірлеу	ЕХӘҚМ мен ҒЖБМ-ның бірлескен бұйрығы	2024 жылғы желтоқсан	ЕХӘҚМ, ҒЖБМ, орталық мүдделі мемлекеттік ұйымдар, "Атамекен" (келісу бойынша)
56.	Білім беру ұйымдарының базасында құзырет орталықтарын құру тәртібін әзірлеу	ЕХӘҚМ мен ҒЖБМ бірлескен бұйрығы	2024 жылғы желтоқсан	ЕХӘҚМ, ҒЖБМ, ОАМ, "Атамекен" (келісу бойынша)

2-параграф. Сертификаттау жүйесін дамыту және халықты формальды емес біліммен қамтуды кеңейту

10-нысаналы индикатор.

"Еңбекке қабілетті халықты формалды емес біліммен қамту" (2023 ж. – 30 %, 2024 ж. – 35 %, 2025 ж. – 40 %, 2026 ж. – 42 %, 2027 ж. – 45 %, 2028 ж. – 48 %, 2029 ж. – 50 %)

57.	Үздіксіз білім берудің академиялық кредиттерінің және кредиттік емес	есеп		ЖЖОКБҰ (келісу бойынша), ЕХӘҚМ,
-----	--	------	--	---------------------------------

	бірыңғай жүйесін құру		2023 – 2029 жылдардағы желтоқсан	"Атамекен" (келісу бойынша)
58.	Бизнес және компанияларымен әріптестікте қысқа мерзімді курстардың спектрін кеңейту	есеп	2023 – 2029 жылдардағы желтоқсан	ЖЖОКБҰ, ЕХӘҚМ, "Атамекен" (келісу бойынша)
59.	Формальды және формальды емес білім беруді тану тетігін қамтамасыз ету үшін Ұлттық біліктілік шеңберін өзектендіру	комиссия хаттамасы	2024 жылғы шілде	ҒЖБМ, ЕХӘҚМ, ОМ
60.	ЖЖОКБҰ-да электрондық күәліктер бере отырып, ЖАОК іске асыру	есеп	2023 – 2029 жылдардағы желтоқсан	ЖЖОКБҰ (келісу бойынша), мүдделі орталық мемлекеттік органдар
61.	Формальды емес білім берудің артықшылықтары туралы, оның ішінде танымал әлеуметтік желілер арқылы халыққа ақпараттық білім беру бойынша медиа-жоспар әзірлеу және іске асыру	Халықты ақпараттық ағарту бойынша медиа-жоспар	2023 жылғы желтоқсан	ҒЖБМ, ЕХӘҚМ, ЖАО, мүдделі орталық мемлекеттік органдар "Атамекен" (келісу бойынша)
3-параграф. Азаматтардың цифрлық құзыреттерін арттыру				
11- нысаналы индикатор. "6-74 жас аралығындағы халықтың цифрлық сауаттылық деңгейі" (2023ж. - 85,5 %, 2024 ж. - 86 %, 2025 ж. - 86,5 %, 2026 ж. – 87 %, 2027 ж. - 87,5%, 2028 ж. – 88 %, 2029 ж. – 88,5%)				
62.	ІТ саласы үшін кәсіби стандарттар негізінде инновациялық білім беру бағдарламаларын өзектендіру	хаттама	2023 жылғы қыркүйек	ҒЖБМ, ЖЖОКБҰ (келісу бойынша)
63.	ІТ тереңдетіп оқытатын мектептерді дамыту	бұйрық	2023 – 2029 жылдардағы желтоқсан	ЦДИАӨМ, ОАМ, ҒЖБМ
64.	Жаңа кәсіптер мен құзыреттер атласы шеңберінде ІТ-компаниялармен	бұйрық		

	бірлесіп дуальды оқыту жүйесін енгізу		2023 – 2029 жылдардағы желтоқсан	ЦДИАӨМ, ҒЖБМ, ЖЖОКБҰ (келісу бойынша),
65.	Халықтың цифрлық сауаттылығын арттыру бойынша жұмысты ұйымдастыру (халықтың цифрлық сауаттылығы бойынша Youtube-арна құру, пікір көшбасшыларын теледидарға шақыру және олардың цифрлық сауаттылықты оқытуын танымал ету)	медиа-контент	2023 – 2029 жылдардағы желтоқсан	ЦДИАӨМ, АҚДМ, ЖАО
66.	Мемлекеттік және орыс тілдерінде халықтың барлық санаттары үшін стационарлық және мобильді құрылғылардан оқыту ресурстары мен бағдарламаларының барынша көп санына қол жеткізуді қамтамасыз ету	онлайн қол жеткізу	2023 – 2029 жылдардағы желтоқсан	ЦДИАӨМ
3-тарау. Ғылымды дамыту				
1-параграф. Ғылымды әкімшілендірудің жаңа моделін енгізу				
12-нысаналы индикатор. "Ғылымды мемлекеттік әкімшілендіруге ғылыми қоғамдастықтың, бизнестің және басқа да стейкхолдерлердің қанағаттану дәрежесі (әлеуметтік сауалнама)" (2023ж. – 55 %, 2024 ж. – 57 %, 2025 ж. – 59 %, 2026 ж. – 62 %, 2027 ж. – 65 %, 2028 ж. – 68 %, 2029 ж. – 70 %)				
67.	ҚР ҰҒА қызметін кеңейту, академиктерге ғалымдарды сайлау рәсімін жүргізу кезінде ашықтық пен объективтілікті қамтамасыз ету	ҚР ҰҒА жарғысы	2023 жылғы желтоқсан	ҒЖБМ, ҚР ҰҒА (келісу бойынша), мүдделі орталық мемлекеттік органдар
	"Ғылым және технологиялық	Қазақстан	2024 жылғы	ҒЖБМ, ЦДИАӨМ, мүдделі орталық мемлекеттік органдар, СЖРА (келісу бойынша),

68.	саясат туралы" ҚР Заңының жобасын әзірлеу	Республикасы Заңының жобасы	сәуір	"Атамекен" ҰКП (келісу бойынша), "Самұрық-Қазына" ҰӘҚ" АҚ (келісу бойынша)
69.	Ғылым және технологиялар жөніндегі Ұлттық кеңестің қызметін үйлестіру	хаттама	2023 жылғы желтоқсан	ҒЖБМ, мүдделі орталық мемлекеттік органдар
70.	Ғылыми дәрежелер мен ғылыми атақтар беру процестерін жетілдіру	бұйрық	2023 жылғы мамыр	ҒЖБМ, ЖЖОКБҰ (келісу бойынша), ҒҰ (келісу бойынша), ҒЖБМ, ҚР ҰҒА (келісу бойынша), мүдделі орталық мемлекеттік органдар
71.	"ҰМҒТСО" АҚ базасында "Ғылым үйі" ғалымдарды қолдау өңірлік орталықтарының жұмысын ұйымдастыру	есеп	2023 жылғы желтоқсан	"ҰМҒТСО" АҚ (келісу бойынша), мүдделі орталық мемлекеттік органдар
72.	Салалардың ғылыми-технологиялық дамуын жоспарлау және болжау бойынша талдамалық және форсайттық зерттеулер жүргізу	орындалған жұмыстар туралы есеп	2023 – 2029 жылдардағы желтоқсан	ҒЖБМ, ҚР ҰҒА (келісу бойынша), ҒҰ (келісу бойынша), ЖЖОКБҰ (келісу бойынша), мүдделі орталық мемлекеттік органдар
73.	Гранттық қаржыландыру операторлығы бойынша шаралар қабылдау	Қазақстан Республикасы Үкіметі қаулысының жобасы	2024 жылғы желтоқсан	ҒЖБМ, мүдделі орталық мемлекеттік органдар, "Ғылым қоры" АҚ (келісу бойынша)
74.	Ғылыми жобалар мен бағдарламалардың мемлекеттік ғылыми-техникалық сараптамасының сарапшыларын іріктеуді рандомизациялау тетігін енгізу	бұйрық	2024 жылғы мамыр	ҒЖБМ, "ҰМҒТСО" АҚ (келісу бойынша), ҒҰ (келісу бойынша), ЖЖОКБҰ (келісу үшін), мүдделі орталық мемлекеттік органдар
75.		Қазақстан Республикасы Үкіметі	2024 жылғы желтоқсан	ҒЖБМ, мүдделі орталық

	ЖҒТК жұмысының жаңартылған моделін енгізу	қаулысының жобасы		мемлекеттік органдар
76.	Ғылымды дамытудың басым бағыттарына сәйкес ҰҒК-тер құрамын жаңарту	Қазақстан Республикасы Үкіметі қаулысының жобасы	2023 жылғы желтоқсан	ҒЖБМ, мүдделі орталық мемлекеттік органдар
77.	Жергілікті атқарушы органдардың ҒЗТКЖ-ны қаржыландыруы мәселесін пысықтау	есеп	2023 – 2029 жылдардағы желтоқсан	ЖАО, ҒҰ (келісу бойынша), ЖЖОКБҰ (келісу бойынша), мүдделі орталық мемлекеттік органдар
13 - нысаналы индикатор. "Индекстелетін ғылыми журналдардағы мақалалардың жалпы саны бойынша Қазақстанның InCites елдік рейтингіндегі позициясы" (2023 ж. – 73 орын, 2024 ж. – 72 орын, 2025 ж. – 71 орын, 2026 ж. – 70 орын, 2027 ж. – 69 орын, 2028 ж. – 67 орын, 2029 ж. – 65 орын)				
78.	Халықаралық дерекқорларға (Web of science, Scopus) қолжетімділікті қамтамасыз ету үшін шарттар жасау	шарт	2023 – 2029 жылдардағы мамыр	ҒЖБМ, "ҰМҒТСО" АҚ (келісу бойынша)
79.	Рейтингі жоғары Q1 , Q2 Journal Citation Reports JCR басылымдарында Қазақстандық ғалымдардың мақалалары мен шолуларының санын ұлғайту	халықаралық дерекқорлардың есебі	2023 – 2029 жылдардағы тамыз	ҒЖБМ, "ҰМҒТСО" АҚ (келісу бойынша), мүдделі орталық мемлекеттік органдар
80.	Үкіметаралық келісімдер негізінде халықаралық коллаборация шеңберінде ғылыми жобалар мен бағдарламаларды іске асыру	ғылыми / ғылыми-техникалық есептер	2024-2029 жылдардағы наурыз	ҒЖБМ, "ҰМҒТСО" АҚ (келісу бойынша), мүдделі мемлекеттік органдар
2-параграф. Ғылымның зияткерлік әлеуетін нығайту				
14- нысаналы индикатор. "2021 жылғы (21,6 мың) зерттеушілердің жалпы санынан зерттеушілер санының өсуі" (2023 ж. – 3 %, 2024 ж. – 5 %, 2025 ж. – 7 %, 2026 ж. – 10 %, 2027 ж. – 15 %, 2028 ж. – 23 %, 2029 ж. – 30 %)				
81.	Жетекші ғалымдарға арналған әлеуметтік	ЖАО есебі	2024 жылғы желтоқсан	ҒЖБМ, ЖАО, ЖЖОКБҰ (келісу бойынша), мүдделі

	жеңілдіктер пакетін пысықтау			орталық мемлекеттік органдар
82.	Гранттық қаржыландыру шеңберінде жыл сайынғы ғылыми зерттеулер конкурстарын өткізу	ғылыми/ғылыми-техникалық есептер	2023 - 2029 жылдардағы қыркүйек	ҒЖБМ, "ҰМҒТСО" АҚ (келісу бойынша), ҒҰ (келісу бойынша), ЖЖОКБҰ (келісу бойынша), мүдделі мемлекеттік органдар
83.	Халықаралық университеттердің тәжірибесі бойынша институционалдық және академиялық деңгейлерде академиялық адалдық пен зерттеу этикасы қағидаттарын енгізу	әдістемелік ұсынымдар	2024 жылғы желтоқсан	ҒЖБМ, ЖЖОКБҰ (келісу бойынша), ҒҰ (келісу бойынша), "ҰМҒТСО" АҚ (келісу бойынша), мүдделі орталық мемлекеттік органдар
84.	Отандас ғалымдарды алыс және таяу шет елдерден қайтуға ынталандыру жөніндегі арнайы жобаны әзірлеу бойынша ұсыныстар тұжырымдау	жол картасы	2024 жылғы тамыз	ҒЖБМ, СІМ, "Отандастар" қоры (келісу бойынша), ЖЖОКБҰ (келісу бойынша), ҒҰ (келісу бойынша), мүдделі орталық мемлекеттік органдар
15 - нысаналы индикатор. " ҒЗТҚЖ жүзеге асыратын ғалымдар мен зерттеушілердің жалпы санынан жас ғалымдардың үлесін арттыру" (2023 ж. – 36 %, 2024 ж. – 38 %, 2025 ж. – 40 %, 2026 ж. – 43 %, 2027 ж. – 45 %, 2028 ж. – 47 %, 2029 ж. – 50 %)				
85.	ҒЗИ мен университеттердің ғылыми-білім берудегі өзара іс-қимыл арқылы ЖЖОКБҰ базасында магистрлер мен PhD докторларын даярлау	бұйрық	2023 - 2029 жылдардағы қараша	ҒЖБМ, ЖЖОКБҰ (келісу бойынша), ҒҰ (келісу бойынша), мүдделі орталық мемлекеттік органдар
86.	"Жас ғалым" жобасы бойынша жас ғалымдарға, оның ішінде постдокторантураға жыл сайын гранттар бөлу	ҰҒК шешімдері	2023 - 2029 жылдардағы тамыз	ҒЖБМ, ҒҰ, ЖЖОКБҰ, мүдделі мемлекеттік органдар

87.	Әлемнің жетекші ғылыми орталықтарында тағылымдамалардан өту үшін ғалымдарға жыл сайынғы гранттар бөлу, заманауи ғылым менеджерлерін қалыптастыру	Комиссия хаттамасы	2023 - 2029 жылдардағы желтоқсан	ҒЖБМ, "ХБО " Болашақ" АҚ (келісу бойынша), ҒҰ (келісу бойынша), ЖЖОКБҰ (келісу бойынша), мүдделі орталық мемлекеттік органдар
88.	Ғылым саласында сіңірген еңбегі үшін көрнекті ғалымдарға "Үздік ғылыми қызметкер" сыйлықтарын, мемлекеттік сыйлықтар мен стипендиялар беру бойынша жыл сайынғы конкурстар өткізу	бұйрық	2023 - 2029 жылдардағы желтоқсан	ҒЖБМ, ҒҰ (келісу бойынша), ЖЖОКБҰ (келісу бойынша), мүдделі орталық мемлекеттік органдар

3-параграф. Ғылыми инфрақұрылымды жаңғырту және цифрландыру

16 - нысаналы индикатор. "Зертханалардың ғылыми ұйымдар мен университеттердің жаңартылған жабдықтарының үлесі" (2023 ж. - 16 %, 2024 ж. - 18 %, 2025 ж. - 20 %, 2026 ж. - 25 %, 2027 ж. – 30%, 2028 ж. – 35%, 2029 ж. – 40%)

89.	Барлық мемлекеттік және оларға теңестірілген ғылыми орталықтарға олардың жұмысының тиімділігі мен нәтижелілігі тұрғысынан аудит жүргізу	аудиторлық есеп	2023 - 2025 жылдардағы желтоқсан	ҒЖБМ, салалық мемлекеттік органдар
90.	Әкімдікпен және меценаттармен бірлесіп "Ғылым ордасы" ғимаратына күрделі жөндеу жүргізу	ЖСҚ	2023 жылғы желтоқсан	ҒЖБМ, Алматы қ. әкімдігі, ҚР ҰҒА (келісу бойынша)
91.	Ғылыми ұйымдардың технологиялық және оларды әзірлемелерінің дайындық деңгейін айқындау (TRL)	есеп	2023 жылғы желтоқсан	ЖЖОКБҰ (келісу бойынша), ҒҰ (келісу бойынша), салалық мемлекеттік органдар

92.	Тәжірибелік-конструкторлық жұмыстарды қаржыландыруға арналған гранттарды енгізу	ҰҒК шешімдері	2024 жылғы тамыз	ҒЖБМ, мүдделі орталық мемлекеттік органдар
93.	Материалдық-техникалық жарақтандыру жолымен ғылыми ұйымдар мен университеттер зертханаларының жабдықтары мен инфрақұрылымын жаңғырту	бұйрық	2023 - 2029 жылдардағы тамыз	ҒЖБМ, ҒҰ (келісу бойынша), ЖЖОКБҰ (келісу бойынша), мүдделі орталық мемлекеттік органдар, "ҰМҒТСО" АҚ (келісу бойынша)
94.	Гранттық және бағдарламалық-нысана қаржыландыру бойынша көзделген қаражат шеңберінде ірі ғылыми зерттеулер жүргізу үшін мегагранттар бөлу жөніндегі мәселені пысықтау	конкурстық құжаттама	2023 – 2029 жылдардағы желтоқсан	ҒЖБМ, "ҰМҒТСО" АҚ (келісу бойынша), ЖЖОКБҰ (келісу бойынша), ҒҰ (келісу бойынша), мүдделі орталық мемлекеттік органдар
95.	Өңірлерде балалар технопарктерін, STEM зертханаларды, шағын академияларды және ғылыми жобалар мен идеялар конкурстарын дамыту және қолдау	ЖАО есебі	2023 - 2029 жылдардағы желтоқсан	ҒЖБМ, мүдделі орталық мемлекеттік органдар, ЖАО
96.	Ғылыми және (немесе) ғылыми-техникалық қызмет субъектілерін аккредиттеуге қойылатын талаптарды жоғарылату	бұйрық	2023 жылғы желтоқсан	ҒЖБМ, мүдделі орталық мемлекеттік органдар
97.	"Қазақстан ғылымы" бірыңғай ақпараттық жүйесін ғылымдық ақпараттық			ҒЖБМ, "ҰМҒТСО" АҚ (келісу бойынша), мүдделі

	экожүйесі шеңберінде құру мәселесін пысықтау	техникалық тапсырма жобасы	2023 - 2024 жылдардағы желтоқсан	орталық мемлекеттік органдар
98.	Ғылымды цифрландыру шеңберінде отандық ғалымдар базасы бар қазақстандық ғылыми дәйексөз келтіру индексін құру	деректер қоры	2024 жылғы желтоқсан	ҒЖБМ, ЦДИАӨМ, "ҰМҒТСО" АҚ (келісу бойынша)
99.	Ұлттық ғылыми-технологиялық болжау жүйесін Ғылыми-техникалық ақпарат институтын қалыптастыру жолымен дамыту	ДК шешімі/ Жарғы	2023 жылғы желтоқсан	ҒЖБМ, "ҰМҒТСО" АҚ (келісу бойынша), мүдделі орталық мемлекеттік органдар
100.	Ғылымының бірыңғай ақпараттық экожүйесі шеңберінде ұжымдық пайдалану зертханаларының қызметін үйлестіру үшін e-lab бірыңғай платформасын қалыптастыру	бірыңғай платформа	2025 жылғы желтоқсан	ҒЖБМ, "ҰМҒТСО" АҚ (келісу бойынша), "Ғылым қоры" АҚ (келісу бойынша)

4-параграф. Университет ғылымын дамыту

17-нысаналы индикатор. "ҒЗТКЖ саласындағы университеттер мен өнеркәсіп арасындағы ынтымақтастық" көрсеткіші бойынша GII рейтингінде Қазақстан позициясы" (2023 ж. – 115 орын, 2024 ж. – 113 орын, 2025 ж. – 110 орын, 2026 ж. – 108 орын, 2027 ж. – 106 орын, 2028 ж. – 104 орын, 2029 ж. – 100 орын)

101.	ҒЗТКЖ-ны іске асыратын ҒЗИ-ны, университеттерді, кәсіпорындарды ғылыми-өндірістік орталықтарға (ақпараттық технологиялар, медициналық-биологиялық және биотехнологиялар, агроөнеркәсіптік ғылымдар, "жасыл технологиялар" және энергия тиімділігі, тау-кен	МО бұйрықтары	2023 -2025 жылдардағы желтоқсан	ҒЖБМ, ҒҰ (келісу бойынша), ЖЖОКБҰ (келісу бойынша), мүдделі орталық
------	--	---------------	---------------------------------	---

	металлургия кешені), оның ішінде МЖӘ негізінде трансформациялау			мемлекеттік органдар
102.	Қ. Сәтбаев атындағы ҚазҰТЗУ негізінде инженерлік білім мен ғылымда жаңа технологиялардың ғылыми-зерттеу хабын құру	ғылыми/ғылыми-техникалық есеп	2024 -2028 жылдардағы желтоқсан	ҒЖБМ, Қ. Сәтбаев атындағы ҚазҰТЗУ, ЖЖОКБҰ (келісу бойынша), ҒҰ (келісу бойынша), мүдделі орталық мемлекеттік органдар
103.	Жетекші ЖЖОКБҰ мен ірі кәсіпорындардың жанынан мамандандырылған инжинирингтік орталықтарды, ғылыми-технологиялық парктерді қалыптастыру және дамыту	есеп	2023 - 2029 жылдардағы желтоқсан	ҒЖБМ, ЦДИАӨМ, "Ғылым қоры" АҚ (келісу бойынша), ЖЖОКБҰ (келісу бойынша), ҒҰ (келісу бойынша), мүдделі орталық мемлекеттік органдар
104.	Конструкторлық бюролардың, инжинирингтік орталықтардың, бизнес-инкубаторлардың, инновациялық орталықтардың, өңірлік коммерциализация және трансферт орталықтарын, жобалық конструкторлық бюролардың және ғылыми-технологиялық парктер инфрақұрылымының басқа да элементтерін құру	университет бұйрықтары/ҒТК шешімдері	2023 - 2029 жылдардағы тамыз	ҒЖБМ, ЖЖОКБҰ (келісу бойынша), ҒҰ (келісу бойынша), мүдделі орталық мемлекеттік органдар
105.	Өңірлік университеттердің ғылыми және инновациялық қызметі бөлігінде оларды ірі бизнес тарапынан қамқорлыққа" қабылдау	меморандумдар/келісімдер	2023 - 2029 жылдардағы желтоқсан	ҒЖБМ, ЖЖОКБҰ (келісу бойынша), "Атамекен" ҰКП (келісу бойынша), мүдделі орталық мемлекеттік органдар, ЖАО

106.	Отандық ғылымды халықаралық ғылыми кеңістікке интеграциялауды күшейту үшін ҒЗИ мен университеттердің жетекші әлемдік ғылыми орталықтармен әріптестігін нығайту	шарт	2023 - 2029 жылдардағы желтоқсан	ЖЖОКБҰ (келісу бойынша), ҒҰ (келісу бойынша), мүдделі орталық мемлекеттік органдар
107.	ЖЖОКБҰ–да постдокторантура құру және ҒЗИ ғалымдарын диссертациялық кеңестерге тарту	келісімшарттар/ бұйрықтар	2024 жылғы желтоқсан	ҒЖБМ, ҒҰ (келісу бойынша), ЖЖОКБҰ (келісу бойынша)
108.	ЖЖОКБҰ–да эндаумент-корларды реттеу жөніндегі заң жобасының тұжырымдамасын әзірлеу	РСКҚ	2024 жылғы желтоқсан	ҒЖБМ, ЖЖОКБҰ (келісу бойынша), мүдделі орталық мемлекеттік органдар
109.	Экономикалық ынталандыру шараларымен қатар ғылым мен ғылыми инфрақұрылымды тұрақты қаржыландыру үшін ЖЖОКБҰ жанындағы эндаумент-корларды дамыту	есеп	2023 - 2029 жылдардағы мамыр	ЖЖОКБҰ (келісу бойынша), ҒҰ (келісу бойынша), мүдделі орталық мемлекеттік органдар
110.	Scimago рейтингінде қазақстандық ҒЗИ мен университеттер санын арттыру жөнінде шаралар қабылдау	Scimago ресми деректері	2023 - 2029 жылдардағы тамыз	ЖЖОКБҰ (келісу бойынша), ҒҰ (келісу бойынша), "Ғылым қоры" АҚ (келісу бойынша), мүдделі орталық мемлекеттік органдар

5-параграф. Қолданбалы ғылымды және ҒҒТҚН коммерцияландыру экожүйесін дамыту

18-нысаналы индикатор. "Аяқталған қолданбалы ғылыми-зерттеу жұмыстарының жалпы санынан коммерцияланатын жобалардың үлесі" (2023 ж. – 28 %, 2024 ж. – 29 %, 2025 ж. – 35 %, 2026 ж. – 37%, 2027 ж. – 40 %, 2028 ж. – 45%, 2029 ж. – 50%)

111.	ҒҒТҚН-ды коммерцияландыру жобаларына жыл сайынғы гранттар беру	ғылыми/ ғылыми-техникалық есептер	2023 - 2029 жылдардағы желтоқсан	ҒЖБМ, ЦДИАӨМ, "Ғылым қоры" АҚ (келісу бойынша), мүдделі орталық мемлекеттік органдар
------	--	-----------------------------------	----------------------------------	--

112.	Салалардың стратегиялық ғылыми-техникалық міндеттерін шешу бойынша ғылыми-техникалық бағдарламаларды бағдарламалық-нысаналы қаржыландыруға жыл сайын конкурстар өткізу	ғылыми/ғылыми-техникалық есептер	2023 - 2029 жылдардағы қыркүйек	ҒЖБМ, ЖЖОКБҰ (келісім бойынша), ҒҰ (келісім бойынша), мүдделі орталық мемлекеттік органдар
113.	Халықаралық практиканы және Дүниежүзілік банктің Қазақстан Республикасындағы "Өнімді инновацияларды ынталандыру" жобасын іске асыру тәжірибесін ескере отырып, гранттар беру қағидаларын жетілдіру	бұйрық	2024 жылғы желтоқсан	ҒЖБМ, ЦДИАӨМ, "Ғылым қоры" АҚ (келісу бойынша), ЖЖОКБҰ (келісу бойынша), ҒҰ (келісу бойынша), мүдделі орталық мемлекеттік органдар
114.	"Өнімді инновацияларды ынталандыру" жобасы шеңберінде ғылыми және ғылыми-техникалық қызметінің нәтижелерін коммерцияландыру жөніндегі жобаларды іске асыру	лицензиялық келісімдер	2023 - 2029 жылдардағы желтоқсан	ЦДИАӨМ, ҒЖБМ, "Ғылым қоры" АҚ (келісу бойынша), ЖЖОКБҰ (келісу бойынша), ҒҰ (келісу бойынша)
115.	Халықаралық стандарттарға сәйкес технологияларды коммерцияландыру жөніндегі менеджерлердің біліктілігін арттыруды ұйымдастыру мәселелерін пысықтау	есеп/сертификаттар	2023 - 2029 жылдардағы маусым	"Ғылым қоры" АҚ (келісу бойынша), ЖЖОКБҰ (келісу бойынша), ҒҰ (келісу бойынша), мүдделі мемлекеттік органдар
	Салалық мемлекеттік органдардың нақты ғылыми-техникалық			ҒЖБМ, ЖЖОКБҰ (келісу бойынша),

116.	міндеттерін көрсете отырып, ғылыми-техникалық тапсырмаларды әзірлеу	бұйрық	2023 - 2029 жылдардағы мамыр	ҒҰ (келісу бойынша), мүдделі орталық мемлекеттік органдар
117.	РСТ патенттеріне, конструкторлық бюролар мен технологиялық инжинирингтің көрсетілетін қызметтеріне ваучерлер ұсыну бойынша әлемдік практиканы енгізу мәселелерін пысықтау	есеп	2024 - 2029 жылдардағы маусым	ЖЖОКБҰ (келісу бойынша), ҒҰ (келісу бойынша), "ҰМҒТСО" АҚ (келісу бойынша)
19-нысыналы индикатор. "ҒҒТҚН коммерцияландыру жобаларын және қолданбалы ғылыми зерттеулерді жеке қаржыландырудың үлесін ұлғайту" (2023 ж. – 20 %, 2024 ж. – 24 %, 2025 ж. – 28 %, 2026 ж. – 32 %, 2027 ж. – 38%, 2028 ж. – 43 %, 2029 ж. – 50 %)				
118.	Жер қойнауын пайдаланушылар келісімшарттық міндеттемелер шеңберінде ҒЗТҚЖ-ға жіберетін қаражат есебінен өңдеу өнеркәсібіндегі перспективалы жобаларды іске асыру жөнінде шаралар қабылдау	ҒТК шешімі	2024 - 2029 жылдардағы маусым	ИИДМ, ЦДИАӨМ, ЭМ, ҒЖБМ, мүдделі орталық мемлекеттік органдар
119.	Жер қойнауын пайдаланушылардың пайдалы қазбаларды өндіруге арналған шығындардың 1 %-ы шеңберінде ҒЗТҚЖ-ны қаржыландыруы тетіктерін қарау жөніндегі ҒТК құру	МО бұйрықтары	2024 жылғы наурыз	ЦДИАӨМ, ИИДМ, ЭМ, "Атамекен" ҰКП (келісу бойынша)
120.	Технологиялық болжау қорытындылары бойынша технологиялық міндеттердің Ұлттық картасын және түйінді "сындарлы"	Ұлттық карта	2024 - 2025 жылдардағы желтоқсан	ҒЖБМ, ЦДИАӨМ, ИИДМ, ЭМ, мүдделі орталық

	технологияларды қалыптастыру			мемлекеттік органдар
121.	Экономиканың барлық стратегиялық салалары бойынша ғылыми-технологиялық дамудың салалық жол карталарын әзірлеу	МО бұйрықтары	2023 - 2024 жылдардағы желтоқсан	ҒЖБМ, ЖАО, мүдделі орталық мемлекеттік органдар
122.	Ғылымды қажетсінетін стартаптар мен корпоративтік сектор үшін ғылыми-техникалық акселерацияға жәрдемдесу бағдарламасын әзірлеу	бұйрық	2023 - 2029 жылдардағы желтоқсан	ҒЖБМ, ЦДИАӨМ, "Самұрық-Қазына" АҚ (келісу бойынша), "Ғылым коры" АҚ (келісу бойынша), ЖЖОКБҰ (келісу бойынша), ҒҰ (келісу бойынша), мүдделі орталық мемлекеттік органдар
123.	Нысаналы технологиялық бағдарламаларды қалыптастыру, оның ішінде ғылыми-технологиялық дамудың салалық карталарын іске асыру	Қазақстан Республикасы Үкіметі жанындағы Технологиялық саясат жөніндегі кеңестің хаттамасы	2023 – 2024 жылдардағы желтоқсан	ЦДИАӨМ, ҒЖБМ, мүдделі орталық мемлекеттік органдар, ЖАО
124.	Салалардағы ірі сектор өкілдерін технологиялық болжауды жүргізуге, салалық ғылыми-технологиялық даму карталарын әзірлеуге және жұмыс істеп тұрған инновациялық кластерлер мен озық ғылыми орталықтарды іске асыруға тарту	бұйрық	2023 – 2026 жылдардағы желтоқсан	ҒЖБМ, ЦДИАӨМ, мүдделі орталық мемлекеттік органдар

Ескерту: аббревиатуралардың транскрипциясы:

QS-WUR	—	Quacquarelli Symonds World University Rankings
STEAM	—	Science, Technology, Engineering, Art, Mathematics
ECTS	—	Европейская система перевода и накопления баллов (European Credit Transfer and Accumulation System)
АКТ	—	ақпараттық-коммуникациялық технологиялар
АҚ	—	Акционерлік қоғам
АҚШ	—	Америка құрама штаттары
ҒЖБМ	—	Қазақстан Республикасы Ғылым және жоғары білім министрлігі
ҒЗИ	—	Ғылыми-зерттеу институты
ДСМ	—	Қазақстан Республикасы Денсаулық сақтау министрлігі
ЖАО	—	Жергілікті атқарушы органдар
ЖЖОКБҰ	—	Жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдары
ЖІӨ	—	Жалпы ішкі өнім
МЖӨ	—	Мемлекеттік-жеке әріптестік
МТБ	—	материалды-техникалық база
ОМ	—	Қазақстан Республикасы Оқу ағарту министрлігі
ПОҚ	—	профессорлық-оқытушылық құрам
СЖРА	—	Стратегиялық жоспарлау және реформалар агенттігі
ТжКБ	—	техникалық және кәсіптік білім беру
ТМД	—	Тәуелсіз мемлекеттер достастығы
ҰБТ	—	Ұлттық бірыңғай тест
ДК	—	Директорлар кеңесі
ЖБДҰО	—	Жоғары білімді дамытудың ұлттық орталығы
ЭЫДҰ	—	Экономикалық ынтымақтастық және даму ұйымы
ЮНЕСКО	—	The United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization
ЮНИСЕФ	—	United Nations International Children's Emergency Fund
"Атамекен" ҰКП	—	"Атамекен" Ұлттық кәсіпкерлер палатасы
"Алатау" ИТП	-	"Алатау" инновациялық технологиялар паркі

"ХБО "Болашақ" АҚ	-	"Болашақ" Халықаралық бағдарламалар орталығы" Акционерлік қоғамы
ҒҰ	-	Ғылыми ұйымдар
ҒЗТҚЖ	-	Ғылыми зерттеу тәжірибелік-конструкторлық жұмыстар
ҒҒТҚН	-	Ғылыми және ғылыми техникалық қызмет нәтижелері
ҒТК	-	Ғылыми-техникалық кеңес
"Ғылым қоры"	-	"Ғылым қоры" акционерлік қоғамы
Ғылыми экожүйе	-	ғылыми-технологиялық кәсіпкерлікке, инновацияларға және бизнес пен ғылыми сала арасындағы байланысқа жағдай жасау және дамыту үшін өзара байланысты бағыттардың жиынтығы
ИИДМ	-	Қазақстан Республикасы Индустрия және инфрақұрылымдық даму министрлігі
ҚМ	-	Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігі
ҚР ҰҒА	-	Қазақстан Республикасы Ұлттық ғылым академиясы
"Самрұқ-Қазына" ҰӨҚ" АҚ	-	"Самрұқ-Қазына" Ұлттық әл-ауқат қоры" акционерлік қоғамы
ҰҒК	-	Ұлттық ғылыми кеңес
"ҰМҒТСО" АҚ	-	"Мемлекеттік ұлттық ғылыми-техникалық сараптама орталығы" акционерлік қоғамы
ҰЭМ	-	Қазақстан Республикасы Ұлттық экономика министрлігі
ЦДИАӨМ	-	Қазақстан Республикасы Цифрлық даму, инновациялар және аэроғарыштық өнеркәсіп министрлігі
Global Innovation Index, GII	-	Инновациялардың жаһандық индексі (инновациялардың даму деңгейінің көрсеткіші бойынша жаһандық зерттеу және онымен бірге жүретін әлем елдерінің рейтингі)
PhD	-	Философия докторы
РСТ	-	Халықаралық патенттік кооперация туралы келісім шарт

Q1, Q2 - кuartиль (тоқсан)	-	дәйексөз деңгейін, журналдың ғылыми қоғамдастыққа деген сұранысын көрсететін библиометриялық көрсеткіштермен анықталатын ғылыми журналдар санаты
RTTP	-	Технологияларды халықаралық кәсіби тіркеу
R&D	-	Research and Development ғылыми-зерттеу институттары

Қазақстан Республикасы
Үкіметінің
2023 жылғы 28 наурыздағы
№ 248 қаулысына
қосымша

Қазақстан Республикасы Үкіметінің күші жойылған кейбір шешімдерінің тізбесі

1. "Өмір бойы оқу (үздіксіз білім беру) тұжырымдамасын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2021 жылғы 8 шілдедегі № 471 қаулысы.

2. "Өмір бойы оқу (үздіксіз білім беру) тұжырымдамасын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2021 жылғы 8 шілдедегі № 471 қаулысына өзгеріс енгізу туралы" Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2021 жылғы 28 желтоқсандағы № 944 қаулысы.

3. "Қазақстан Республикасында ғылымды дамытудың 2022 – 2026 жылдарға арналған тұжырымдамасын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2022 жылғы 25 мамырдағы № 336 қаулысы.